

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ / POPIS PROGRAMU

P10 – Zpracování místního tématu z historie, folkloru, zeměpisu, hospodářství regionu a umění pro 6.–7. ročník ZŠ

Jak se žilo ve středověku

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBSAH

1	P10 – Zpracování místního tématu z historie, folkloru, zeměpisu, hospodářství regionu a umění pro 6.–7. ročník ZŠ	1
1	Vzdělávací program a jeho pojetí	3
1.1	Základní údaje	3
1.2	Anotace programu	3
1.3	Cíl programu	3
1.4	Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu	4
1.5	Forma	5
1.6	Hodinová dotace	5
1.7	Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny	5
1.8	Metody a způsoby realizace	5
1.9	Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	6
1.10	Materiální a technické zabezpečení	8
1.11	Plánované místo konání	8
1.12	Způsob vyhodnocení realizace programu v období po ukončení projektu	9
1.13	Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	9
1.14	Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití	10
2	Podrobně rozpracovaný obsah programu	11
2.1	Tematický blok č. 1 (Historie města Loun a významné památky města) – 4 hodiny	11
2.2	Tematický blok č. 2 (Paměťové instituce regionu) – 5 hodin	15
2.3	Tematický blok č. 3 (Workshop) – 4 hodiny	33
2.4	Tematický blok č. 4 (Státní oblastní archiv v Lounech, workshop) – 3 hodiny	39
3	Metodická část	41
3.1	Metodický blok č. 1 (Historie města Loun a významné památky města)	42
3.2	Metodický blok č. 2 (Paměťové instituce regionu)	50
3.3	Metodický blok č. 3 (Workshop)	57
3.4	Metodický blok č. 4 (Státní oblastní archiv v Lounech, workshop)	64
4	Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu	67
4.1	Tematický blok č. 1 (Historie města Loun a významné památky města)	67
4.2	Tematický blok č. 2 (Paměťové instituce regionu)	69
4.3	Tematický blok č. 3 (Workshop)	88
5	Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	91
5.1	Tematický blok č. 1 (Historie města Loun a významné památky města)	91
5.2	Tematický blok č. 2 (Paměťové instituce regionu)	93
5.3	Tematický blok č. 3 (Workshop)	94
6	Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	97
7	Příloha č. 4 – Odborné a didaktické posudky programu	102
8	Příloha č. 5 – Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu	103

1 VZDĚLÁVACÍ PROGRAM A JEHO POJETÍ

1.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE

VÝZVA	BUDOVNÍ KAPACIT PRO ROZVOJ ŠKOL II
Název a reg. číslo projektu	„Mít svět přečtený aneb spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_032/0008225
NÁZEV PROGRAMU	P10 – Zpracování místního tématu z historie, folkloru, zeměpisu, hospodářství regionu a umění pro 6.–7. ročník ZŠ
Název vzdělávací instituce	Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, příspěvková organizace
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	https://www.svkul.cz/
Kontaktní osoba	Jiří Starý
Datum vzniku finální verze programu	2. 1. 2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	KA 4
Forma programu	Prezenční
Cílová skupina	Žáci 6.–7. ročníku ZŠ
Délka programu	16 vyučovacích hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Jak se žilo ve středověku Poznávání tradic a kultur a uchování si vztahu k vlastní identitě, kultuře, tradicím a jazyku a podpora zájmu dětí a mládeže o specifika vlastního regionu, včetně tradic a zvyků větší- nové společnosti i sociálních, etnických a kulturních menšin, podpora vzdělávacích projektů zaměřených na poznávání historie, tradic a kultury.
Tvůrci programu / Odborný garant programu	Tvůrci: Mgr. Hana Ajksnerová, Mgr. Ondřej Kunc Garanti: Mgr. Eliška Wiesnerová, Mgr. Martina Nováková

1.2 ANOTACE PROGRAMU

Žáci se v rámci dílčích aktivit programu seznámí s obdobím středověku jak obecně, tak regionálně. Prostřednictvím vybraných historických témat získají povědomí o každodenním životě ve středověku. Seznámí se také s geografii Lounska a s významnými událostmi, osobnostmi a památkami Loun a okolí. Žáci se aktivně účastní poznání různých forem identity středověkých obyvatel Loun a okolí, budou konfrontováni s náboženskými konflikty ve středověku a různými národnostními nebo sociálními rozdíly ve středověké společnosti. V rámci programu absolvují různé úkoly, k jejichž vyřešení budou potřebovat nasbírané vědomosti a znalosti, rozšířené o informace získané z dostupných knižních i digitálních zdrojů. Během jednotlivých dílčích aktivit budou vycházet z dobových textů či z monografií o Lounech. Žáci se účastní komentované vycházky po městě Louny a v rámci animací budou reflektovat vybraná témata výtvarnými pracemi nebo aktivní účastí v ukázkách starých řemesel (tkaní, pečení placek, výroba slovanských šípů) nebo dalších dobových aktivit (ruční výroba papíru, psaní brkem a inkoustem). Seznámí se také s dobovými rituály a s dobovými materiály v časovém rozpětí od raného středověku do novověku.

1.3 CÍL PROGRAMU

Cílem programu je rozvíjení klíčových kompetencí: komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, schopnost učit se, kulturní povědomí a vyjádření. Žáci se během programu naučí lépe pracovat s informacemi, získají povědomí o informačních a paměťových institucích a naučí se pracovat s databázemi a dalšími informačními zdroji, v nichž mohou hledat relevantní informace pro tvorbu svých prezentací a prací. Budou schopni lépe kriticky přistoupit k informacím v současné produkci kulturního průmyslu. Získají lepší představu o vzniku a průběhu konfliktů ve společnosti na základě náboženské či etnické rozmanitosti. Žáci se naučí lépe se orientovat v historickém prostoru města a bude podpořena jejich kulturní regionální identita.

1.4 KLÍČOVÉ KOMPETENCE¹ A KONKRÉTNÍ ZPŮSOB JEJICH ROZVOJE V PROGRAMU

Žáci získají prostřednictvím získaných informací o geografii Lounska, prostřednictvím významných událostí a památek a osobností Loun a okolí představu o každodenním životě ve středověku. Na základě aktivní účasti při dobových aktivitách si vyzkouší svou vlastní tvořivost v oblasti středověkých řemesel.

V programu jsou rozvíjeny klíčové kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní.

Kompetence k učení

Při společných workshopech, komentované prohlídce, besedách, „detektivních úkolech“

- žáci získávají nové teoretické informace,
- zapojují se do vyučovacího procesu,
- získávají důvěru ve vlastní vyjadřovací schopnosti,
- uplatňují při práci tvořivost a fantazii,
- učí se zacházet s různými výtvarnými prostředky a materiály,
- vyhledávají a třídí informace a na základě jejich propojení je systematicky využívají v procesu učení a tvůrčí činnosti.

Kompetence k řešení problémů

Při společných besedách a workshopech

- žáci si vzájemně radí a pomáhají si,
- navrhuji různá řešení, dokončují úkoly, své závěry odůvodňují argumenty,
- experimentují s výtvarnými prostředky a materiály,
- samostatně získávají informace, hodnotí je, třídí je.

Kompetence komunikativní

Při komentované prohlídce (žáci se budou moci zapojovat, vznášet připomínky a dotazy jak na tvůrce programu, tak na průvodce, s kterými se setkají),

- žáci přemýšlí o problému, aktivně vstupují do diskuse,
- dokážou prezentovat své myšlenky a názory,
- vyjadřují se výstižně,
- naslouchají promluvám druhých a vhodně na ně reagují,
- hodnotí a spontánně reagují na představenou problematiku,
- zvládají komunikaci i ve vyhocených situacích,
- prezentují svou práci ostatním (tvorba městského znaku),
- konfrontují svou práci s prací spolužáků.
- svou práci konzultují s vyučujícím

1

Klíčové kompetence. Wikipedia.org [online]. [cit. 2021-8-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kl%C3%AD%C4%8Dov%C3%A9_kompetence

Kompetence sociální a personální

Při společných workshopech

- žáci se vzájemně respektují,
- spolupracují ve skupinách při řešení problémů,
- učí se toleranci, solidaritě a empatii.

Kompetence občanské

Při seznámení se s geografii Lounska a s významnými událostmi, osobnostmi a památkami Loun a okolí si

- žáci vytvářejí postoj k životnímu prostředí a k přírodě,
- rozvíjejí vnímání našich tradic a kulturního a historického dědictví,
- uvědomují si důležitost znalosti historických souvislostí.

Kompetence pracovní

Při společných workshopech, besedách a aplikací těchto poznatků v praxi, pracovní postupy vedoucí k dosažení výsledku

- žáci dodržují dohodnuté postupy, kvalitu a termíny, respektují vymezená pravidla,
- citlivě přistupují ke své práci a k okolí,
- udržují v pořádku své místo i pomůcky,
- dokážou po skončení práce uvést své pracovní místo do původního stavu.

1.5 FORMA

Program je realizován prezenční formou v podobě komentovaných prohlídek, exkurzí a workshopů.

1.6 HODINOVÁ DOTACE

Rozsah programu je nastaven na šestnáct vyučovacích hodin (1 vyučovací hodina = 45 minut).

1.7 PŘEDPOKLÁDANÝ POČET ÚČASTNÍKŮ A UPŘESNĚNÍ CÍLOVÉ SKUPINY

Doporučený počet účastníků je v tomto programu nastaven na 30 žáků 6.–7. ročníku ZŠ.

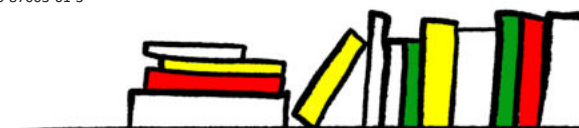
1.8 METODY A ZPŮSOBY REALIZACE²

Níže jsou popsány metody práce, které budou využity pro rozvoj klíčových kompetencí.

Metody diskusí

Výuková metoda diskuse je taková forma komunikace učitele a žáků, při níž si účastníci navzájem vyměňují názory na dané téma, na základě svých znalostí pro svá tvrzení uvádějí argumenty, a tím společně nacházejí řešení daného problému.

Diskusní výukovou metodu budou využívat pracovníci formálního a neformálního vzdělávání při workshopových lekcích s pedagogy a dále žáci mezi sebou. V rámci této metody, při níž si účastníci navzájem vyměňují názory na dané téma, na základě svých znalostí pro svá tvrzení uvádějí argumenty, a tím společně nacházejí řešení daného problému.

Diskuse se osvědčuje v situacích a v případech, kdy lze mít na dané věci různé názory, kdy jde o to seznámit se s novými poznatky nebo zkušenostmi. V rámci této metody se žáci naučí utvářet své hodnotové postoje, vytvářet vlastní názory a umět si je hájit.

Diskusní metody v tomto případě budou sloužit k rozvoji klíčových kompetencí komunikovat v mateřském jazyce, sociální a občanské schopnosti a kulturní povědomí a vyjádření. Tyto metody budou používány během prezentování historických faktů a historických zvyklostí a v následujících debatách.

Součástí diskusních aktivit budou také aktivity, během nichž budou žáci obhajovat zadaný ideový směr, který bude reflektovat historické společenské nálady. Kompetence sociální a občanské schopnosti budou rozvíjeny během skupinových prací, kdy žáci budou muset zvolit společný postup a tím si zvykat na spolupráci s ostatními a na respektování vzájemných odlišností.

Diskusní metody práce se budou používat především uvnitř řízené skupinové práce. Metoda bude použita také během realizace programu, kdy budou žáci své jednotlivé kroky prezentovat ostatním, obhajovat svůj názor a přijímat připomínky ostatních. Diskusní metody slouží především k rozvoji klíčové kompetence komunikace, schopnost učit se a kulturní povědomí a vyjádření.

Metody heuristické

Žák sám objevuje a hledá řešení úloh, vzdělavatel by neměl vše vysvětlovat sám, ale měl by nechat žáky hledat vše, co je jim dostupné, přiměřené a odpovídá jejich možnostem.

Heuristickou výukovou metodu budou využívat pracovníci formálního a neformálního vzdělávání především při workshopových lekcích. V rámci této metody budou žáci nacházet řešení daného problému. Tyto metody práce budou uplatňovány při hledání inspirace v doporučené literatuře a při hledání informací pro vypracovávání vlastní žákovské práce. Heuristické metody budou používány také během přípravy na diskusní kroužky, kdy žáci budou obhajovat určené názorové směry. Tyto metody rozvíjejí klíčové kompetence schopnost učit se a kulturní povědomí a vyjádření a budou se používat zejména při hledání řešení hádanek, tajenek a „bojových her“. Heuristické metody slouží především k rozvoji klíčové kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence pracovní.

Didaktické hry

Do jednotlivých fází vzdělávacího programu se budou zařazovat didaktické hry, které budou plnit různé funkce bez nebezpečí časového zdržení nebo odklonu od hlavního programu. Jedná se o hry rozhodovací, soutěžní, problémové úlohy, hry pro učení sociálním dovednostem, hraní rolí, dramatizace, hry pro osvojování jazykových a komunikačních dovedností. Didaktické hry se do programu zapojují zejména kvůli tomu, aby bylo udrženo soustředění žáků a ti byli motivováni k další práci. Mimo tuto didaktickou funkci hry rozvíjejí u žáků všechny klíčové kompetence.

1.9 OBSAH – PŘEHLED TEMATICKÝCH BLOKŮ A PODROBNÝ PŘEHLED TÉMAT PROGRAMU A JEJICH ANOTACE VČETNĚ DÍLČÍ HODINOVÉ DOTACE

Tematický blok (Historie města Loun a významné památky města) č. 1–4 hodiny

Anotace tematického bloku – Žáci se zúčastní komentované prohlídky města Loun. Seznámí se se základními historickými poznatky týkající se dějin města. Absolvují procházku historickým centrem se zastávkami na jednotlivých historických místech, kde se dozví jak faktické, tak zajímavé informace vážící se k dané památce. Získané informace následně zpracují formou pracovního listu a formou výroby znaku města Loun, do něhož vsadí informace a obrazový materiál, vážící se k jednotlivým památkám města.

Téma č. 1 (Komentovaná prohlídka) – 2 hodiny

Anotace – Seznámení se s historií města a jeho významnými památkami. Následné vypracování pracovního listu, který funguje jako zpětná vazba, co se týká získaných informací.

Téma č. 2 (Výroba znaku města Loun) – 2 hodiny

Anotace – Na základě komentované prohlídky města žáci vytváří znak města, do něhož vsazují získané informace o jednotlivých památkách, které budou opatřeny jejich obrazovým materiálem.

Tematický blok (Paměťové instituce regionu) č. 2–5 hodin

Anotace tematického bloku – Žáci se seznámí s významnými paměťovými institucemi v regionu. Budou pracovat s veřejně dostupnými informačními zdroji v knihovně a muzeu.

Téma č. 1 (Návštěva Městské knihovny v Lounech) – 2,5 hodiny

Anotace – Práce s veřejně dostupnými informačními zdroji a povědomí o existenci paměťových institucí. Lekce je koncipována jako základní seznámení s prostředím knihovny, s její funkcí a možnostmi využití. Součástí je prohlídka jednotlivých oddělení, základní seznámení s uspořádáním knihovny a ukázka zajímavých knih z fondu. Výběr bude co do různých formátů knih, stylů ilustrací, sazby textu a žánru knih velmi pestrý, aby žáci získali povědomí o současné i klasické literatuře pro děti a mládež.

Téma č. 2 (Návštěva Oblastního muzea v Lounech) – 2,5 hodiny

Anotace – Formou heuristické hry v oblastním muzeu se žáci seznamují s různými národnostními a sociálními rozdíly ve středověké společnosti.

Tematický blok (Workshop) č. 3–4 hodiny

Anotace tematického bloku – Hlavním tématem workshopů bude aktivní účast žáků v ukázkách starých řemesel nebo dobových aktivit.

Téma č. 1 (Archeoskanzen Březno u Loun – výroba slovanských šípů) – 2 hodiny

Anotace – Komentovaná prohlídka Archeoskanzenu Březno u Loun. Na základě teoretických poznatků si žáci vyrobí slovanské šípy.

Téma č. 2 (Archeoskanzen Březno u Loun – pečení placek, tkaní) – 2 hodiny

Anotace – Na základě teoretických poznatků a předvedení skutečnosti si žáci sami připraví těsto k výrobě placek, které si následně upečou. Zároveň se stejným způsobem seznámí s tkaním látek, které si vyzkouší v praxi.

Tematický blok (Státní oblastní archiv v Lounech, workshop) č. 4 – 3 hodiny

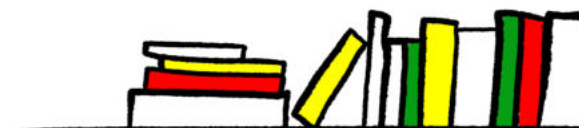
Anotace tematického bloku – Žáci navštíví Státní oblastní archiv v Lounech. Získají základní informace o jeho činnosti. Vyrobí si ručně papír, vyzkouší si psát brkem a inkoustem.

Téma č. 1 (Návštěva Státního oblastního archivu v Lounech) – 1 hodina

Anotace – Žáci navštíví oblastní archiv v Lounech a seznámí se s jeho činnostmi a službami, dozví se o historii archivu. Prohlédnou si depozitář a ukázky archiválií.

Téma č. 2 (Výroba ručního papíru) – 2 hodiny

Anotace – Žáci si ručně vyrobí papír. Vyzkouší si psaní brkem a inkoustem.

1.10 MATERIÁLNÍ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ

Název	Typ
Papír do tiskárny 80 g/m ² A4	Spotřební materiál
Propisovací tužky	
Balící papír šedák v roli 90g/m ²	
Tempery	
Fixy	
Kreslicí karton A4	
Kovové hroty šípů	
Peří	
Lýko	
Lepidlo (pryskyřice, olej, popel)	
Mouka	
Sádlo	
Rozinky	
Mrkev	
Len	
Novinový či letákový papír (nevoskovaný)	
Sponky do sponkovací pistole	
Dřevěné rámy	
Moskytiéra (sít s malými oky)	
Brk	
Inkoust	
Nůžky	
Brusné kameny	
Malé pilky	
Ocílky	
Ohniště	
Kuchyňské potřeby	Ostatní vybavení
Hřeben na rozčesávání lnu	
Vřeteno	
Tkalcovský stav	
Sponkovací pistole	
Velká nádoba pro výrobu papíru	
Menší nádoby pro výrobu papíru	
Kalamář	
Smartphone	
Kuchyňský robot	
Tiskárna	Elektronické vybavení
Stolní PC	
Kopírka	
Skenner	Služby
Vstup do muzea	

1.11 PLÁNOVANÉ MÍSTO KONÁNÍ

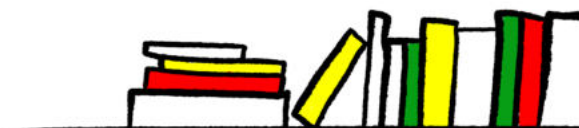
Plánovanými místy pro realizaci programu jsou Městská knihovna v Lounech, Oblastní muzeum v Lounech, Základní škola Prokopa Holého v Lounech, Archeoskanzen Březno u Loun a Státní oblastní archiv v Lounech.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

1.12 ZPŮSOB VYHODNOCENÍ REALIZACE PROGRAMU V OBDOBÍ PO UKONČENÍ PROJEKTU

Formy a metody evaluačních nástrojů jsou voleny dle cílové skupiny účastníků a formě vzdělávacího programu. Lze volit mezi dotazníky, záznamovými listy, rozhovory s účastníky, videoreportážemi, apod.

Popis programu je návodem na realizaci aktivit v jiných organizacích. Jednotlivé aktivity se dají ve větší míře využívat i samostatně a i tyto aktivity je možné adaptovat na vlastní možnosti. Přesné místo realizace aktivit vzdělávacího programu se pochopitelně může měnit v závislosti na umístění organizace. Doporučujeme však vzdělávací program realizovat kompletní ve spolupráci institucí formálního a neformálního vzdělávání tak, jak je to popsáno v tomto popisu.

Není však nutné na této spolupráci trvat, jelikož jsou aktivity programu na základě níže uvedeného popsány tak, aby je mohl realizovat pracovník formálního vzdělávání bez pracovníka v neformálním vzdělávání a naopak. Ze zkušeností, které realizátoři získali během tvorby a ověření vzdělávacího programu, je nutné poznamenat, že největší benefit se objevil díky spolupráci FV a NFV.

Jak je uvedeno výše, je možné jednotlivé aktivity realizovat i samostatně, ale rozhodně po částečné úpravě či vhodným navázáním na jiné aktivity. Níže popsané aktivity programu totiž tvoří dohromady tematický celek.

Vzdělávací program je možný realizovat na ZŠ, v knihovně a případně i v muzeu. Do jisté míry se dají aktivity programu realizovat také v rámci zájmového vzdělávání v různých kroužcích v Domech dětí a mládeže apod. dle zaměření jednotlivých kroužků. Části programu se také dají realizovat během dlouhodobějších pobytových vzdělávacích akcí, jakými jsou např. školy v přírodě, tábory pro děti apod.

1.13 KALKULACE PŘEDPOKLÁDANÝCH NÁKLADŮ NA REALIZACI PROGRAMU PO UKONČENÍ PROJEKTU

Počet realizátorů/lektorů: Nejlépe 2 realizátoři.

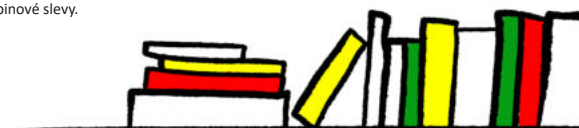
Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory		12.800 Kč³
	Hodinová odměna pro 1 realizátora/ lektora včetně odvodů	200 Kč/hodina
z toho	Ubytování realizátorů/lektorů	0 Kč
	Stravování a doprava realizátorů/lektorů	0 Kč
Náklady na zajištění prostor		0 Kč
Ubytování, stravování a doprava účastníků		540 Kč
z toho	Doprava účastníků	540 Kč ⁴
	Stravování a ubytování účastníků	0 Kč
Náklady na učební texty		1.000 Kč
z toho	Příprava, překlad, autorská práva apod.	0 Kč
	Rozmnožení textů – počet stran:	1.000 Kč ⁵
Režijní náklady		
z toho	Stravné a doprava organizátorů	96 Kč ⁶
	Ubytování organizátorů	0 Kč
	Poštovné, telefony	0 Kč
	Doprava a pronájem techniky	0 Kč
	Propagace	0 Kč
	Ostatní náklady	0 Kč
	Odměna organizátorům	0 Kč
Náklady celkem		14.436 Kč
Poplatek za 1 účastníka		481,2 Kč

3 2 realizátoři * (16 hodin přípravy + 16 hodin realizace aktivit)

4 Cena zpáteční vlakové jízdenky pro 30 žáků do 13 let ze ZŠT Louny do ZŠT Březno u Pospoloprta bez vyjednané skupinové slevy.

5 Komerční cena za tisk a fotokopie pracovních listů v tomto vzdělávacím programu

6 Cena zpáteční vlakové jízdenky pro 2 realizátory ze ZŠT Louny do ZŠT Březno u Pospoloprta bez vyjednané skupinové slevy.

1.14 ODKAZY, NA KTERÝCH JE PROGRAM ZVEŘEJNĚN K VOLNÉMU VYUŽITÍ

<https://www.svkul.cz/o-knihovne/projekty/evropske-projekty/mit-svet-precteny-aneb-spoluprace-knihoven-a-skol-v-usteckem-kraji/>

Toto dílo je vystaveno pod licencí CC BY SA. Dílo smí být rozmnožováno a distribuováno prostřednictvím jakéhokoli média a formátu. Lze ho i upravovat pro jakýkoli účel. Je však nutné uvést autorství a poskytnout s dílem odkaz na licenci a vyznačit provedené změny. Odvozená změna musí být vystavena pod stejnou licencí jako původní dílo.

<http://rvp.cz>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

2 PODROBNĚ ROZPRACOVANÝ OBSAH PROGRAMU

2.1 TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (HISTORIE MĚSTA LOUN A VÝZNAMNÉ PAMÁTKY MĚSTA) – 4 HODINY

2.1.1. Téma č. 1 (Komentovaná prohlídka města) – 2 hodiny

1.–2. hodina

S historií města se nejlépe seznámíte, když se vydáte po stopách významných památek, které v průběhu dějin sehrály důležitou úlohu.

Co se během prohlídky dozvíte?

- Seznámíte se s pověstí o založení města, dále o vzniku Loun jako královského města.
- Dozvíte se o významných meznících v dějinách města.
- Pro získání základní představy o historii města budeme věnovat pozornost jednotlivým památkám, o nichž tak získáte základní historické poznatky.

Během celé prohlídky máte možnost ptát se průvodkyně na cokoli k městu Louny. Po skončení prohlídky vyplníte pracovní list, tím si zopakujete nejdůležitější informace z dnešního programu.

fotografie autor textu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

Pracovní list č. 1: Historie města Loun a významné památky města

Doplň tučně vytištěná slova do textu

Pěti – Mikuláše – Luna – Německa – Petra – solné – Jana Husa – požáru – Přemysl Otakar II. – list Lounským

První písemná zmínka o osadě, která se jmenovala, pochází z první poloviny 12. století. Osada se rozkládala v místě dnešního kostelíku sv. V polovině 13. století dal v jeho blízkosti postavit král královské město. Leželo na cestě do na tzv. stezce. V první fázi husitství se rozšířila pověst, že město patří k městům, které přežijí konec světa. Z husitské doby máme na náměstí pomník mistra, který napsal, které vyzývá ke svornosti. Po ničivém roku 1517 bylo město přestavěno a byl vybudován kostel sv.

Doplň

Kterých 5 vyvolených měst mělo přežít konec světa?

L --- Y P --- Ň K --- Y Ž --- C S --- Ý

Která budova má popisné číslo 1?

K --- A

Co se zde dříve nacházelo?

S --- D R --- E

Kdo byl architekt chrámu sv. Mikuláše?

B --- R --- T

Co dnes najdeme v renesančním domě Daliborka?

A --- V

Kde najdeme vyobrazený v centru města znak Loun?

K --- A CH --- M sv. M --- E

Na Žatecké bráně najdeme jisté písmenko, jedná se o počáteční písmeno krále

V --- A Jagellonského

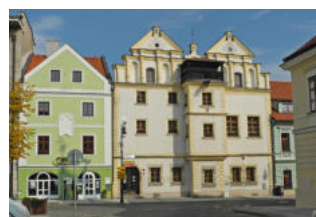
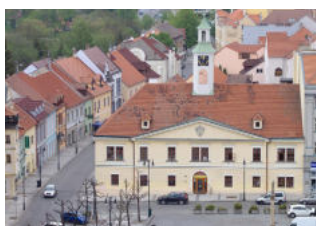
Spoj pojmy správně k sobě

Dům Sokolů z Mor	Ozdobou sochy znázorňující lidské vlastnosti
Dům u Bílého jednorožce	Expozice Oblastního muzea
Dům U tří lip	Byla zde lékárna, depozitář Oblastního muzea
Dnešní radnice	Úniková cesta k řece
Ulice Ve fortně	Byl zde zájezdní hostinec. Dnes zde máme radnici.

Kdo je stávajícím starostou města Louny?

- A) Radovan Šabata
- B) Pavel Janda

Poznej budovu na obrázku

OBRÁZKY

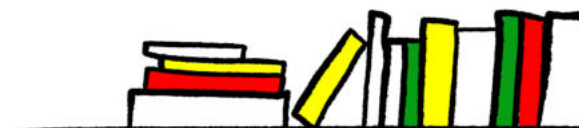
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1c/Louny%2C_kostel_sv._Petra..JPG
 SchiDD, CC BY-SA 4.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>>, via Wikimedia Commons
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Louny%2C_pohled_na_knihovnu.jpg

2.1.2. Téma č. 2 (Výroba znaku města Louny) – 2 hodiny

1.–2. hodina

Dnešní aktivita se bude týkat vytváření městského znaku pro Louny. Rozdělte se do skupin, ve kterých budete pracovat na novém znaku města Louny. Každá skupina si na internetu vyhledá podobu městského znaku a vytvoří jeho novou podobu, do které zakomponuje informace z komentované prohlídky. Pokud si nepamätujete veškeré informace k navštíveným památkám, dohledejte si je na internetu. Do znaku můžete promítnout i jiné, pro Louny významné prvky, např. pivovarnictví apod. Všechny získané informace ve skupině prodiskutujte a rozhodněte se, které zakomponujete do podoby znaku. Výsledkem vaší činnosti tedy bude znak města Louny korespondující s tématem, jemuž jste se věnovali. Je na vás, kolik prvků z původního znaku zachováte, ale i z nového znaku musí být patrné, že reprezentuje město Louny. Po skončení činnosti si jednotlivé znaky představíme a zhodnotíme, jak se nám podařilo naplnit zadaná témata.

2.2 TEMATICKÝ BLOK Č. 2 (PAMĚŤOVÉ INSTITUCE REGIONU) – 5 HODIN

2.2.1. Téma č. 1 (Návštěva Městské knihovny v Lounech) – 2,5 hodiny

1. hodina

Dnes se seznámíte s městskou knihovnou, provázet vás bude paní knihovnice, během prohlídky se dostanete do všech oddělení knihovny a dozvíte se, jak vypadá i „zákulisní“ činnost pracovníků knihovny.

Všímejte si dobře, kudy půjdeme a jaké funkce plní jednotlivá oddělení.

2.–2,5. hodina

Nyní se dostáváme k soutěžní hře, při které využijete vědomosti získané během prohlídky. Každý z vás obdrží obálku se zadáním (prac. list č. 2). Při hře se můžete volně pohybovat po skupinkách ve všech dnes navštívených prostorách knihovny. Můžete se také ptát zaměstnanců knihovny, vyhledávání informací přes internet je však zakázáno. Vyluštěním tajenky získáte jméno středověké osobnosti úzce spjaté s městem Louny. Na zvládnutí hry máte maximálně 60 minut, po uplynutí času se opět potkáme zde a společně si zkontrolujeme výsledky.

Pracovní list č. 2: Městská knihovna v Lounech

ukázkový dopis pro žáky se zadáním křížovky:

Milí badatelé a badatelky,

nacházíte se v budově lounské knihovny, kde se před několika lety nacházel městský soud a před několika staletími místní radnice. Máte za sebou prohlídku všech oddělení knihovny, při které jste se dozvěděli řadu důležitých informací a indicií. Ty Vám pomohou s některými úkoly, které Vás v budoucí hodině čekají.

Vaším úkolem bude vyluštit historickou křížovku, jejíž tajenkou bude středověká osobnost spjatá s naším městem i místem, kde se právě nacházíte. Tento občan, žijící ve 14. a 15. století, se do dějin města zapsal tím, že...

... Ale nebudeme předbíhat. Jeho příběh se dozvíte až na úplném konci.

Během vyplňování se setkáte s jednoznačnými otázkami, ale také s otázkami, při kterých budete muset hledat v knihách, pohybovat se po prostorách budovy, nebo se přímo ptát zaměstnanců knihovny. Celkem musíte uhodnout 13 pojmů, jmen či slovních spojení.

A ještě jedna poznámka na závěr. Jelikož luštíte historickou křížovku a ve středověku nebyly mobilní telefony, tak hádejte co. Ano, správně, hádat budete bez pomoci mobilů.

Po vyluštění tajenky se sejdeme opět před ateliérem knihovny.

TAK JDEME NA TO!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

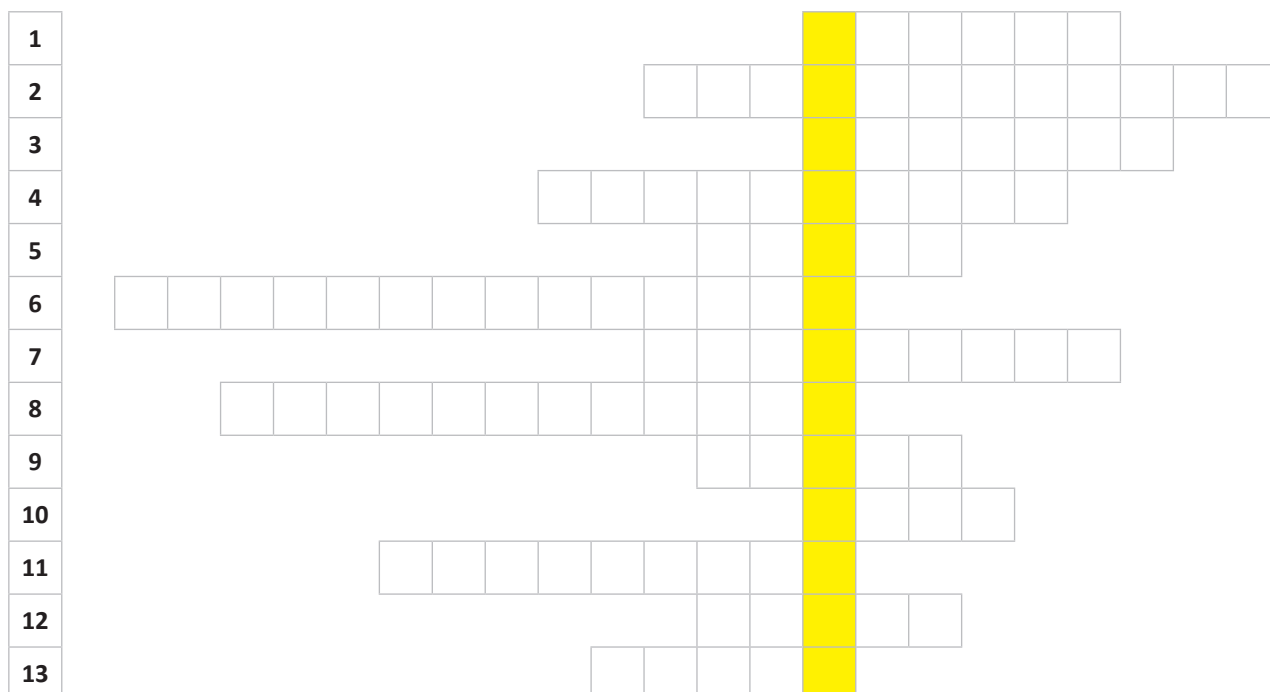

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

Nápověda:

1. Když jsme se viděli naposledy, absolvovali jsme společně komentovanou prohlídku centra města. Mimo jiné jsme se bavili o historické osobnosti, která napsala lounským obyvatelům dopis a k jejímu výročí jí Louňané postavili pomník. O jakou osobnost jde?
2. U obsluhy naučného oddělení pro dospělé si vyžádejte knihu „Louny očima věků“, ve které vyhledejte rytinu Jana Willenberga z roku 1600. Která historická budova se nachází pod číslem 14?
3. Jak se ve středověku říkalo starostovi?
4. Při prohlídce naučného oddělení jste si všimli čísel pro jednotlivé vědní obory. Co se skrývá pod číslem 929?
5. Nacházíme se v budově na náměstí. Jaké slovo pro náměstí ale používaly Vaše prababičky?
6. Město Louny bylo založeno na počátku 14. století. První práva a privilegia městu udělil král, jehož rod nepocházel z Čech.
7. O historii našeho města vypráví také kniha „Letopisy města Luna“. Kdo je jejím autorem?
8. Co spojuje tyto pojmy: rotunda, bazilika, malá, členitá okna, kupole, apsida, valená klenba, Říp, Stará Boleslav, Velká Morava?
9. Název řeky protékající naším městem je odvozen od německého názvu Eger. Ten nejspíše vzešel z keltského pojmenování, které znělo...
10. Ve 12. století vznikla na břehu řeky Ohře osada, v jejíž blízkosti bylo později založeno královské město Louny.
11. Jedna z historicky nejceněnějších budov v centru města, kde dnes sídlí státní oblastní archiv.
12. V dětském oddělení vyhledejte knihu „Dějiny svobodného královského města Loun“ od Rudolfa Wunše. Na straně 68 a 69 jsou vypsáni lounští kněží. Do křížovky doplňte jméno toho, který byl ve funkci od roku 1470.
13. Ve středověku se v odborných kruzích mluvilo latinsky. Najděte v naučném oddělení pro dospělé česko-latinský slovník. Posledním pojmem křížovky je výraz „škola“ v latině.

Křížovka k vyluštění:

2.2.2. Téma č. 2 (Návštěva Oblastního muzea v Lounech) – 2,5 hodiny

1.–2, 5. hodina

Dnešní aktivita se bude odehrávat v muzeu a celá se bude věnovat období husitství.

Posadte se do kruhu a pojďme si připomenout, co již o době husitské víte.

Co víme o husitství? Jaké znáte osobnosti husitství? Znáte nějakou osobnost, která se týká vašeho regionu? Jak na tom byly v období husitství Louny? Co víte o husitském vojsku? Jaké měli zbraně, jak bylo náročné přemísťovat se, dobývat město? Líbí se vám toto téma, nebo vám připadá složité? Proč propojujeme učivo o husitství s činnostmi v muzeu?

Nyní je čas na vaši práci, rozdělte se do pěti skupin, každá skupina bude vykonávat obsahově odlišné činnosti.

Pracovní pokyny 1. skupina: Jan Hus

- Vyhledejte ve výstavě listiny označené červeným štítkem.
- Pozorně si přečtěte a prohlédněte všechny předložené materiály (zaměřte se na vyznačené pasáže).
- Zhlédněte video o Janu Husovi.
- Vyplňte připravený pracovní list č. 3. Odpovědi naleznete ve vyznačených částech textů, čerpat můžete i z videa, pouze neopisujte, snažte se psát vlastními slovy. V knize Hravý středověk najdete význam slova kacíř.
- V obrázcích se zaměřte na Husovu čepici, co na ní bylo, proč? Zamyslete se, co by bylo na čepici hříšníka dnes, co by dnes symbolizovalo hříšníka. Kdo je podle vás dnes hříšník? Vytvořte vlastní čepici a vyzdobte ji dle svého úsudku.
- V závěrečné prezentaci představíte pomocí vyplněného pracovní listu a čepice osobnost Jana Husa spolužákům, můžete mezi spolužáky rozvést diskuzi.

JAN HUS

Narozen

Rodina

.....

Vzdělání

.....

Povolání a pracovní pozice

.....

Kázání

Začínal v

Od r. 1402 v

Kázal v jazyce

Bojoval proti

a

Odpustek

Prodej vyhlásil

Koupením odpustku lidé

.....

Proč to bylo špatné:

.....

Průběh soudu v Kostnici

Doufal, že

Otevřeně prohlásil

Odmítl odvolat

....., protože je nezastával.

Vztah Husa k Lounům

Hus Lounům poslal

Protože

.....

.....

.....

Po vynesení rozsudku

Nejprve byl zbaven

Nasadili mu

.....

Hus volal na lidi

.....

Na hranici

.....

.....

Jeho popel

.....

Kacíř

Hus byl obviňován z kacířství. Napiš, kdo to byl kacíř a zda jím Hus byl.

.....

.....

.....

.....

.....

Pracovní pokyny 2. skupina: Jakoubek z Vřesovic

- Najděte ve výstavě listiny označené žlutým štítkem.
- Prostudujte tyto listiny a další poskytnuté dokumenty.
- Na základě získaných informací vyplňte pracovní list č. 4, pomůžou vám barevně vyznačené pasáže.
- Ve výstavě najděte erb Vřesovců a překreslete ho do pracovního listu.
- Připravte si výstup v podobě sehrání scénky z tiskové konference s Jakoubkem z Vřesovic, cílem této konference je představit Jakoubka ostatním spolužákům. Jeden z vás tedy bude Jakoubek, ostatní se zhostí role tázajících novinářů. Buďte originální a vymyslete vlastní zajímavé otázky, nebojte se být vtipní.

JAKOUBEK Z VŘESOVIC

Osobní údaje

Rok a místo narození:

Děti:

Rok úmrtí:

Co se o něm říká

Říkali mu Jakoubek, protože

.....

Před husitskými válkami se živil jako

.....

Kostomlaty obléhal proto, aby

.....

Měnil politické názory a spojence, aby

.....

Postavení ve společnosti

Zpočátku

.....

V armádě:

.....

Zemské funkce:

.....

.....

Jakoubkovy hrady

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Města, která spravoval

.....

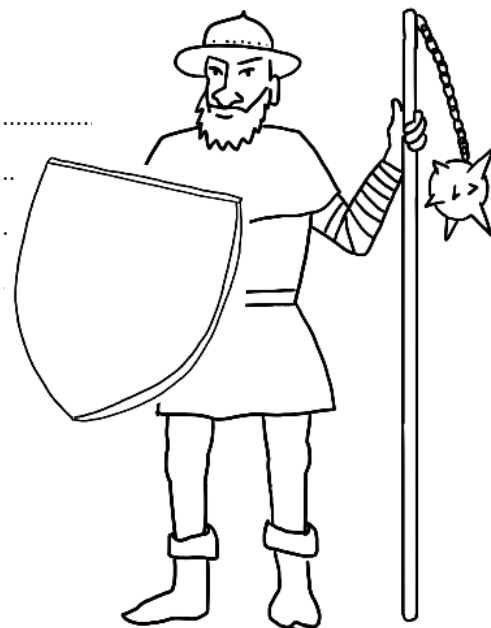
.....

.....

.....

.....

.....

Jakoubkovy důležité bitvy

rok	název bitvy	proti komu bojoval	výsledek

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

Pracovní pokyny 3. skupina: Husitské zbraně

Slyšíte to? Ne? Tak se pořádně zaposlouchejte – koně již netrpělivě odfrkávají, z vedlejších vozů řinčí zbraně a ozývá se klení. Brzo vyrazíme do boje. Víte vy ale vůbec, jaké zbraně máme k dispozici a co si obléct na sebe?

Pusťte si nejprve krátké video o husitských bojích, abyste nadýchali atmosféru, a potom se dejte do práce.

Husité (ale i křižáci) byli vojáci a válečníci a jako takoví potřebovali k vítězství zbraně a zbroj. Před sebou máte názvy zbraní, jejich popis a prázdný blok. Vaším úkolem je vytvořit katalog zbraní a zbroje. V expozici najdete většinu zbraní vystavenou. U každé zbraně je nalepen obrázek s oranžovým štítkem. Obrázek si odtrhněte, zapamatujte si název a případně popis, abyste věděli, co držíte v ruce. Texty i obrázky nalepte do sešitu tak, aby každá zbraň byla na samostatném listu. Až vytvoříte kartu jedné zbraně, teprve běžte pro další obrázek. Každý může pracovat sám a vytvářet svoji kartu, ale výsledná encyklopedie je společným dílem. Jednotlivé karty seřaďte tak, aby byly zvlášť chladné a palné zbraně a zbroj. Grafická a estetická podoba je jen na vás. Pokud si nebudete vědět rady, zkuste použít knihu nebo se ptejte pracovníka muzea.

Na závěr uděláte komentovanou prohlídku expozic pro celou třídu a ukážete a přestavíte deset zbraní. Rozdělte si je již teď, ať jste pak připraveni. Můžete si samozřejmě pomoci stránkou z vytvořeného katalogu a použít ji jako tahák.

K ochraně střelců při nabíjení byly před vozovou hradbou rozestavěny velké dřevěné štíty nazývané pavézy. Taková pavéza byla krásně bohatě zdobená. Obsahovala znaky města nebo rodu, který nechal štít zhotovit, ochranné či povzbuzující nápisy, citáty apod. Vaším úkolem je vytvořit pavézu za vaši třídu. Držte se přiloženého návodu, co a kam umístit, ale obsah už je na vás. Důležité je, abyste se všichni shodli na tom, co na pavézu umístíte. K dispozici máte velký karton a fixy. Nezapomeňte, že pavéza vás reprezentuje a měla by podle toho vypadat.

Jste připraveni? Tak popadněte zbraně a do boje!!!

Pracovní pokyny 4. skupina: Husitské vojsko

- Vaším úkolem je přednést ostatním připravený text na téma husitské vojsko (použijte předpřipravený text, který najdete na poslední straně pracovního listu č. 5), případně ke konci rozvést diskuzi na toto téma.
- Nejprve si prohlédněte exponáty, obrázky a texty označené zeleným štítkem, zamyslete se nad životem středověkého člověka, nad jeho materiálními a duchovními potřebami a možnostmi.
- Vypracujte pracovní list č. 5. V odpovědích vám pomůžou exponáty ve výstavě, předložené doplňující texty a knihy označené zeleným štítkem. Inspirujte se i zábavným videem.
- Na základě získaných znalostí vyplňte závěrečnou zprávu, kterou přednesete zbytku třídy.

Pracovní list č. 5:

HUSITSKÉ VOJSKO

Vypiš z textů osoby, které jsou zmiňovány kromě vojáků jako součást vojska. Jakou práci vykonávaly?

Zamysli se nad potřebami armády. Jací řemeslníci mohli být vojsku prospěšní a mohli tedy být součástí armády také?

Zamysli se nad tím, zda s armádou putovaly také nějaké ženy. V knize V. Vondrušky v kapitole Krutost a násilí na str. 101 najdi zmínku o tom, zda ženy mohly provázet vojsko.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

Přečti si kapitolu *Polní vojska* na stránce 102–103 v knize Vlastimila Vondrušky a odpověz na otázky:

Co to je drancování, rabování, kde husité rabovali, proč?

Co jsou spanilé jízdy, co bylo jejich smyslem?

Kolik vojáků bylo běžně v jednom husitském vojsku?
Jakého původu byli vojáci, byli to jen chudí vesničané?

Mělo s sebou husitské vojsko tyto předměty? Co se skrývá za slovy?

(předměty popiš, nebo je jednoduše načrtni, najdeš je ve výstavě)

ŽABKA

JEŽEK

OSTĚNÍ

KUTROLF

PIŠŤALA

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

Z Loun do Prahy je to podle plánovače mapy.cz pěší trasou 84,7 km a cesta trvá 23:50 hod. čistého času. Průměrná rychlost chůze člověka je dle tohoto plánovače 3,6km/hod.

Jak dlouho myslíš, že trval přesun husitského vojska do Prahy?

Kolik denně dokázali ujít kilometrů? Jakou rychlostí šli?

Jaké činnosti, kromě chůze museli provádět? Co je mohlo zdržet?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

HUSITSKÉ VOJSKO

Husitské vojsko

Husitské vojsko mělo obvykle přibližně vojáků, vozů.

Přemístit se z Loun do Prahy jim mohlo trvat přibližně dní. Zdržet je mohlo

Protože války trvaly let, nastal problém se zásobováním. Proto docházelo ke

 , což je

K husitství se také pojí tzv. SPANILÉ JÍZDY. To jsou

Vojáci husitského vojska pocházeli z (společenské vrstvy)

Kromě vojáků byli součástí armády pravděpodobně i ženisté, což jsou

Je pravděpodobné, že s vojskem putovaly i další osoby, které nebyly prioritně určeny pro boj. Zjistili jsme

tyto osoby.

Kdo myslíte, že ještě mohl s vojskem putovat? (Rozved'te diskuzi se spolužáky)

Pracovní pokyny 5. skupina: Města

Najděte ve výstavě texty označené modrým štítkem, které vám pomohou při luštění křížovek (pracovní list č. 6). Pozorně čtěte texty a na pomocný papír si rozdělte jednotlivá města, vypište, jaká byla čistě husitská a jaká katolická. Některá města své postavení měnila podle toho, kým byla momentálně dobytá. Tato města vypište do třetího sloupce.

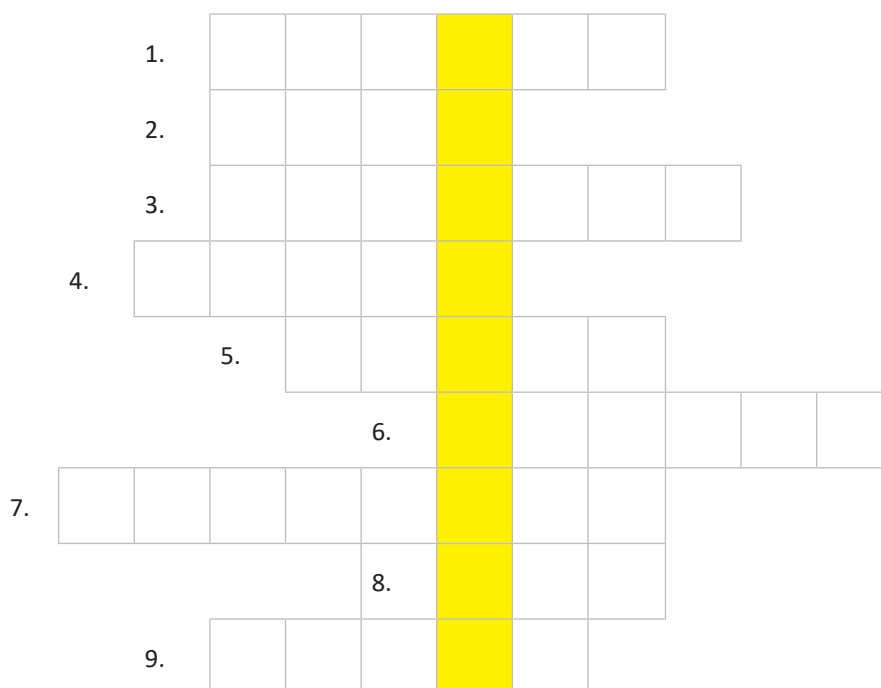
Pusťte se do práce s mapou (pracovní list č. 7). Přiřaďte jednu barvu samolepky husitským městům, jinou katolickým, města samolepkou vyznačte. Ta města, která v průběhu válek své postavení měnila, označte oběma barvami rozstříhnutím samolepky, dopište i data důležité bitvy o město. Do mapy zanešte místa důležitých bitev husitských válek – U Sudoměře, U Domažlic, U Lipan, Na Vítkově. V rohu mapy je prostor, do kterého vypíšete husitské městské svazy. Najdete je na jedné listině z výstavy.

Z textů (prac. list č. 8) vyčtěte informace o Žatecko-lounském svazu a vepište je do průvodního listu.

Připravte si závěrečný výstup, ukážete na něm mapu a pohovoříte o Lounsko-žateckém svazu.

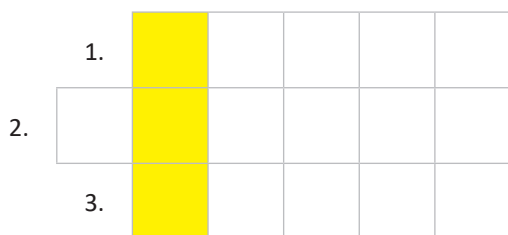
KŘÍŽOVKA 1

1. Kamenná stavba okolo města sloužící k jeho ochraně
2. Nápoj, který se podává v kostele
3. Lucemburk, který vládl v době husitských válek
4. Hlídaný vstup do města
5. Nejslavnější husitský vojevůdce
6. Místo, kde byla poslední bitva husitských válek 1434
7. Město, ve kterém byl upálen Hus
8. Slavná husitská zbraň a zemědělské náčiní
9. Nejvyšší představitel katolické církve

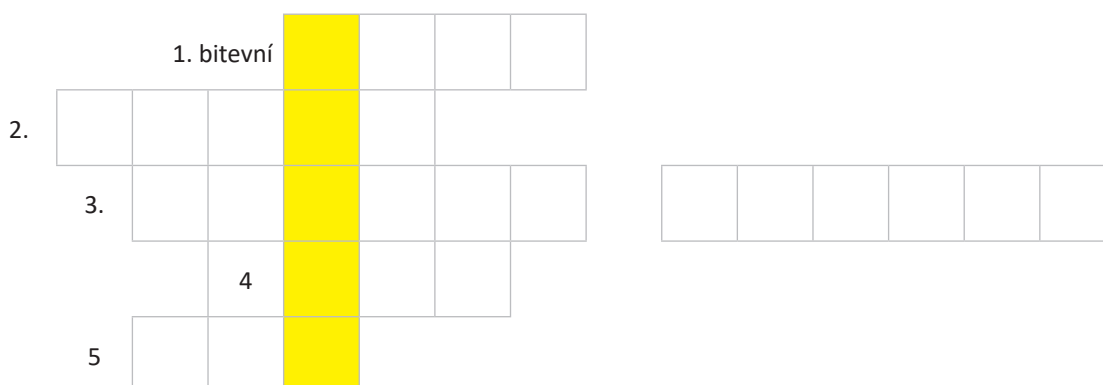

KŘÍŽOVKA 2

1. Sborová náboženská píseň (např. Ktož sú boží bojovníci)
2. Chráníč hlavy
3. Střetnutí nepřátelských vojsk

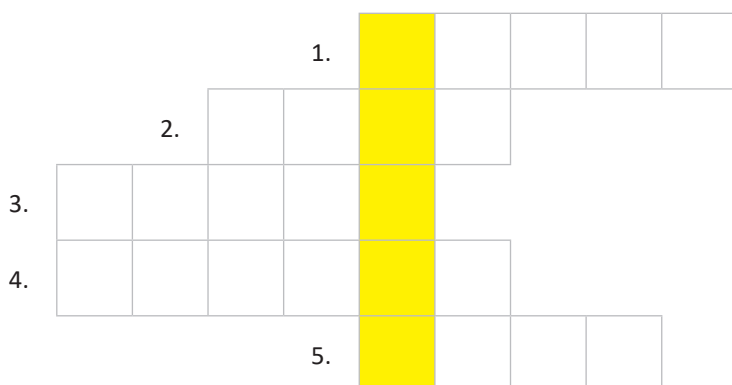
KŘÍŽOVKA 3

1. Místo bojiště v krajině
2. Budova, ve které v Praze kázal Jan Hus (Betlémská)
3. Způsob opevnění husitů
4. Rodový znak
5. Kdo táhne vůz

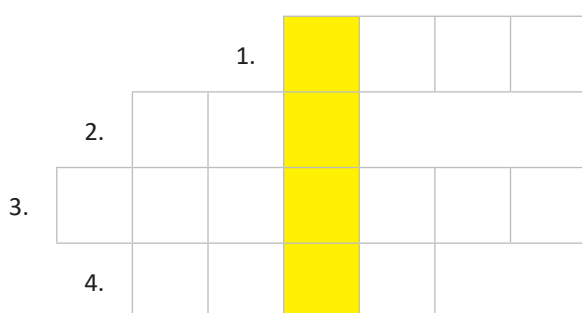

KŘÍŽOVKA 4

1. Hlavní sídlo husitů
2. Velké kamenné obydlí, obvykle na kopci
3. Symbol husitů
4. Střetnutí dvou mužů
5. Přesvědčení o existenci Boha

KŘÍŽOVKA 5

1. Přímé napadení nepřítele
2. Mistr Jan ...
3. Jak se nazývá košile, vyrobená pro ochranu bojovníka (podle materiálu)
4. Deska, kterou drží bojovník při souboji pro svou ochranu

Pracovní list č. 7: Města – mapa

husitská města

katolická města

✕ významná bitva

Vojenské městské svazy husitů

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

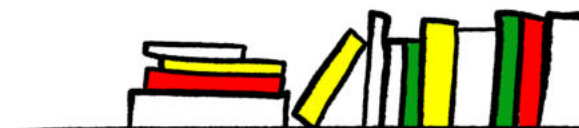

LOUNSKO-ŽATECKÝ SVAZ

Zkuste sepsat krátký text o lounsko-žateckém svazu, vycházejte z informací v expozici.

Nezapomeňte uvést:

- rok vzniku a předcházející události
- tři důležité bitvy – 1420, 1426 a 1438
- osobu Jakoubka z Vřesovic
- proč spolupráce mezi městy pokračovala i po husitských válkách (druhý text)

2.3 TEMATICKÝ BLOK Č. 3 (WORKSHOP) – 4 HODINY

2.3.1 Téma č. 1 (Archeoskanzen Březno u Loun – výroba slovanských šípů) – 2 hodiny

1.–2. hodina

Dnešní aktivita se bude odehrávat tady v archeoskanzenu. Skanzen si prohlédneme a poté si vyzkoušíte činnosti, které byly pro obyvatele těchto obydlí zcela běžné. Nyní obdržíte pracovní list, který doplňujete průběžně.

Pracovní list č. 9: Archeoskanzen Březno u Loun – prohlídka a výroba šípů

Březno u Loun

Raně středověké osídlení

Jak žili první Slované.

Co je to skanzen? M _ _ _ U _ v P _ _ _ O _ _

Jaký je rozdíl mezi skanzenem a muzeem?

Skanzen v Březně u Loun je trojí povahy

a) P _ _ H _ _ T _ _ _ C _ Ý / raně středověký

b) A _ _ _ O _ _ G _ C _ _

c) E _ P E _ _ M _ _ T _ _ N Í

Archeologický výzkum se dělí na

Z _ _ _ _ N N Ý a S _ S _ _ M _ _ I _ K _

Přelož slovo experiment Z _ _ _ _ K _

Jak dlouho probíhal výzkum v Březně?

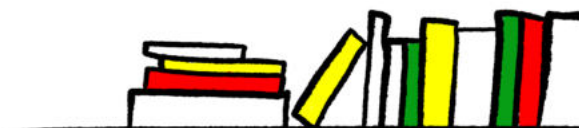
a) 5 let b) 15 let c) 20 let

Kde měli lidé v Březně u Loun ve slovanském domě ohniště?

a) uprostřed obydlí b) v rohu za vstupem

Jeden kout v domě k něčemu sloužil. K čemu?

a) k uctívání bůžků b) ke spaní c) ke společenskému životu

Kolik dní a v jakém počtu zde zkoušeli experiment život ve slovanském domě?

- a) měsíc, 2 členové b) 14 dní, 5 členů c) 21 dní, 3 členové

Vyškrtni potraviny, kterých během výzkumu (stejně jako u Slovanů) měli lidé poskrovnu

Oříšky, maso, kaše, placky, mléko

Který materiál se přidával do „mazanice“, aby byla odolná vůči vodě?

- a) prasečí výkaly b) kravské výkaly c) ovčí výkaly

Jak se mazanice vyráběla?

- a) šlapáním nohou b) hnětením rukou

Z jakých dvou století jsou slovanské domy v Březně u Loun?

- a) 1. a 3. století b) 6. a 9. století c) 11. a 12. století

Na kolik stupňů se musela roztopit vypalovací pec?

- a) na 100 stupňů b) na 1000 stupňů c) na 800 stupňů

Kolik hodin se v ní muselo topit, než se zazdily všechny otvory?

- a) 5 hodin b) 2–3 hodiny c) 10 hodin

Kolika komorová byla?

- a) jednokomorová b) dvoukomorová c) tříkomorová

Zásobní jáma měla tvar

- a) baňky b) válce c) krychle

Kolik metrů byla minimálně hluboká?

- a) 3 metry b) 1 metr c) 10 metrů

1.		e				
2.			d			
3.			o			
4.			s			
5.			i			
6.				b		í
7.	v		n		c	e

	á		
--	---	--	--

1. Kde lidé pekli chléb? V novějším slovanském domě byl tento objekt k vidění. Jedná se o
2. K čemu jinému sloužila pec? K vypalování
3. V které její komoře se topilo? Ve
4. K uskladnění „jídla“ sloužila
5. Uskladňovalo se v ní
6. Slovanskou keramiku rozlišujeme dle tvaru a
7. Typická pro slovanskou keramiku je slovanská

Tajenka K čemu jsme ho ve skanzenu využili? K výrobě

A teď nás čeká výroba slovanského šípů. Každý z vás jistě někdy šíp viděl a ví, k čemu se používal, takže se můžeme pustit do práce.

Jednoduchý slovanský šíp se skládá ze tří částí. Nejdelší je ta střední, v tomto případě dřevěná, část šípů označovaná jako dřík. Opeření na konci šípů, které udržuje let šípů v co nejpřímější dráze, se říká letky. Špička šípů se nazývá hrot a ten může tvořit více materiálů. Od kovových hrotů, které se odlévají přes nabroušené části zvířecích kostí až po malé nabroušené kameny, se kterými budeme pracovat dnes.

Nejprve si ve dvojicích každý vezmete luk, se kterým budete následně střílet a změřte si délku svého nátahu. Tedy držte luk za lučistiště (dřevěná část luku) a natáhněte tětivu co nejbližší k bradě. Váš partner rychle změří délku prostoru mezi prsty držící tětivu a konci ruky držící lučistiště. K výsledné hodnotě přidejte 3–4 cm a pilkou zkrátte připravené dřívky do požadované délky. Tímto docílíme ideální délky šípů k luku, ze kterého budeme střílet a k vaší samotné síle. Ti z vás, kterým se to ještě nepovedlo, mohou použít obecnou poučku, že dřík šípů by měl být dlouhý alespoň tak, kolik měří vaše natažená ruka od zápěstí k rameni. Kdo byl rychlejší, může si dřívky připravit více.

Jakmile budete mít dřík připravený, vyberte si železný hrot, všimněte si, že má dutinu, do které se zasune dřík. Pokud je dřík příliš silný, upravte konec nožem. Neuberte z dřívku moc materiálu, hrot musí sedět velmi pevně. Spodní část hrotu, která je nasunutá na dřík šípů pevně omotejte lýkem tak, aby hrot dřík pevně svíral. Zesilte sevření hrotu potřením omotané nitě lepidlem. Lepidlo nyní musí vyschnout. Položte šíp tak, aby hrot a špička šípů nenesla žádnou váhu. Můžete šíp položit na stůl tak, aby ze stolu přesahoval pouze hrot. Pro urychlení schnutí lepidla je nejlepší, aby byl položen na slunci.

Posledním krokem je připevnění ptačích per, tzv. letek. Každé pero má dutý stvol, tzv. osten. Je třeba obě pera rozpálit tak, aby na obou stranách pera zbyla pírka připevněná k zhruba polovině ostnu. Letky připevníme tak, abychom dřík rozdělili na čtvrtiny. Dejte pozor na to, aby se letky nepřipevňovaly hned ke konci dřívku s výřezem na tětivu. Je nutné je posunout dále směrem k hrotu šípů tak, aby zbyl prostor pro vaše prsty, kterými budete šíp přidržovat na tětivě. Naneste trochu lepidla na dřík šípů a přilepte půlku pírka tak, že se bude trochu natáčet. Umístěte po obvodu zadní strany šípů čtyři poloviny per tak, aby mezi sebou měly stejné mezery a stáčely se na stejnou stranu. Díky peří uspořádaného do spirály se šíp při letu bude otáčet. Na tom konci letek, který je blíže k hrotu upevněte osten pírka lýkem, a to upevněte lepidlem.

Po zalepení letek je nutné nechat šíp opět vyschnout. Stejně jako u lepení hrotu, ani pírka šípů při schnutí nemohou nést žádnou váhu. Umístěte šíp přes hranu stolu tak, aby část šípů s letkami visela ve vzduchu.

2.3.2 Téma č. 2 (Archeoskanzen Březno u Loun – pečení placek, tkaní) – 2 hodiny

1.–2. hodina

Pracovní list č. 10: Archeoskanzen Březno u Loun – pečení placek a tkaní opasku

Další činností, kterou si ve skanzenu vyzkoušíte, je pečení placek a jednoduché tkaní. Rozdělte se do dvou skupin, v těchto skupinách se prostejdáte u obou činností.

Pečení nekynutých placek

Povíme si něco o tom, jak se vyrábí pečivo, především chléb. Předpokládám, že víte, že k výrobě chleba, tak jak jej známe ze současnosti, je potřeba mouka. Uvedte, jaké další suroviny bude potřebovat pekař k jeho výrobě?

Znáte chlebový kvásek? Víte, co to vlastně je?

Ale vraťme se zpět ke chlebu, nebo k jeho prapředkům. Pojdme se v naší diskuzi bavit o době, která na našem území probíhala asi před sedmi a půl tisíci let (tj. kolem pátého tisíciletí, před naším letopočtem), tedy na sklonku doby kamenné. Zdali lidé v této době používali k výrobě chleba kvásek, nemůžeme s jistotou říci, předpokládejme tedy ještě primitivnější formu tohoto pečiva, vyráběnou především z vody soli a mouky. Lidé v neolitu samozřejmě pěstovali obilí. Věděli byste jaké druhy?

Pokud jste uvedli i pšenici, tak právě tuto obilovinu máme v tomto období historicky doloženou, a tak víme, že ji zcela určitě používali i k výrobě pečiva, možná právě takových placek, které si dnes vyrobíme.

A nyní postupujte dle pokynů instruktora.

Výroba opasku

Než se pustíme do vlastní tkaní, řekněme si něco o oblékání lidí v době kamenné.

- V čem si myslíte, že lidé v době kamenné chodili?
- Jak se oblékali?
- Jaké používali materiály?
- A jak to dnes všechno víme?

Než se pustíme do tkaní je potřeba znát některé termíny (odborná slova), spojte správně slovo s jeho vysvětlením.

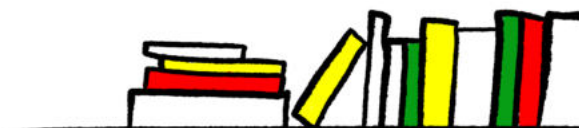
Osnovní vlákna – je dřevěná destička, jakási osnova pro výslednou tkaninu, na které máme navlečené útkové vlákno. Tuto destičku společně s útkovým vláknem protahujeme mezi osnovními vlákny. Pokud nemáme člunek, můžeme osnovními vlákny protahovat pouze vlnu stočenou do tzv. smotku (malého klubíčka).

Útek – to jsou dlouhá vlákna podél celého pásu, tvořící kostru tkaného pásu. Tato vlákna proplétáme útkovým vláknem (útkem).

Hřebínek – je vlákno, které provlékáme osnovními vlákny a tím tato osnovní vlákna spojujeme.

Člunek (smotek) – je dřevěný stávkový díl, složený ze sloupků a mezer. V každém sloupku je uprostřed navíc malá dírka pro provlečení vlákna. Vlákna se provlékají i do mezer. Všechny sloupky jsou nahoře i dole spojeny do jednolitě destičky.

A nyní postupujte dle pokynů instruktora.

Brsné kameny

Úprava peřím a lýkem

Lukostřelba

Lepidlo (pryskyřice,
popel, olej)

Placky

Rozdělování ohně

Mlýnek

Příprava placek

Pečení placek

Práce se stávkem

Pletení pásku

Práce se lnem

fotografie autor textu

2.4 TEMATICKÝ BLOK Č. 4 (STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V LOUNECH, WORKSHOP) – 3 HODINY

2.4.1. Téma č. 1 (Návštěva Státního oblastního archivu v Lounech) – 1 hodina

1. hodina

Pracovní list č. 11: Státního oblastního archivu v Lounech

Poslední zastávkou po institucích, které vám mají přiblížit historii našeho regionu je Státní okresní archiv v Lounech.

Než začneme s prohlídkou, pokuste se přijít na to, k čemu archiv slouží a jaké plní funkce. U vyznačených slov se rozhodněte, která jsou správná, volbu zakroužkujte.

Archiv je časová/paměťová/zeměpisná instituce, která uchovává, ochraňuje a zpřístupňuje: **dokumenty kulturního dědictví/sportovní poháry a medaile/filmy a hudební nahrávky** a pečuje tak o národní paměť. K dalším paměťovým institucím patří: **kavárny, knihovny, divadla a kina, muzea, galerie, sportovní stadiony**. Nahlížení do archivů je možné **prezenčně i absenčně/pouze absenčně/pouze prezenčně**. Tato služba je pro veřejnost: **zcela zdarma/pouze pro registrované a platící návštěvníky/za cenu jednorázového vstupného/ podle hodin strávených v archivu**.

Teď víte o archivu ty nejzákladnější informace, během prohlídky se však dozvíte mnohem více a budete překvapeni, co všechno archiv musí vykonávat.

Tak si pojďme ověřit, co jste si z prohlídky zapamatovali:

1. Vyjmenujte tři služby archivu, o kterých jste se dnes dozvěděli.
2. Kdo zřizuje veřejné archivy?
3. Jak se nazývá veřejně přístupná část archivu?
4. Jaké archiválie kromě písemných listin jste viděli při prohlídce našeho depozitáře?
5. Proč jsou archivy nazývány paměťovými institucemi?

2.4.2. Téma č. 2 (Workshop – Výroba ručního papíru) – 2 hodiny

1. hodina

V předchozí aktivitě jste se seznámili s některými velmi starými písemnostmi a zjistili jste, že byly psány na ručně vyráběném papíře a psány středověkým písmem. Během workshopu si podobný papír zkusíte vyrobit a na závěr na něj gotickým písmem napsat i jméno.

My jsme pro vás již připravili základní hmotu pro výrobu papíru, ta se vyrobí velmi jednoduše tak, že použitý papír se natrhá na maličké kousky, vloží do dostatečně velké nádoby a zalije se teplou vodou. Pak už pracuje jen čas, který naložený papír promění v kašovitou hmotu, jež vidíte v miskách před sebou. To, jestli je papír dostatečně kašovitý lze ověřit jednoduše tím, že jste schopní v ruce rozmělnit natrhané a naložené kousky papíru na kaši. Struktura kaše by měla odpovídat požadovanému výsledku. Pokud je záměrem vytvořit co nejčistší list recyklovaného papíru, je třeba naložený papír rozmělnit co nejvíce. Takže nyní si každá tříčlenná skupina rozmělní hmotu tak nejemno, jak chce, aby vypadal výsledný papír.

Jakmile bude s mělněním spokojeni, připravte si rám se sítí a pod něj vložte textilii a rám na ni položte tak, aby se síť nacházelo na vrchní straně rámu nikoli na spodní. Kaši nad nádobou v ruce vyždímejte, nikoli však zcela „dosucha“. Kaši co nejvíce rovnoměrně rozprostřete po celé ploše síti. Proto, aby se docílilo co největší rovnoměrnosti a také co nejtenčího výsledného listu papíru, položte přes nanesenou vrstvu kaše na síť pečicí papír a válečkem po celé ploše přejíždějte. Příliš na váleček netlačte. Můžete poškodit rám a také byste mohli většinu kašovité hmoty protlačit sítí. Jakmile budete spokojeni s výsledkem, odstraňte pečicí papír a lehce houbičkou osušte vrstvu kašovité hmoty.

Nyní přepravte rám na místo, kde bude list papíru schnout. Nezapomeňte na podložení rámu savou textilií. Na stanovišti máte připravené další staré utěrky a ručníky.

Je možné, že se vám budou listy papíru při schnutí kroutit. Zkroucený papír se dá narovnat buď položením mezi dvě těžké knihy či přes utěrku či pečicí papír vyžehlit žehličkou.

2.hodina

V druhé části workshopu si vyrobíte svoji vlastní listinu. Pro inspiraci jsme pro vás připravili ofocené dokumenty, které jsme viděli při návštěvě lounského archivu. Co budete potřebovat? Vlastnoručně vyrobený papír, inkoust, brk, tužku, pravítko, gumu a vybranou kopii historické listiny. Hrot brku namáčejte do inkoustu ze ¾, nikoliv celý, jinak vám udělá kašky. Na brk příliš netlačte, ohnuli byste si hrot. Pokud brk nepíše, pravděpodobně jej držíte ve špatném úhlu, zkuste tedy změnit náklon brku.

Než začnete psát, připravte si tužkou linky, je na vás, jak budou široké a také si vyzkoušejte psaní na cvičný papír, jakmile budete připraveni, pusťte se do práce.

fotografie autor textu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

3 METODICKÁ ČÁST

Žáci se v rámci dílčích aktivit programu seznámí s obdobím středověku jak obecně, tak regionálně. Získají povědomí prostřednictvím vybraných historických témat o každodenním životě ve středověku. Seznámí se také s geografii Lounska a s významnými událostmi, osobnostmi a památkami Loun a okolí.

Program má za cíl rozvíjet klíčové kompetence komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, schopnost učit se, kulturní povědomí a vyjádření. Žáci se během programu naučí lépe pracovat s informacemi, získají povědomí o informačních a paměťových institucích a získají přístup k databázím a dalším informačním zdrojům, v nichž mohou hledat relevantní informace pro tvorbu svých prezentací a prací. Žáci budou schopni lépe kriticky přistupovat k informacím. Získají lepší schopnost orientovat se v historickém prostoru města a bude podpořena jejich kulturní regionální identita. Projekt je vhodné zařadit paralelně k probírané látce v učivu dějepisu.

Důležité je mít cílovou skupinu žáků přiměřeného věku pro jednotlivé aktivity. Je potřeba, aby vyučující žáky znal, aby žáci byli schopni spolupráce s ním. Dále je vhodné, aby při jednotlivých aktivitách měli již jisté obecné znalosti, které by se daly využít pro další práci nebo připravit teoretickou část, na které bude poté postavena část praktická, při které žáci budou samostatně pracovat.

Při koordinaci aktivit programu je důležité si naplánovat, kdy a ve kterou hodinu se následná činnost bude realizovat. U některých aktivit je třeba vzít v úvahu také dobré počasí, počasí totiž může do jisté míry ovlivnit zdařilost jednotlivých činností.

Cílem projektu je také, aby žáci získali dovednosti a informace, nechali se inspirovat historií, uvědomili si souvislosti a byli zodpovědní za svou práci. Aby spolupracovali, byli solidární, tolerantní, neboť každý z nich má ve svých schopnostech a dovednostech silné i slabé stránky, a zde je důležité, aby si navzájem dokázali pomoci. Důraz programu je tedy kladen také na iniciativu, tvořivost, fantazii a týmovou spolupráci. Při práci na projektu by spektrum činností, které žáci vykonávají, mělo být co nejpestřejší. Mělo by zahrnovat získávání a sdělování informací, výtvarné činnosti, činnosti rukodělné, pobyt v přírodě a také činnosti sportovní.

Program byl vytvořený ve spolupráci formálního (školského) a neformálního (mimo školského) vzdělávání. Tato kombinace je přínosná pro samotnou výuku, kdy si žáci postupně prohlubují získané vědomosti ve škole společně s praktickými ukázkami, návštěvami konkrétních institucí nebo absolvováním workshopů cílených na určitá témata. Neformální vzdělávání nabízí prožití probírané látky z jiného úhlu, žáci si často odpočinou od běžné formy vyučování ve školách. Zároveň poznají prostředí mimo svoji třídu, podívají se do jiných vzdělávacích a dalších institucí: knihovna, muzeum, archiv, komentovaná prohlídka centra města.

3.1 METODICKÝ BLOK Č. 1 (HISTORIE MĚSTA LOUNY A VÝZNAMNÉ PAMÁTKY MĚSTA)

Anotace metodického bloku – Žáci se zúčastní komentované prohlídky města Louny. Seznámí se základními historickými poznatky týkající se dějin města. Absolvují procházku historickým centrem se zastávkami na jednotlivých historických místech, kde se dozví jak faktické, tak zajímavé informace vážící se k dané památce. Získané informace následně zpracují formou pracovního listu a formou výroby znaku města Louny, do něhož vsadí informace a obrazový materiál, který se váže k jednotlivým památkám města.

3.1.1 Téma č. 1 (Komentovaná prohlídka)

Cíl: žák se seznámí s pověstí o založení města, bude znát podstatná historická fakta o městské historii a dokáže pojmenovat nejvýznamnější lounské památky.

1. hodina

Metody

Přednáška, výklad, diskuze, metody názorně-demonstrační.

Pomůcky

Žádné.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – při prohlídce s průvodkyní si žák rozvíjí klíčové kompetence, může se aktivně zapojovat do diskuse, vznášet připomínky, dotazy. Naslouchá promluvám druhých a vhodně na ně reaguje.

Občanská – upevňuje si osobní vztah k prostoru, kde žije, respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví.

Metodický popis realizace hodiny

Prostřednictvím komentované prohlídky žáci získají představu o tom, jak probíhal každodenní život ve středověku s napojením na významné lounské památky. Pro poznání historie místa, kde žáci žijí, je vhodné využít služeb kvalifikovaných pracovníků – infocenter, muzeí nebo v případě malých obcí požádat o spolupráci obecní úřad, který zpravidla disponuje obecní kronikou a je schopen poskytnout ucelený vhled do vývoje obce. Realizátoři mohou informace k tématu čerpat z těchto zdrojů:

- HLUŠTÍK, Antonín Jiří, ROEDL, Bohumír, ed. Louny. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Dějiny českých měst. ISBN 80-7106-662-1.
- VOSTŘEL, Martin. Louny. Praha: Paseka, 2011. Zmizelé Čechy. ISBN 9788074321146.
- Louny: Pověsti [online]. Infocentrum Louny, 2021 [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <http://www.louny.eu/cz/poves-ti/404/>
- CZEsko (official). LOUNY: Úchvatné historické centrum a návštěva 3D kina. In: YouTube [video]. 31. 7. 2016 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vurEec-Qy7A>
- DARUMAsro. Louny procházka městem. In: YouTube [video]. 31. 7. 2016 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bF4wpbQDeF4>
- Prohlídku lze domluvit přes kontakty uvedené na stránkách infocentra: Infocentrum Louny [online]. Infocentrum Louny, 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.louny.eu/cz/infocentrum-louny/8/>

Motivace žáků:

- Co víte o založení vašeho města?
- Znáte pověst, která se k založení města váže?
- Rozhlédněte se kolem sebe, jaké významné památky dokážete vyjmenovat?

Prohlídka byla zahájena i ukončena na Mírovém náměstí. Posledních 15 minut bylo věnováno reflexi v podobě prac. listu a otázek.

Scénář prohlídky včetně časové dotace pro každou část:

Prohlídka historického centra města Louny

Trasa prohlídky, zdroj: Mapy.cz

Seznámení s historií města (časová dotace: 10 minut), na mapě bod Start/Cíl

Milí žáci,

ještě jednou vám přeji dobrý den. Společně si projdeme historický střed našeho města, města Louny. Začneme zde na Mírovém náměstí v blízkosti morového sloupu. Mírové náměstí je totiž největším náměstím v Lounech a je takovým středobodem města. Na tomto místě bych vám ráda řekla stručně něco o historii města, opravdu velmi stručně, takové základní body, další údaje bych vám řekla, až třeba u jednotlivých zastávek na naší cestě. Pak si také popíšeme jednotlivé budovy, které se na náměstí nacházejí, poté se vydáme k soše Mistra Jana Husa, radnici, Pivovarskou ulicí k Zatecké bráně a pak zpět ke kostelu sv. Mikuláše, kde naši prohlídku zakončíme.

Nejprve si povíme něco k historii města Louny. Samotný název města vyvozujeme z latinského názvu Luna a jak jistě víte, luna znamená srpek měsíce. Srpek měsíce máme i v našem městském znaku, který vidíte na budově, která je přímo před námi. O této budově si řekneme něco ještě za chvíli. První písemná zmínka o městě Louny se datuje k roku 1115, jenže později se ukázalo, že to není úplně pravda a že tato listina byla s největší pravděpodobností zfalšifikovaná. Proto, my v Lounech, výročí města (jako to mají třeba v jiných městech) neslavíme, protože jednoduše přesně nevíme, kdy bylo založeno. Víme ale, že již v té době existovala ves Luna. Nenacházela se ale přímo zde, v dnešním centru, kde právě stojíme, ale u kostela sv. Petra (což je nejstarší kostel v Lounech) a v blízkosti řeky Ohře. Tuto ves Lunu vlastnili páni ze Žerotína. A tuto ves jim zabral král Přemysl Otakar II. v druhé polovině 13. století s úmyslem založit zde královské město. V té době vznikala řada královských měst. U nás na severozápadě Čech hlavně z toho důvodu, že například Louny ležely na důležité obchodní stezce, která vedla z Prahy do německého Halle. Konkrétně se jednalo o solnou stezku. Kromě Loun v této době vznikají také královská města Žatec, Slaný, Most, Chomutov, Litoměřice... Všechna tato města jsou od sebe vzdálena 25–30 km, což byla taková denní dojezdová vzdálenost královských družin při cestách na obchodních stezkách. Dnes 25–30 kilometrů ujedeme autem celkem rychle, v té době to bylo opravdu na celý den.

Trochu přeskočíme v čase a nacházíme se v době husitské. Na konci náměstí vidíte sochu Mistra Jana Husa, ke které dojdeme poté i blíže. A ta tu samozřejmě není náhodou. Město Louny se společně se sousedním městem Žatec přidaly na stranu husitů. V té době byly zničeny i dva lounské kláštery. Také se věřilo, že Louny patří do skupiny pěti vyvolených měst, které přežijí konec světa. Mezi ty další vyvolená města patřil také Žatec, Slaný, Klatovy a Plzeň. Opravdu se tomu věřilo a v té době se sem i mnoho lidí přistěhovalo. Po období husitských válek je však město celkem bohaté, vzniká řada opevnění a dosud stojící Žatecká brána. Pak ale přišel rok 1517 a s ním velký požár, který zničil prakticky celé město. Jen abyste si to zatím představili. Jsme v dnešním centru, směrem doleva, od informačního centra, na konci Pražské ulice stávala Pražská brána. Tu už tam dneska nenaleznete, nedochovala se. A za tou bránou se nacházelo Pražské předměstí. Na druhou stranu směrem ke kostelu sv. Mikuláše se nachází Žatecká brána (tam dojdeme) a před ní se nacházelo Žatecké předměstí. Pravděpodobně najatý žhář založil oheň na Pražském předměstí, vlivem větru se oheň rozšířil i do vnitřního města a až na Žatecké předměstí. Opravdu to byla velká katastrofa, zničeno bylo téměř vše. Díky podpoře krále se město v celku brzy vzpamatovalo. A navíc dostalo svou dnešní dominantu – kostel sv. Mikuláše, jednu z nejceněnějších pozdně gotických památek od věhlasného královského architekta Benedikta Rejta. Stavba kostela trvala celých osmnáct let. Jméno Benedikt Rejt nám není cizí, určitě jste o něm někdy slyšeli. Benedikt Rejt je také autorem chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře či Vladislavského sálu na Pražském Hradě. V kostele sv. Mikuláše prohlídku zakončíme, podíváme se do interiéru popř., kdo z vás bude mít zájem, můžete vystoupat na ochoz věže a podívat se na Louny a okolí z výšky.

Po tom, co se město vzpamatovalo z velkého požáru v roce 1517, přišel další požár během třicetileté války. Albrecht z Valdštejna vypálil obě lounská předměstí v roce 1620. Město se bez boje vzdalo. Z řady požárů se město vzpamatovalo do zhruba 18. století. Zajímavou událostí se mohou Louny pyšnit v roce 1813. To se staly Louny takovým středobodem politického dění. Roku 1813 probíhají Napoleonské války a v Lounech ve stejnou chvíli pobývají představitelé mocností, a to rakouský císař František I., ruský car Alexandr I. a pruský král Bedřich Vilém III. Až popojdeme, ukážu vám přesně, ve kterých domech pobývali. Velký rozkvět zažívají Louny v druhé polovině 19. století, především od roku 1881, kdy se stává starostou Petr Pavel Hilbert. Hilbert nechává postavit novou radnici, v době, kdy je starostou vzniká i celá řada prosperujících podniků. Pro zaměstnance železničních drah vzniká Kotěrova kolonie, zahradní město dle návrhu Jana Kotěry. Do této čtvrti bohužel nepůjdeme, i když stojí za návštěvu, ale je pro nás teď daleko a je to na samostatnou prohlídku.

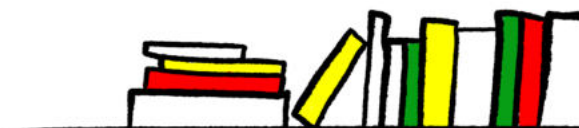
Samozřejmě ani Lounům se nevyhnula první světová válka. Měla dopad na obyvatelstvo především v rámci nucených odvodů. Během II. světové války, po zabrání oblasti Sudet Německou říší, se Louny staly městem hraničním. Nacházely se na hranici Protektorátu Čechy a Morava, prakticky hned za městem byla hranice a třeba sousední město Žatec patřilo již do Německé říše. Což také přineslo zásah do regionu. Dalším důležitým bodem v novodobé historii byl rok 1960, ve kterém se staly Louny městem okresním. Louny byly vybrány jako město okresní nad městem Žatec, který měl, a i dnes má více obyvatel, je to větší město, možná i historicky významnější. Což dodnes v některých obyvatelích Žatecka vyvolává negativní emoce.

Po roce 1989 se stává starostou Emil Volkmann, Louny se proměňují, budovy se opravují, město dostává barvy. Bohužel spousta zavedených podniků krachuje. Přesto město získává slogan „Louny – perla na řece Ohři“.

To by bylo opravdu jen tak velmi stručně z historie města. Nyní se vydejme na samotnou prohlídku.

Městská knihovna Louny – budova staré radnice (časová dotace: 5 minut), na mapě bod 2

Přímo před námi se nachází budova, už jsme o ní chvíli mluvili, protože v průčelí této budovy se nachází městský znak. Tato budova je totiž původní radnicí v Lounech. Tehdy vypadala ještě jinak. Víme, že zde stávala budova již od 14. století, na počátku 19. století byla přestavěna do dnešní klasicistní podoby. Avšak v druhé polovině 19. století přichází nový starosta Petr Hilbert (už jeho jméno také zaznělo) a nechává postavit radnici novou, větší, modernější, na druhém konci náměstí. Tato budova se jako radnice již tedy nepoužívala. Dlouhá léta sloužila okresnímu hejtmanství, následně okresnímu soudu. Což bylo prakticky do nedávných dob. Okresní soud se přestěhoval do jiných prostor a sem se po rekonstrukci přestěhovala Městská knihovna Louny v roce 2010. Dnes to není už jen Městská knihovna, ale také multifunkční centrum, pořádají se zde přednášky, koncerty, je zde i kavárna, velmi zajímavá je výuka Třetího věku při Městské knihovně. Opravdu takové multifunkční centrum, které poskytuje různé služby, nejen půjčování knih.

Daliborka (časová dotace: 5 minut), na mapě bod 3

Vlevo od budovy Městské knihovny se nachází světle žlutá budova, která se nazývá Daliborka. Jedná se o nejcenější renesanční dům v Lounech. Uvnitř se dochovala místnost s dřevěným stropem, která vznikla krátce po požáru v roce 1517. V této budově se toho v průběhu staletí vystřídal více, byl to měšťanský dům, byl zde hostinec, řeznictví atd. V současné době se v této krásné budově nachází sídlo Státního oblastního archivu pro Lounsko a uchovává řadu cenných písemností.

Budova Spořitelny a bytový dům přiléhající k radnici (časová dotace: 5 minut), na mapě bod 4

Když se podíváme vlevo a přímo před sebe, vidíme budovu Spořitelny a bytový dům. Možná, když se rozhlídnete kolem sebe, tak si řeknete, že se sem asi tyto budovy příliš nehodí a s největší pravděpodobností tu původně nebyly. Ano, máte pravdu, původně tu nebyly. Na místě těchto domů stávaly domy s podloubím. Víte, co je podloubí? Asi budete takové domy znát z jiných měst, třeba ze Žatce, popř. z jiných měst jako Třeboň, Telč. Tak my v Lounech jsme bohužel o domy s podloubím přišli. Nejprve byly zbourány domy s podloubím, aby mohla být postavena budova spořitelny. To bylo již ve 30. letech 20. století. Funkci spořitelny měla tato budova do roku 1960, poté byla do roku 1988 sídlem Okresního výboru KSČ. Po roce 1989 se sem zpět vrátila Česká spořitelna a sídlí zde dodnes.

Dům, který vidíte hned nalevo od spořitelny, tu také původně nebyl. Ten vznikl, ale v pozdějších letech, jedná se o 60. léta 20. století. Také mu musel ustoupit dům s podloubím. Jedná se tedy o bytový dům. Zřejmě se sem do historického rázu města příliš nehodí, ale tak to prostě bylo rozhodnuto a s tím my už dnes bohužel nic neuděláme.

Nyní se přesuneme před sochu Mistra Jana Husa, půjdeme rovně po chodníku, téměř na konci zabočíme doleva, prosím především o opatrnost, cesta k soše Mistra Jana Husa vede parkovištěm, které máme na Mírovém náměstí.

Socha Mistra Jana Husa (časová dotace: 10 minut), na mapě bod 5

Jak už jsme si říkali, město Louny patřilo k městům husitským. Proto Spolek pro zbudování pomníku mužům o národ český zasloužilým nechal postavit tuto sochu. Původně bylo v plánu její odhalení v roce 1915, při příležitosti 500. výročí upálení Mistra Jana Husa. K tomu však nedošlo, protože v roce 1915 probíhala první světová válka a lidé měli jiné starosti než odhalování pomníků. Proto byla odhalena až v roce 1925. Autorem sochy je Josef Kvasnička, což byl žák Josefa Václava Myslbeka, sochaře, od kterého jistě znáte sochu sv. Václava na Václavském náměstí. Mistr Jan Hus údajně v Lounech nikdy nebyl, poslal do Loun však v roce 1410 dopis, jehož úryvek je znázorněn na podstavci sochy.

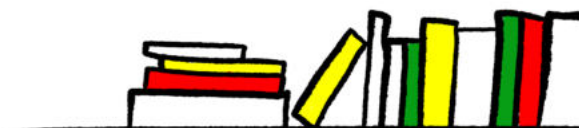
Již jsme mluvili o roce 1813, kdy v Lounech pobývali tři představitelé mocností. Vpravo od sochy Mistra Jana Husa vidíte světle zelený dům, v tom pobýval v roce 1813 pruský král Bedřich Vilém III.

Přímo za sochou Mistra Jana Husa se nachází tzv. Hilbertův dům. Tento dům patřil rodině starosty Petra Hilberta. Petr Hilbert byl opravdu oblíbeným a dlouholetým starostou (1881–1899), nechal také postavit novou radnici, o které si povíme něco více za malou chvíli. Petr Hilbert měl několik dětí, k nejznámějším patří Kamil Hilbert, který se stal architektem a nejen, že nám v Lounech vybudoval řadu nových domů, téměř celou Poděbradovu ulici, přispěl ke stavebním úpravám v kostele sv. Mikuláše, ale byl znám především jako dostavatel katedrály sv. Víta v Praze. Dalším synem starosty Hilberta byl Jaroslav Hilbert, který byl spisovatel, a napsal třeba knihu Dům na náměstí, ve které vzpomíná na dětství strávené v domě na náměstí.

Vpravo na rohu je žlutý dům, ve kterém se v roce 1813 usadil ruský car Alexandr I.

A když se podíváme doprava, dostáváme se již k budově nové radnice. Dnešní radnice stojí na místě původního domu U Tří Lip, který zde stával. Byl zde hostinec a tento dům patřil k nejhezčím renesančním domům ve městě. V době, kdy zde hostinec fungoval, se tady v roce 1813 ubytoval rakouský císař František I. Později budovu město zakoupilo, a nakonec nechalo zbourat, aby se mohla postavit radnice nová. Radnice je postavena dle návrhu architekta Saturnina Hellera. Průčelí radnice zdobí osm alegorických soch, které symbolizují lidské vlastnosti jako např. moudrost, spravedlnost, je tam také socha Průmyslu a socha Čechie.

Nyní přejdeme k prostoru Galerie Benedikta Rejta a zároveň uvidíme na zadní trakt radnice. Prosím, dbejte zvýšené opatrnosti, vracíme se zpět přes parkoviště.

Galerie Benedikta Rejta, zadní trakt radnice (časová dotace: 10 minut), na mapě bod 6

Nacházíme se před budovou Galerie Benedikta Rejta. Celá tato ulice se jmenuje Pivovarská. Proto vás asi nepřekvapí, že tam, kde se nacházíme, stával původní městský pivovar. Na konci 19. století byl postaven knížetem Adolfem Schwarzenbergem pivovar nový, moderní, na konci města. Tento se pak již nepoužíval, část byla zbořena a odstraněna. V 60. letech 20. století zde vznikla Galerie Benedikta Rejta, galerie moderního umění. Jak vidíte i sama budova je velmi moderní, nejen zvenku, ale i zevnitř se jedná o velmi moderní interiér. Budova je zajímavá jako celek sama o sobě. Galerie Benedikta Rejta spravuje četné sbírky, např. lounských autorů jako byli Kamil Linhart, Zdeněk Sýkora či Vladislav Mirvald. Po dlouholetých technických problémech je galerie opět pro veřejnost otevřena a můžete ji v otevírací době navštívit.

Z tohoto místa vidíte ještě na zadní trakt radnice. Je tedy vidět, že budova radnice není jen to, co je viditelné z náměstí, ale pokračuje ještě zadním traktem. Nová budova radnice byla postavena, protože do „staré“ radnice (kde je Městská knihovna) se již tehdejší aparát nevešel a i proto, že nová radnice bude modernější. V současné době je pro potřeby dnešního moderního úřadu budova radnice opět již „malá“ a druhou budovu Městského úřadu najdeme v ulici Pod Nemocnicí. Zde na radnici sídlí především starosta a místostarosta, další odbory úřadu a je zde i velká zasedací místnost pro zasedání zastupitelstva města, zasedací místnost pro jednání rady města a obřadní místnost, kde se konají svatby či vítání občánků. Vidíte, že radnice má i dvoreček. Ten má také svoji historii. Když se třeba v létě pořádají svatby, mohou se svatební obřady pořádat i zde. Smutnou historií radničního dvorku je, že se zde vykonávaly popravy. Poslední proběhl v roce 1946 s kolaboranty...

Nyní přejdeme k Oblastnímu muzeu a uličce Ve Fortně.

2. hodina

Metody

Přednáška, výklad, diskuse, metody názorně-demonstrační, samostatná práce.

Pomůcky

Psací potřeby, pracovní listy.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – při prohlídce s průvodkyní žák rozvíjí klíčové kompetence, může se aktivně zapojovat do diskuse, vznášet připomínky, dotazy. Naslouchá promluvám druhých a vhodně na ně reaguje.

Občanské – upevňuje si osobní vztah k prostoru, kde žije, respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví.

Metodický popis realizace hodiny

Dům U Bílého jednorožce, ulička Ve Fortně, Oblastní muzeum v Lounech (časová dotace: 10 minut), na mapě bod 7

Tento bílo-zelený dům se nazývá dům U Bílého jednorožce, a jak již název napovídá, dlouhá léta sloužil jako lékárna. V současné době patří tato budova Oblastnímu muzeu v Lounech. Hned vedle tohoto domu vidíte uličku vedoucí k řece Ohři. Jedná se o tzv. fortnu. I tato ulička se jmenuje oficiálně Ve Fortně. A co to tedy byly fortny? Středověká města měla hradby vnější a hradby vnitřní. Hradby vnitřní se nám v Lounech nedochovaly, ale nacházely se právě v těchto místech. Z hradeb vnějších se nám dochovala Žatecká brána a pásmo hradeb, kam ještě dojdeme. A z těch vnitřních hradeb ústilo několik takových uliček neboli fortén. Jedná se vlastně o takovou rychlou únikovou cestu z uzavřených hradeb. Tato fortna, u které se nacházíme, vedla jako rychlá úniková cesta k řece.

Přímo naproti domu U Bílého jednorožce se nachází budova lounského Oblastního muzea neboli dům Sokolů z Mor. Je to další příklad gotické architektury v Lounech. Zaujme nás především gotický arkýř. Tuto budovu využívá Oblastní muzeum v Lounech, jsou zde stálé expozice i krátkodobější výstavy.

Od Oblastního muzea se přemístíme k našemu předposlednímu cíli, Žatecké bráně.

Žatecká brána (časová dotace: 10 minut), na mapě bod 8

Žatecká brána pochází z roku 1500. Jméno „Žatecká“ má proto, že je postavena směrem na Žatec. Zhruba veprostřed vidíte černý čtverec, ve kterém je zřetelně vidět W. To je tam na počest Vladislava Jagellonského, krále, který panoval v roce 1500. Střecha, kterou vidíte na Žatecké bráně, není původní, ta se v průběhu staletí a požárů nedochovala. Tato střecha pochází z roku 1996. Jak na levou, tak i na pravou stranu od Žatecké brány vidíte dochované pásma hradeb, vlevo i se dvěma baštami. Když se postavíme zády k Žatecké bráně, rozprostírá se před námi tzv. Žatecké předměstí. Nyní vidíte téměř všude panelovou zástavbu. Dříve v těchto místech stávaly obytné domy, statky, hostince a další obchody. S bouráním Žateckého předměstí se začalo v 60. letech 20. století, ale pokračovalo se i v 70. a 80. letech 20. století. Bourání se vyhnul kostel sv. Petra (nejstarší kostel v Lounech) a barokní špitál. Barokní špitál vidíte i odtud, směrem doleva. Barokní špitál je postaven dle návrhu architekta Antonia della Porty, stejně jako např. zámek Libochovice, či zámek Roudnice nad Labem.

Také odtud z místa před Žateckou bránou vidíme dva kopce Českého středohoří, vlevo je to kopec Raná, kde se nachází centrum paraglidingu a aeroklub, vpravo je to kopec Oblík.

Ted' už nás čeká poslední zastávka, a to kostel sv. Mikuláše. Vrátime se Žateckou bránou a ulicí Beneše z Loun k hlavnímu vchodu do kostela.

Kostel sv. Mikuláše (časová dotace: 10 minut), na mapě bod 9

Poslední zastávkou naší procházky je kostel sv. Mikuláše. Můžete jít dovnitř a posadit se do lavic. Na místě dnešního kostela sv. Mikuláše stával kostel Povýšení sv. Kříže. Ten však v roce 1517 při zmiňovaném velkém požáru shořel, dochovala se pouze věž. Poté byl povolán královský architekt Benedikt Rejt a započala stavba kostela v pozdně gotickém slohu. Stavba trvala do roku 1538. Nejstarším předmětem v kostele je cínová křtitelnice z roku 1518. Jistě vás zaujme monumentální dřevěný oltář, ten pochází z let 1701–1706. Měl být dokonce pozlacený, na to už ale nezbyly peníze, tak zůstal oltář v nepozlacené podobě. Na stěnách si můžete všimnout čtrnácti zastavení křížové cesty. Křížová cesta pochází od Františka Charváta z Kutné Hory a je také zajímavé, že je dřevěná. V této hlavní lodi, ve které sedíme, se konají pravidelné bohoslužby, vždy v neděli, které navštěvují lidé nejen z Loun, ale i okolí. Také se zde konají křty, svatby či pohřby. Od hlavní lodi kostela, je oddělena menší kaple, kaple sv. Kříže. Zde probíhají bohoslužby téměř denně. Bohoslužby konané v týdnu nemají tak vysokou návštěvnost jako bohoslužby v neděli, proto se konají v kapli menší.

Můžete se dále kochat interiérem kostela sv. Mikuláše, kdo z vás má zájem, může vystoupat na věž kostela.

Všem děkuji za pozornost a po dokončení prohlídky se vrátíme zpět na start naší trasy, kde se budeme věnovat vyplnění pracovních listů.

Mírové náměstí (časová dotace pro vyplnění pracovních listů a zpětné vazby 15 minut), na mapě bod Cíl

Reflexe k tématu:

- Která památka se vám z architektonického hlediska líbila nejvíce?
- Kterou památku považujete za historicky nejdůležitější?
- Proč bychom měli chránit památky?
- Jakým způsobem můžete vy sami přispět k ochraně památek svého města?

Ideální je skupina do 30 žáků a teplejší počasí. Časově je vhodná doba 90 minut, kdy žáci udrží pozornost a jsou schopni získané poznatky aplikovat do pracovního listu. Doporučujeme si také trasu virtuálně projít za pomoci mapového serveru, např. Mapy.cz apod.

3.1.2. Téma č. 2 (Výroba znaku města Loun)

Cíl: žák vytvoří nový městský znak města Louny

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

1. hodina

Metody

Heuristické metody, metody praktické, metody rozvíjející kooperaci.

Pomůcky

Balicí papíry, tempery, fixy či jiné výtvarné potřeby, lepidla, nůžky, tužky a gumovací pryž, čtvrtky, mobilní telefony či PC s přístupem k internetu pro vyhledání potřebných informací, tiskárna.

Rozvíjené kompetence

Sociální a personální – Žák se rozhodne, jaké skutečnosti bude při výběru informací pro téma městského znaku zohledňovat a jak bude při práci postupovat, při práci ve skupině žák v různých zdrojích, které má k dispozici, najde informace, které souvisejí s tématem, o němž se spolužáky diskutuje, formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory.

K řešení problémů – Žák získává informace, hodnotí je, třídí a následně zpracovává do nové podoby znaku. Vytváří a využívá vizuální znázornění problému.

Občanské – Žák respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje smysl pro kulturu a tvořivost.

Metodický popis realizace hodiny

V úvodu hodiny žáky rozdělíme do skupin o 3–4 členech, připomeneme podobu městského znaku Louny, který žáci již viděli na prohlídce města. Vyzveme je, aby ve skupinách zapřemýšleli nad tím, jak by na základě absolvované prohlídky znak upravili/znovu vytvořili. Žáci nejprve vyberou hlavní téma znaku (můžou to být stavební památky, klíčové historické události, či třeba významné hospodářské prvky apod.) Na základě vědomostí z komentované prohlídky města a informací získaných na internetu žáci vyhledají informace a obrazový materiál ke zvolenému tématu a vytváří znak města, do něhož vsazují získané informace o zvoleném tématu, které jsou doplněny obrazovým materiálem. Žáky vedeme k tomu, aby ze získaných informací k tématu vybrali nejzásadnější/nejzajímavější informace, které pak zpracují do znaku. Cílem není vytvořit znak, který bude přehlcen informacemi, ale vybrat něco charakteristického pro dané téma.

Neurčujeme žákům, z jakých webových stránek budou informace čerpat, neboť se je snažíme vést k samostatnému vyhledávání a zpracování informací. Pro případ, že by si žáci nedokázali vyhledat adekvátní zdroje informací, je možné jim napovědět odkazem např. na tyto zdroje:

- Louny: Pověsti [online]. Infocentrum Louny, 2021 [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <http://www.louny.eu/cz/povesti/404/>
- Louny. Místopisy.cz [online]. Valašské Meziříčí: WANET [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6234/louny/pamatky-turistika/>
- Louny.eu: Osobnosti, které se v Lounech narodily nebo jejichž působení je s Louny spojené. Www.louny.eu [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.louny.eu/cz/vyznamne-osobnosti-mesta-louny/298/>
- Osobnosti z Loun: Osobnosti se vztahem k městu Louny. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-03-08].
- Dějiny města. Oficiální internetové stránky města Loun a Městského úřadu Louny [online]. 2016 Městský úřad Louny [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.mulouny.cz/cs/mesto/dejiny-mesta/>
- Severní Čechy: Lounsko a Žatecko Lidé a zvyky. Výletník [online]. Paseo, c2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.vyletnik.cz/turisticke-oblasti/severni-cechy/lounsko-a-zatecko/lide_zvyky/
- Severní Čechy: Lounsko a Žatecko Hospodářství. Výletník [online]. Paseo, c2021 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.vyletnik.cz/turisticke-oblasti/severni-cechy/lounsko-a-zatecko/hospodarstvi/>

Nezapomene je však vést k dodržování citačních norem a uvádění zdrojů.

2. hodina

Metody

Heuristické metody, metody praktické, metody rozvíjející kooperaci, metody demonstrační.

Pomůcky

Balící papíry, tempery, fixy či jiné výtvarné potřeby, lepidla, nůžky, tužky a gumovací pryže, čtvrtky, mobilní telefony či PC s přístupem k internetu pro vyhledání potřebných informací, tiskárna.

Rozvíjené kompetence

Sociální a personální – žák se rozhodne, jaké skutečnosti bude při výběru informací pro téma městského znaku zohledňovat a jak bude při práci postupovat, při práci ve skupině žák v různých zdrojích, které má k dispozici, najde informace, které souvisejí s tématem, o němž se spolužáky diskutuje, formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory.

K řešení problémů – žák získává informace, hodnotí je, hodnocení, třídí a následně zpracovává do nové podoby znaku. Vytváří a využívá vizuální znázornění problému.

Občanské – žák respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje smysl pro kulturu a tvořivost.

K řešení problémů – žák získává informace, hodnotí je, třídí a následně zpracovává do nové podoby znaku, žák vyhodnotí různé varianty řešení a rozhoduje se mezi nimi.

Metodický popis realizace hodiny

V druhé hodině by již žáci měli dokončovat výrobu znaku a připravovat se na jeho prezentaci před spolužáky. V rámci skupiny je dohodnuto, kdo bude znak prezentovat, a skupiny postupně předvádějí vytvořené znaky. Realizátor vyzve žáky, aby sledovali a hodnotili zejména následující kritéria, které jsou zároveň zpětnou vazbou pro žáky:

- Splnila skupina zadání?
- Lze jednoznačně poznat, že se jedná o znak města Louny?
- Co považujete za dominantní téma znaku?
- Proč se vám znak líbí/nelíbí?
- Co mají všechny znaky společného?

Pokud realizátor pojme celou aktivitu v soutěžním duchu, může ještě následovat hlasování o nejzdařilejším znaku.

Je nutné hlídat časové rozvržení práce žáků, vyčlenit jim čas na hledání informací, na jejich třídění a následné zpracování do znaku. Na konci bloku by měl zůstat čas na společnou prohlídku znaků a vyhodnocení činnosti. Doporučujeme rozvrhnout práci takto: 10 minut motivace žáků, zadání a vysvětlení úkolu, 60 minut vyhledání informací a vytvoření znaku, 20 minut prezentace znaků, diskuse a zpětná vazba. Poslední část je vhodně přizpůsobit počtu prezentovaných znaků, je ji tedy možné zkrátit při menším počtu pracovních skupin a věnovat více času tvorbě znaku. V případě, že máme ve třídě žáky s SVP mohou se do aktivity neomezeně zapojit, jen je třeba dbát na vyvážené rozdělení žáků do skupin. Tato část není závislá na počasí, s žáky můžeme pracovat v klasické třídě či v učebně výtvarné výchovy.

3.2 METODICKÝ BLOK Č. 2 (PAMĚŤOVÉ INSTITUTE REGIONU)

Anotace metodického bloku – Blok je koncipován jako základní seznámení s prostředím knihovny, s její funkcí a možnostmi využití. Součástí je prohlídka jednotlivých oddělení, základní seznámení s uspořádáním knihovny a ukázka zajímavých knih z fondu. Žáci si pomocí hry ověří a upevní získané vědomosti z prohlídky knihovny i města. K řešení se naučí využívat různé zdroje informací, posílí kompetence ke spolupráci i komunikační dovednosti.

Ve druhé části bloku se žáci seznámí s dalším informačním zdrojem – muzeem, kde se budou věnovat náboženský konfliktům ve středověku a různým národnostním nebo sociálním rozdílům ve společnosti.

3.2.1 Téma č. 1 (Knihovna)

Cíl: Žák vysvětlí, k čemu slouží knihovna a muzeum, popíše, jaké služby nabízí, a uvede příklady aktivit, které mohou školy v obou institucích využít.

1. hodina

Metody

Přednáška, výklad, heuristické metody.

Pomůcky

Žádné.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – během prohlídky knihovny žák diskutuje s knihovníkem, klade otázky.

Občanské – respektuje, chrání a ocení kulturní dědictví, projevuje pozitivní postoj ke knihovně a čtenářství, smysl pro kulturu.

Metodický popis realizace hodiny

Během první hodiny se žáci pod vedením pracovníka neformálního vzdělávání seznámí se všemi odděleními Městské knihovny Louny. Součástí prohlídky je také ukázka knihovních a jiných fondů jednotlivých oddělení, žákům bude vysvětleno, jak se v takovémto fondu hledá fyzicky, jak se používá on-line vyhledávací nástroj na příslušných počítačových stanicích, které se nacházejí ve všech zmíněných odděleních.

Získané informace žáci použijí v druhé polovině programu, kdy je pro ně připravená pátrací hra ve všech prostorech knihovny. V rámci hry doplňují výrazy do křížovky (č. 2) tak, aby na závěr získali tajenku. Tajenka je tematicky přizpůsobená historickému období vrcholného středověku.

- Informace o městské knihovně Louny jsou dostupné zde: Městská knihovna Louny [online]. Louny: Městská knihovna Louny, 2011 [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://www.mkl.cz/knihovna>
- Veškeré informace o fungování knihovny obecně a jejích službách a odděleních žákům předala pracovnice knihovny. V případě, že by si chtěl realizátor sám tuto problematiku nastudovat, pak doporučujeme tyto zdroje:
- Knihovny: Portál o českých knihovnách [online]. Národní knihovna ČR, c2008-2021 [cit. 2021-03-23].
- GILL, Philip. Služby veřejných knihoven: směrnice IFLA/UNESCO pro rozvoj. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2002, 127 s. ISBN 80-85851-14-8.

Uváděná časová dotace nezahrnuje cestu do a z knihovny, ale pouze samotný program.

V úvodu prohlídky byla představena budova, ve které se knihovna nachází, žáci ji již znají z komentované prohlídky města. Dále historie celé instituce, ta se začala psát koncem 19. století a zasloužil se o ni dělnický spolek Barák.

Krátce poté přechází dělnická knihovna pod městskou správu a dostává název Veřejná knihovna a čítárna královského města Louny, knihovna vystřídala také několik lokalit, než zakotvila v popisném č. 1, a stala se Městskou knihovnou Louny – tedy veřejnou knihovnou.

Hlavní poskytovanou službou je samozřejmě příjem a výdej knih a jejich příloh, časopisů. Městská knihovna Louny disponuje knihovním fondem o cca 145 tisících knihovních jednotek. Patří mezi jednu z osmi pověřených knihoven Ústeckého kraje. Spadá pod ni 32 místních lidových knihoven a čtyři profesionální knihovny. Dozvěděli jsme se, že knihy v odděleních jsou z velké části umístěny ve volném výběru, menší část fondu je také ve skladu. O tyto knihy si čtenář může zažádat u obsluhy oddělení.

Prohlídku jsme začali v oddělení, v němž by měl ideálně každý čtenář svou dráhu započít, tedy v Oddělení pro děti a mládež. Toto oddělení nabízí literaturu pro děti všech věkových kategorií, včetně cizojazyčné, dále časopisy, CD a DVD. Protože dnešní děti a mládež již netráví četbou tolik času co dříve, snaží se jim knihovna poskytnout další aktivity – besedy, soutěže, výtvarné dílny apod. Nás nejvíce zaujal relaxační prostor, tzv. „lehárna“, kde je možné s knihou pohodlně odpočívat.

Přecházíme od Hudebního oddělení, které kromě očekávaných hudebních nosičů a notových záznamů má ve svém fondu také knihy s hudební a filmovou tematikou, časopisy o hudbě, bibliografie slavných osobností hudby a filmu a velkou sbírku filmů na DVD. A samozřejmostí je počítač s přístupem na internet zdarma. Zvláštností je, že tady jsou umístěny i komiksy pro dospělé čtenáře.

Zajímavou částí knihovny je Studovna a čítárna, je to informační centrum celé knihovny a nabízí široké spektrum služeb: provádí registraci nových čtenářů, poskytuje základní bibliografické, regionální a faktografické informace, disponuje studijními počítači s internetem a možností tisku dokumentů, je tu umístěn cizojazyčný fond knihovny a také se zde dají číst knihy, časopisy a noviny, které se nepůjčují domů.

2. hodina a 0,5 hodina

Metody

Přednáška, výklad, heuristické metody.

Pomůcky

Psací potřeby, pracovní list č. 2.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – během prohlídky knihovny žák diskutuje s knihovníkem, klade otázky.

K řešení problémů – žák vyhledá informace vhodné k řešení problému, využívá vědomosti získané během prohlídky města k řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému.

Sociální a personální – žák spolupracuje ve skupině na splnění úkolu.

Metodický popis realizace hodiny

Poslední zastávkou při prohlídce knihovny, které bylo věnováno 30 minut, byla část určená dospělým čtenářům, skládající se z Oddělení beletrie a Oddělení naučné literatury. Zde jsme se zdrželi nejdéle, protože se tu žáci na počítačích učili, jak vyhledávat knihy a další média pomocí online katalogu, a to s použitím různých kritérií, např. podle názvu, autora, klíčových slov, signatur aj. Také jim byl popsán a ukázán způsob vyhledávání knih přímo v regálech knihovny, je nutné se orientovat v jejich uspořádání v oddělení, beletrie je řazena podle prvních tří písmen z příjmení autora a každý žánr má své barevné označení na hřbetu knihy, podle toho čtenář ihned pozná, k jakému žánru bude kniha patřit. Napočítali jsme celkem 14 různě barevných označení, knihy jsou tedy rozřazeny do zhruba 14 žánrů. Tady naše prohlídka končila a začínala pátrací hra, která měla prověřit, co si žáci zapamatovali, a především ověřit, jestli se umí v knihovně orientovat.

60 minut je určeno pro hru (30 minut), jejímu vyhodnocení a zpětné vazbě k programu (30 minut). Na začátku byli žáci rozděleni do skupin (záleží na počtu žáků, kolik se vytvoří skupin, doporučujeme skupinu max. o 4 žácích) a obdrželi od pracovníka neformálního vzdělávání a pedagogického pracovníka instrukce k samotné hře a také obálku, ve které byl průvodní dopis a zadání (viz prac. list č. 2). Na dalším listu obdrží připravenou bílou křížovku, do níž vyplňují jednotlivá slova či slovní spojení. Kromě uvedených instrukcí jsou žáci informováni i o dalších možnostech, jak docílit vytyčeného cíle. Mohou se ptát zaměstnanců knihovny, ale použití mobilních telefonů pro internetové vyhledávání je pro tuto aktivitu zakázáno. Při luštění křížovky se žáci ve skupinkách volně pohybovali po knihovně. Během této aktivity využili získané vědomosti a znalosti o knihovně i z komentované prohlídky města Louny.

Jakmile mají žáci křížovku vylouštěnou, vrací se zpět do Oddělení pro dospělé, kde dojde ke kontrole správných odpovědí, vyhodnocení nejlepšího luštitelského týmu a vyhodnocení přístupu ke knihovně před prohlídkou a po jejím absolvování:

- Věděl/a jsi o všech možnostech, které knihovna návštěvníkům nabízí?
- Pokud si nechceš jít do knihovny půjčit knihu, jaké jiné aktivity zde můžeš dělat?
- Byla to tvoje první návštěva knihovny?
- Plánuješ se do knihovny ještě vrátit? Pokud ano, proč?
- Co ještě bys v knihovně uvítal/a za služby?

3.2.2 Téma č. 2 (Návštěva Oblastního muzea v Lounech)

1. hodina

Metody

Heuristické, slovní, diskuzní, podporující kooperaci.

Pomůcky

Psací potřeby, pracovní list 3 až 8, pracovní pokyny pro jednotlivé skupiny, volné listy na případné poznámky, velký bílý balicí papír na vytvoření kacířské čepice, 10 čtvrtek seříznutých do formátu A5 na výrobu karet zbraní, karton A3 na výrobu pavézy, nůžky, lepidlo, izolepa, barevné lepící papírky k vytvoření mapy, výtvarné potřeby pro vyzdobení papírové čepice, tvorby karet husitských zbraní a papírové pavézy.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – žák si k tématu z různých zdrojů vybere takové informace, které podle svého úsudku potřebuje k dalšímu řešení úkolu, porovná je s informacemi, které již měl.

K řešení problémů – žák získávání informací z expozic, hodnotí je využívá pro splnění úkolů hodnocení.

K učení – žák vyhledává a třídí potřebné informace a na základě jejich propojení, je systematicky využívá v procesu učení a v tvůrčích činnostech, aplikuje znalosti jednoho předmětu ve druhém a naopak. Operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly charakteristickými pro husitství, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých zdrojů a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na husitství.

Sociální a personální – žák efektivně spolupracuje ve skupině, učí se solidaritě, empatii a toleranci.

Občanské – žák si uvědomuje důležitost znalosti historických souvislostí.

Metodický popis realizace hodiny

Tato část programu vycházela z Historické expozice Oblastního muzea Louny, která žáky seznámila s významným obdobím husitských válek, se zvláštním důrazem na severozápadní Čechy, kdy města Louny a Žatec hrála důležitou roli. Expozice ukazuje a dokumentuje tuto dobu od jejích ideových počátků za vlády Karla IV. přes dění ve dvacátých až čtyřicátých letech 14. století.

tých letech 15. století až po nástup Jiřího z Poděbrad na český trůn. Odbornou stránku zde zajišťovali pracovníci muzea, připravili zadání pro žáky, žáky motivovali před zahájením aktivity, pomáhali jim v průběhu plnění úkolů a v závěru také vyhodnocovali správnost odpovědí a plnění úkolů. Spolupráci lze domluvit přes kontakty na webu: Oblastní muzeum v Lounech [online]. 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.muzeumlouny.cz/>. /Pokud si chce realizátor, který není odborným pracovníkem muzea, nastudovat husitskou tematiku, existuje velké množství odborné literatury a internetových zdrojů, které se k tématu váží, např.:

- BARTLOVÁ, Milena, CERMANOVÁ, Pavlína, Robert NOVOTNÝ a Pavel SOUKUP, ed. Husitské století. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2014. ISBN 978-80-7422-277-1.
- HLUŠTÍK, Antonín Jiří, ROEDL, Bohumír, ed. Louny. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Dějiny českých měst. ISBN 80-7106-662-1.
- SMOLÍKOVÁ, Klára. Husité. Ilustroval Jan SMOLÍK. V Praze: Albatros, 2012. ISBN 978-80-00-02947-4.
- VONDRUŠKA, Vlastimil. Život ve staletích: lexikon historie. Brno: MOBA, c2012. ISBN 978-80-243-4641-0.
- KRÍŽEK, Leonid a Zdirad J. K. ČECH. Encyklopedie zbraní a zbroje. Praha: Libri, 1997. ISBN 80-85983-18-4.
- Husité – Ktož jsú boží bojovníci [online]. M. Gelbič & J. Motyčka, © 1998–2020 [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://husitstvi.cz/>

Úkoly pro žáky byly připraveny tak, aby veškeré informace pro splnění úkolu našli v expozici, a to včetně obrazového materiálu. Těžiště celé aktivity spočívá ve skupinové práci, během které se žáci seznamují s různými národnostními a sociálními rozdíly ve středověké společnosti, každá skupina pak má definovaný výstup společné práce. Počet skupin odpovídal počtu zadání, doporučujeme zajistit rovnoměrné rozložení skupin dle dovedností a schopností žáků a vhodně začlenit i žáky s SVP, pokud ve třídě jsou.

Před samotnou skupinovou prací věnuje 20 minut aktivizujícím otázkám na téma husitství (otázky jsou uvedeny ve 2. kapitole, žáci se tak lépe připraví k plnění následujících úkolů), rozdělení do skupin a vysvětlení a zadání úkolu s žáky znovu formou otázek nastolíme. Každá skupina obdrží zadání (zadání žákům nesdělujeme, necháme je, aby se s ním seznámili sami ve skupině), je informována, že veškeré odpovědi nalezne v expozici a že může využít konzultaci s pracovníky muzea, kteří se budou pohybovat v expozici. Skupinám je také doporučeno, aby si úkoly rozdělili mezi sebou, a stihli tak v klidu splnit zadání. Čas vymezený na splnění úkolu je 45 minut. Realizátor prochází mezi skupinami.

Zadání pro jednotlivé skupiny:

skupina – Jan Hus

- obdrží pracovní pokyny a list č. 3 a pomůcky pro výrobu papírové čepice
- po přečtení textů v expozici a na základě předchozích vědomostí vyplňují pracovní list
- prohlédnou si ilustrace Husovy čepice, vyjádří, co symbolizují výjevy na ní a vyzdobí vlastní čepici stejně motivovanými ilustracemi předpokládanými v 21. století
- připraví si závěrečnou prezentaci popisující osobnost Jana Husa

skupina – Jakoubek z Vřesovic

- obdrží pracovní pokyny a list č. 4
- přečtou označené texty v expozici a další doplňkové texty, zhlédnou video a vyplní pracovní list č. 4
- zinscenují krátkou tiskovou konferenci s Jakoubkem z Vřesovic, která má Jakoubka představit ostatním skupinám – rozdělí si role, na základě vlastního výběru připraví otázky, které budou jednotliví reportéři pokládat Jakoubkovi; soustředí se, aby uvedli všechny důležité body Jakoubkova života a jeho propojenost s lounským regionem, připraví správné odpovědi
- dramatizaci tiskové konference nacvičí pro závěrečný výstup

skupina – husitské zbraně

- obdrží pracovní pokyny a pomůcky pro výrobu karet zbraní a pavézy
- studují označené texty a exponáty v expozici i další připravené materiály, vyhledávají potřebné informace o husitských zbraních, zhlédnou video
- vytváří karty jednotlivých husitských zbraní, do připravených karet doplňují obrazy či názvy a popisy, rozdělí si hotové karty zbraní a z jejich obsahu připraví stručnou komentovanou prohlídku výstavy
- na základě získaných informací vyzdobí vlastní pavézu

skupina – husitské vojsko

- obdrží pracovní pokyny a list č. 5
- získávají potřebné informace z označených textů expozice, exponátů, doplňujících knih a videa, informace doplňují do pracovního listu
- na základě vyplněného pracovního listu sestaví krátký závěrečný výstup o husitském vojsku, pomocí kterého představí fungování husitského vojska spolužákům
- připraví podklady pro závěrečnou diskusi, kterou sami povedou, zamyslí se nad otázkami, které budou spolužákům pokládat, na závěr diskuse

skupina – města

- obdrží pracovní pokyny a pracovní listy č. 6, 7 a 8 a pomůcky k mapě
- pomocí jednoduchých rébusů získávají indicie, které je odkazují na konkrétní texty v expozici, jež potřebují k vyplnění prac. listu
- na základě přečtení úryvků textů v expozici vyvodí účast jednotlivých měst v husitském hnutí, zjištěné informace zanesou do mapy, která bude součástí prezentace jejich výstupu
- po přečtení textu o lounsko-žateckém svazu zanesou informace do připravené textové osnovy, která bude součástí jejich výstupu, na konci vyjádří svůj názor na důležitost svazu pro husitské hnutí

2. hodina

Metody

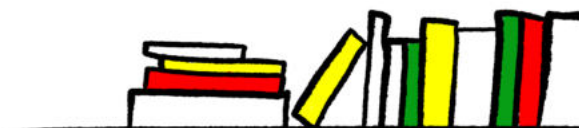
Heuristické, slovní, diskuzní, podporující kooperaci.

Pomůcky

Psací potřeby, pracovní list 3 až 8, pracovní pokyny pro jednotlivé skupiny, volné listy na případné poznámky, velký bílý balicí papír na vytvoření kacířské čepice, 10 čtvrtek seříznutých do formátu A5 na výrobu karet zbraní, karton A3 na výrobu pavézy, nůžky, lepidlo, izolepa, barevné lepící papírky k vytvoření mapy, výtvarné potřeby pro vyzdobení papírové čepice, tvorby karet husitských zbraní a papírové pavézy, vyplněné pracovní listy a další výstupy plynoucí ze zadání skupinové práce.

Rozvíjené kompetence

- Komunikativní – před spolužáky přednese uceleně a srozumitelně prezentaci ke svému tématu; připraví si a použije poznámky tak, aby mu ostatní rozuměli, používá pro to jednoznačná a výstižná pojmenování, pokud je to třeba, najde jiné výrazy, kterými ostatním lépe vysvětlí, co měl na mysli žák, naslouchá promluvám spolužáků, vhodně na ně reaguje, zapojuje do diskuse, obhazuje svůj názor a vhodně argumentuje.

- K řešení problémů – žák vnímá problémovou situaci, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.
- K učení – žák vyhledává a třídí potřebné informace a na základě jejich propojení je systematicky využívá v procesu učení a v tvůrčích činnostech, aplikuje znalosti jednoho předmětu ve druhém a naopak.
- Sociální a personální – žák efektivně spolupracuje ve skupině, učí se solidaritě, empatii a toleranci.
- Občanské – žák si uvědomuje důležitost znalosti historických souvislostí.

Metodický popis realizace hodiny

Ve druhé hodině žáci ve skupinách dokončovali úkoly (20 minut), konzultovali případné potíže s pracovníky muzea a realizátory a prezentovali výsledky své práce. Je dobré, aby realizátor (v našem případě pedagog) hlídal čas a informoval skupiny o jeho plynutí, obcházel skupiny a vyhodnocoval jejich pokrok. V případě, že má nějaká skupina výrazné potíže s úkolem, je žádoucí jí pomoci, aby nevyčerpala čas plněním dílčího úkolu a nedosáhla tak splnění celkového zadání. Po uplynutí 20 minut byla zahájena prezentace výsledků práce jednotlivých skupin. Každá skupina měla čas 10–15 minut, během kterého seznámila spolužáky s tématem, jemuž se věnovala, a dalšími úkoly dle zadání. Ve druhé hodině při dodržení doporučených časů stihnou vystoupit dvě skupiny a realizátor zhodnotí jejich úsilí, přičemž využívá sebehodnocení žáků i spolužáků.

Otázky pro prezentující žáky:

- Bavilo vás plnění úkolů?
- Co se vám podařilo a co byste chtěli zlepšit?
- Povedlo se vám rozdělit si dobře ve skupině práci, zapojili jste se všichni?
- Co nového jste se při plnění úkolů dozvěděli?

3. hodina

Metody

Heuristické, slovní, diskuzní, podporující kooperaci.

Pomůcky

Vyplněné pracovní listy a další výstupy plynoucí ze zadání skupinové práce.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – před spolužáky přednese uceleně a srozumitelně prezentaci ke svému tématu; připraví si a použije poznámky tak, aby mu ostatní rozuměli, používá pro to jednoznačná a výstižná pojmenování, pokud je to třeba, najde jiné výrazy, kterými ostatním lépe vysvětlí, co měl na mysli, naslouchá promluvám spolužáků, vhodně na ně reaguje, zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje.

Sociální a personální – žák efektivně spolupracuje ve skupině, učí se solidaritě, empatii a toleranci.

Občanské – žák si uvědomuje důležitost znalosti historických souvislostí.

Metodický popis realizace hodiny

Tato hodina byla věnována prezentaci a vyhodnocení výstupů jednotlivých skupin. Každá skupina měla čas 10–15 minut, během kterého seznámila spolužáky s tématem, jemuž se věnovala, a dalšími úkoly dle zadání. Ve třetí hodině dokončily prezentaci zbývající tři skupiny.

Otázky pro prezentující žáky:

- Bavilo vás plnění úkolů?
- Co se vám podařilo a co byste chtěli zlepšit?
- Povedlo se vám rozdělit si dobře ve skupině práci, zapojili jste se všichni?
- Co nového jste se při plnění úkolů dozvěděli?

Tato aktivita je vázaná na možnosti využití expozice muzea, je tedy dobré takovouto činnost včetně tématu připravit na základě možností konkrétního muzea. Nedoporučujeme realizaci pouze ve škole, neboť možnost prohlédnout si odborně připravenou expozici se skutečnými exponáty a dalšími doprovodnými materiály vnáší do celé aktivity nezbytnou autentičnost, která žákům pomůže pochopit husitskou dobu a nabídne jim atmosféru, které ve škole jen těžko dosáhneme. Většina muzeí má stálé tematické historické exkurze, je tedy možné úkoly přizpůsobit jinému tématu a době.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

3.3 METODICKÝ BLOK Č. 3 (WORKSHOP)

Anotace metodického bloku – Hlavním tématem workshopů je aktivní účast žáků v ukázkách starých řemesel nebo dobových aktivit. Prostřednictvím průvodců archeoskanzenů získá žák informace jak o skanzenu samotném, tak o jednotlivých činnostech, které v lounském regionu vykonávali první Slované. Průvodce skanzenu úplně na začátku vysvětlí žákům pojem, funkci a využití archeoskanzenů. Dále se zaměří pouze na slovanskou historii. Představí jim obydlí z období časně slovanského (6. a 9. století), dále vertikální hliněnou pec na výpal keramiky, samotnou keramiku, zásobní jámu, pec a mlýnky na semletí mouky na placky či upečení chleba. Získané informace si žáci následně otestují formou pracovního listu. Žáci prostřednictvím workshopů mohou poznat, jak zruční v jednotlivých aktivitách jsou, uvědomit si tehdejší náročnost řemesel a porovnat dnešní podmínky výroby s podmínkami tehdejší doby.

Stejně jako v případě aktivit realizovaných v muzeu doporučujeme nejprve zjistit jaké edukační služby a programy nabízí vámi vybraný skanzen, kterých je po celé ČR několik, každý z nich se navíc může věnovat jinému historickému období a představovat jiné repliky. V případě, že pro vás není návštěva skanzenu z nějakých důvodů možná, lze toto nahradit návštěvou muzea, neboť většina muzeí dokáže díky muzejním pedagogům a exponátům také žákům historické činnosti představit. Nedokáže však poskytnout tak autentickou atmosféru jako skanzen.

Cíl: Žák vysvětlí význam a funkci skanzenu, dokáže vyrobit jednoduchý slovanský šíp, upéct nekynutou placku a utkat jednoduchý opasek.

3.3.1. Téma č. 1 (Archeoskanzen Březno u Loun – výroba slovanských šípů)

1. hodina

Metody

Výklad, názorně-demonstrační.

Pomůcky

Pracovní listy, psací potřeby.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse.

K řešení problémů – samostatně řeší úkol, volí vhodné způsoby řešení.

Sociální a personální – žák efektivně spolupracuje ve skupině, učí se solidaritě, empatii a toleranci.

Občanské – žák si uvědomuje důležitost znalosti historických souvislostí.

Metodický popis realizace hodiny

Na úvod žáci absolvovali prohlídku Archeoskanzenů Březno u Loun, který vznikl v archeologicky významné lokalitě a je součástí Oblastního muzea Louny. Archeoskanzen organizačně spadá pod Oblastní muzeum v Lounech, návštěvu lze domluvit přes kontakty na webu: Archeoskanzen Březno u Loun [online]. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.archeoskanzenbrezno.cz/>. Archeologové se zdejší historicky cenné lokalitě začali věnovat v 50. letech minulého století a práce pokračovaly až do let 80. Během této doby byly odkryty artefakty mapující osídlení zdejšího území v rozmezí od 5 000 př. n. l. do 10. stol. n. l. Zajímavostí zdejšího skanzenu jsou i archeologické experimenty, zejména tavení železa v replikách pecí. Při prohlídce skanzenu byly představeny repliky staveb a obydlí z doby neolitické, železné, doby stěhování národů a období raně slovanského. Všechny repliky vznikly na základě odkrytých objevů. Stavby jsou doplněny o vybavení a poskytují tak představu, jak mohl vypadat život obyvatel v konkrétní době. Po skončení prohlídky žáci částečně vyplnili pracovní list č. 3, který slouží pro upevnění nejdůležitějších informací zmíněných během prohlídky a následných činností.

Ideální počet žáků je do 25. Vzhledem k venkovnímu prostředí workshopu je důležité brát v úvahu počasí. Časově je vhodná doba 60 minut, kdy žáci udrží pozornost a jsou schopni získané poznatky aplikovat. Další čas může být využit pro případné dotazy či vypracování pracovního listu (psací potřeby).

2. hodina

Metody

Výklad, názorně-demonstrační.

Pomůcky

Dřívky na šípy se zářezy na tětívu, kovové hroty s otvorem pro zasunutí dřívku, peří, rezná nit/přírodní lýko, nůžky, vysouvací nůž na úpravu konce dřívku a rozříznutí peří, podložky na řezání (např. prkýnka), rychleschnoucí lepidlo, štětce na lepidlo.

Rozvíjené kompetence

Sociální a personální – žák účinně spolupracuje ve dvojicích, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu.

Občanské – žák respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví.

Pracovní – žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla.

Metodický popis realizace hodiny

V další části žáci vyrábí slovanské šípy. Pracovali ve dvojicích, pokud byla dvojice zručná, vyrobil si každý vlastní šíp (šípy), v opačném případě vyrobili jeden šíp.

Pro ruční výrobu šípů je nejdůležitější znát postup a mít připravené správné pomůcky. Pracovníci skanzenu zvolili výrobu jednoduchého šípů (postup je popsán v kapitole 2.3.1) a zajistili i pomůcky, ty jsou běžně k dostání na internetu např. zde: <https://www.lukysipy.cz/sipy>, <http://www.luky-sipy.cz/>. Pokud realizátor nemůže využít spolupráce s odbornou institucí jako je skanzen či muzeum, pak je možné seznámit se s výrobou jednoduchého šípů pomocí mnoha videí na internetu, např. Jak vyrobit šíp – levně a rychle. In: YouTube [online]. 13. 4. 2020 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9hToUO6Owaw>.

Alternativou a vlastně i rozšířením aktivity by bylo využití přírodních materiálu namísto kupovaných připravených pomůcek (pak je ale nutné počítat s delším časem a vyšší náročností), dřív může být vyroben z větve (ideální je svědla krvavá), hroty z kamenů či zašpičatělých dřevěk opálených v ohni, peří může být slepičí, či se dá sehnat peří dravců např. od myslivců. Je tedy na realizátorovi vzdělávacího programu, s jakými pomůckami chce pracovat. Popis výroby šípů je popsán v kapitole 2.3.1. tak, jak bylo v rámci tohoto vzdělávacího programu ověřováno, tedy za použití zakoupených pomůcek, přesto je nutné některé pomůcky upravit a realizátor musí sám posoudit, jestli úkony spojené s úpravou konce dřívku pro nasazení hrotu a řezáním peří svěří žákům, nebo dřívky a pera upraví sám. Doporučujeme, aby realizátoři měli jeden hotový šíp, na kterém žákům popíší jednotlivé části i výrobní postup. Protože jsme ověřovali v prostředí skanzenu, byly k dispozici jednoduché luky a slaměné terče a žáci mohli šípy rovnou vyzkoušet. V případě, že se rozhodnou realizátoři taktéž šípy otestovat, pak je nutné zajistit terče a luky, případně jejich výrobu pojmout jako rozšíření naší popsané aktivity.

Rozvíjené kompetence

K učení – žák identifikuje vlastní chybu v pracovním postupu a zjistí její příčinu, nevnímá ji jako selhání a ostudu, nenechá se jí odradit, ale rozpozná v ní příležitost k učení, hledá a nalézá způsoby její nápravy.

Sociální a personální – žák efektivně spolupracuje ve skupině, učí se solidaritě, empatii a toleranci.

Občanské – žák si uvědomuje důležitost znalosti historických souvislostí.

Pracovní – žák respektuje vymezená pravidla, pracuje s materiály a nástroji, rozvíjí fantazii.

3.3.2. Téma č. 2 (Archeoskanzen Březno u Loun – pečení placek, tkaní)

Na základě teoretických poznatků a předvedení skutečnosti si žáci vyzkouší mletí obilí, připraví si těsto k výrobě nekynutých placek, které si následně upečou. Zároveň stejným způsobem získávají informace o jednoduchém tkaní látek, které si zkouší v praxi a vyrobí si opasek. Žáci jsou rozděleni do dvou skupin po 12 a v činnostech se vystřídají. Průvodci archeoskanzenu jsou dva, každý se věnuje jedné skupině. Pomůcky zajistil archeoskanzen. Vše bylo v ceně vstupu.

1. hodina

Metody

Výklad, názorně-demonstrační.

Pomůcky

Zrna pšenice k mletí, zrnotěrka, žernov (případně ruční mlýnek na obilí), namletá pšeničná mouka, voda, sůl, sušené ovoce, dřevěné stoly či vály k mísení těsta, pec k pečení placek.

Rozvíjené kompetence

Sociální a personální – žák účinně spolupracuje ve dvojicích, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu.

Občanské – žák si uvědomí význam institucí jako je skanzen, ocení naše historické dědictví.

Pracovní – žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, pracuje podle návodu, rozpozná, kdy je úkol (jeho etapa) hotov a že je čas přejít k další etapě; dotahuje celý úkol do konce.

Metodický popis realizace hodiny

Obě činnosti jsou naplánovány na 1 hodinu, skupiny se vystřídají. Na 1. stanovišti jsou žáci seznámeni s technologií pečení nekynutých placek. Aktivitu zahajujeme evokací pomocí otázek (jsou také uvedené v kapitole 2.3.2).

Výklad pracovníka archeoskanzenu (realizátora): Milí žáci, povíme si něco o tom, jak se vyrábí pečivo, především takový chléb. Předpokládám, že víte, že k výrobě chleba tak jak jej známe ze současnosti, je potřeba mouka. Jaké další suroviny bude potřebovat pekař k jeho výrobě? Žáci odpovídají, že potřeba bude také voda a sůl (případně kmín), zároveň dojdou (možná s nápovědou realizátora) k tomu, že se používá také chlebový kvásek. Znáte chlebový kvásek? Víte, co to vlastně je? Žáci jsou usměrněni v diskuzi a pedagog téma shrnuje do definice kvásku, tedy že kvásek je zkvašená směs mouky a vody, obvykle v poměru 1:1, která kvasí za teploty kolem 30°C. V obilných zrnech, potažmo v mouce jsou totiž přítomny divoké bakterie, které v ideálních podmínkách zajišťují chemický proces známý jako fermentace neboli kvašení. Pozor, rozlišujeme několik druhů kvašení, například mléčné – tak vznikají různé mléčné produkty, ale i Vám jistě známé kysané zelí a mnoho jiných fermentovaných výrobků. Dalším příkladem odlišného typu kvašení je kvašení alkoholové, kdy, jak víte, vzniká alkohol, tedy například pivo či víno. Octovým kvašením zase vzniká ocet.

Ale vraťme se zpět ke chlebu nebo k jeho prapředkům. Pojdme se v naší diskuzi bavit o době, která na našem území probíhala asi před sedmi a půl tisíci let (tj. kolem pátého tisíciletí před naším letopočtem), tedy na sklonku doby kamenné. Zda-li lidé v této době používali k výrobě chleba kvásek, nemůžeme s jistotou říci, předpokládáme tedy ještě primitivnější formu tohoto pečiva, vyráběnou především z vody, soli a mouky. Lidé v neolitu samozřejmě pěstovali obilí. Věděli byste jaké druhy? Žáci jmenují druhy obilí, které znají: tedy žito, oves, ječmen, pšenici, a právě poslední jmenovaný druh (pšenici) máme v tomto období historicky doložen, a tak víme, že jí zcela určitě používali i k výrobě pečiva, možná právě takových placek, které si dnes vyrobíme.

Vezměme to však od začátku, pro zasetí obilí je nejprve nutné pole zorat. Půda je tak radlicí otočena, prokypřena a provzdušněna. Na zdejší experimentální poličku vidíte nástroje využívané k orbě v době kamenné, tedy masivní zahnuté větve, protože železné pluhy ještě nebyly. Do rozorané hlíny je poté potřeba zasít zrnka pšenice. Po sklizni jsou zrnka pšenice z klasů vymílána na mlatě, nebo na rozložených kůžích pomocí klacků, později cepů. Pojdme si říci něco o jejím skladování. Obilí pak bylo potřeba na zimu uložit, aby mohlo být použito k průběžné spotřebě, ale především k osetí poličky na jaře. K tomuto účelu sloužily takzvané zásobní jámy vykopané v zemi, jejichž stěny byly omazány

jílem (podobným keramické hlíně). V jámě byl poté zapálen oheň, čímž se stěny vypálily podobně jako keramický hrnek v peci. Jáma pak byla vystlána slámou a poté naplněna úrodou – tedy obilím. Na obilí byla opět navrstvena sláma a celá jáma byla vzduchotěsně uzavřena, opět za pomoci jílů. Obilí spolu se slámou si tak v zimě vytvořily své ideální mikroklima. Chemické procesy, které teď nebudeme dále rozebírat, způsobily, že v zásobní jámě vznikl oxid uhličitý, který tak vytvořil ochrannou atmosféru, takže obilí nezačalo klíčit a vydrželo až do jara, kdy byla jáma otevřena a zrno bylo znovu zaseto.

Pokud toto téma žáky zaujme, je možné rozebrat problematiku zásobních jam podrobněji během pečení placek. Zajímavé je, že takovýto způsob uchovávání zemědělských plodin (např. řepy, ale i mnoha dalších) je dodnes používán v chudších oblastech Ruska i jinde, především na východě. Další zajímavostí je například ochrana úrody před hlodavci. Vzhledem k tomu, že v takovýchto jámách je vysoká koncentrace oxidu uhličitého, je případný vetřelec (například myš), který se prokouše do zásobnice, otráven, a nenapáchá proto velké škody. Tento fakt dokládají nálezy kosterních pozůstatků hlodavců právě v okolí zásobnic.

Zrno tedy máme. Co s ním nyní uděláme, abychom mohli upéct placky? Ano, správně, bude potřeba rozmělnit, tedy umlít na mouku. Přesuneme se před náš neolitický dům. V období neolitu, o kterém se bavíme (je vhodné opakovaně zmínit, že se jedná o mladší dobu kamennou, asi 5 000 l. př. n. l.), byly k tomuto účelu používány jednoduché kamenné zrnotěrky. Zde, žáci, jednu takovou vidíte, za okamžik si ji budete moci i vyzkoušet. Zařízení je to vskutku jednoduché. Jedná se v podstatě o takový větší, mělký, kamenný hmoždíř. Spodní kámen má hrubý povrch, na který nasypete zrno, menším oblým kamenem pak zrno vhodnými pohyby třete. Odtud název „zrno – těrka“. Zrno tak rozdrťte na mouku. Modernějším nástrojem je kamenný žernov. Žernov je propracovanější zařízení, které bylo používáno až pozdějšími kulturami, řekněme počínaje Kelty. Otvořem na prostředku horního kamene se sype zrno a pomocí tohoto dřevěného madla se otáčí tak dlouho, dokud nám ze stran nevypadává mouka.

Nyní si postupně vyzkoušíte jak práci se zrnotěrkou, tak práci s žernovem. Průběžně kontrolujte hrubost mletí a sami se přesvědčte o tom, kolik energie je potřeba k umletí velmi malého množství mouky. Nakonec přeneste namletou mouku ven k velké hlíněné peci, která je roztopena již několik hodin a s pomocí vody a soli si vytvarujte placku, můžete si vymyslet vlastní tvar, abyste si svoje pečivo poznali. A vzhledem k tomu, že placky samy o sobě nejsou zrovna vybranou pochoutkou, je možné si je dochutit medem, rozinkami či dalším sušeným ovocem.

Jakmile žáci začínají s mletím mouky, obcházejí je realizátoři a případně pomáhají, doporučujeme mít v zásobě již namletou mouku, protože se jedná o poměrně fyzicky náročnou činnost, a ne každý žák si zvládne sám namlít dostatek mouky na placku. Po umletí mouky zbývá jen vypracovat z mouky, vody a soli hutné těsto. Z něj si každý žák vyrobí placku. Pedagog skanzenu poté vymete z roztopené pece žhavé uhlíky a popel a naplní její dno plackami. Doba pečení je závislá na stupni rozpálení pece, a lze ji tak využít k probrání dalších zajímavostí ze světa neolitického obyvatelstva. Po dosažení zlatavé barvy jsou placky pedagogem vyjmuty z pece a po jejich vychladnutí jsou rozdány žákům.

Aktivitu ukončujeme ochutnávkou placek a zpětnou vazbou:

- Jak vám placky chutnají, vyměnili byste je za dnešní pečivo?
- Zdála se vám výroba placek náročná? A pokud ano, proč?
- Co se vám na této činnosti líbilo nejvíce?

Jak můžete vidět, tato aktivita je úzce vázaná na prostory a vybavení skanzenu, ale lze ji realizovat ve zjednodušené formě i mimo skanzen, použije se ruční mlýnek a placky se pečou na železném tálu na plotýnce, či v troubě, nicméně přínos aktivity spočívá právě v autentičnosti prostředí a v možnosti vidět a vyzkoušet si dobové zařízení a způsob života.

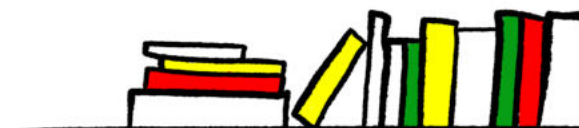
2. hodina

Metody

Výklad, názorně-demonstrační, praktické.

Pomůcky

Vlna různých barev, nůžky, stávký (hřebínky), člunky.

Rozvíjené kompetence

Občanské – žák si uvědomuje důležitost znalosti historických souvislostí, uvědomí si význam institucí jako je skanzen, ocení naše historické dědictví.

Pracovní – žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, pracuje podle návodu, rozpozná, kdy je úkol (jeho etapa) hotov a že je čas přejít k další etapě.

Metodický popis realizace hodiny

Obě činnosti jsou naplánovány na 1 hodinu, skupiny se vystřídají. Na 2. stanovišti jsou žáci seznámeni s technologií tkaní a výroby opasku. Aktivitu zahajujeme evokací pomocí otázek (jsou také uvedené v kapitole 2.3.2).

Výklad pracovníka archeoskanzenu (realizátora):

Milí žáci a žákyně, dříve než se pustíme do vlastního tkaní, řekněme si něco o oblékání lidí v době kamenné. Pedagog pokládá otázky, díky kterým vzniká diskuze. Nechává žáky volně odpovídat a reagovat na sebe samé, pouze je usměrňuje. V čem si myslíte, že lidé v době kamenné chodili? Jak se oblékali? Jaké používali materiály? A jak to dnes všechno víme? Po diskuzi shrnuje odpovědi do závěru. Mezi nejstarší materiály patřila bezpochyby zvířecí kůže. Z archeologických nálezů známe kostěné jehly. Z mladší doby kamenné se nám dochovaly nálezy hliněných tkalcovských závaží, které dokládají znalosti a užívání vertikálních tkalcovských stavů. Tedy víme, že lidé v neolitu již znali a k výrobě oblečení používali tkané látky. Z tohoto období se dochovaly i archeologizované útržky tkanin, či jejich otisky na předmětech z keramiky. Tkaniny měly podle všeho dokonce malované, či vytkané různé vzory. Jednalo se však samozřejmě o velmi cennou komoditu, takže nepředpokládáme, že na látkový oděv dosáhl každý neolitický obyvatel. V zimním období, dal tehdejší člověk asi přednost přeci jen komfortnějšímu oblečení vyrobenému ze zvířecích kůží a kožešin. Zřejmě nejstarší bylinou použitou pro výrobu vláken byla divoce rostoucí kopřiva (snad již od pozdního paleolitu). V době neolitu můžeme předpokládat již cílené pěstování lnu setého, a to za účelem výroby textilního vlákna. Oproti tomu vlákno upředené z ovčí vlny používal člověk pravděpodobněji až v období eneolitu. A právě z upředeného vlákna ovčí vlny si dnes upleteme jednoduchý pásek.

Pojďme si však prvně probrat základní termíny:

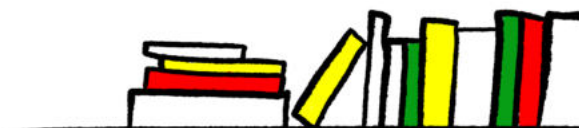
Osnovní vlákna – to jsou dlouhá vlákna podél celého pásku tvořící kostru tkaného pásku. Tato vlákna proplétáme útkovým vláknem (útkem).

- Útek – je vlákno, které provlékáme osnovními vlákny, a tím tato osnovní vlákna spojujeme.
- Hřebínek – je dřevěný stávkový díl složený ze sloupků a mezer. V každém sloupku je uprostřed navíc malá dírka pro provlečení vlákna. Vlákna se provlékají i do mezer. Všechny sloupky jsou nahoře i dole spojeny do jednodílné destičky.
- Člunek (smotek) – člunek je dřevěná destička, na které máme navlečené útkové vlákno. Tuto destičku společně s útkovým vláknem protahujeme mezi osnovními vlákny. Pokud nemáme člunek, můžeme osnovními vlákny protahovat pouze vlnu stočenou do tzv. smotku (malého klubíčka).

Před samotnou prací je potřeba se nejprve rozhodnout, jaké barvy chceme do pásku použít a jaký z nich vytvoříme vzor. Začátečníkům se doporučuje udělat jednobarevný pásek, nebo pásek s podélnými pruhy.

Prvním krokem bude naměření délky osnovních vláken. Ta budou přibližně o třetinu větší, než je výsledná délka pásku. Počet osnovních vláken odpovídá součtu počtu dírek a mezer na hřebenovém stávku (nebo pokud bychom chtěli užší pásek, nemusíme ho tkát na celou šířku hřebenu a navlékneme ho jen na část). Barvy osnovních vláken vytváří budoucí podélné pruhy na pásku, pokud tedy chceme pásek pruhovaný, zvolíme a nastříháme osnovní vlákna požadovaných barev.

Všechna nastříhaná osnovní vlákna svážeme na jednom konci do společného uzlu. Uzel připevníme pomocí pomocné tkanice k pevnému bodu (kolík zatlučený v zemi, strom, sloupek, v interiéru školní třídy se osvědčilo například topení, či noha lavice). Nyní přistoupíme k navlékání vláken do hřebínku. Jednotlivá vlákna navlékáme postupně vždy do dírky ve sloupku a do mezery mezi sloupky, dáváme při tom pozor na správné pořadí barev.

Když máme všechna osnovní vlákna navlečená, svážeme je na druhém konci pomocnou tkanicí a pomocí této tkanice si i tento konec omotáme kolem vlastního pasu a připevníme tak, abychom pohodlně dosáhli na místo, kde budeme tkát (tedy na začátek, k uzlu u kolíku). Během tkaní pak budeme tkanici u pasu povolovat a pracovní prostor posouvat vždy pohodlně nadosah. Připevnění k pasu je důležité proto, abychom mohli vlastní silou udržovat osnovní nitě napnuté.

Tkaní

Útkovou nit máme namotanou na člunku nebo ve smotku. Volný konec útkové nitě přivážeme k uzlu osnovních vláken na začátku tkaného pásu.

1. krok: Hřebínek zatlačíme dolů. Mezi vlákny navlečenými do mezer a vlákny navlečenými do dírek ve sloupcích hřebínku vznikne mezera (za hřebínkem). Touto mezerou provlékneme člunek s osnovní nití, nit přidržujeme stále mírně napnutou, člunek zdviháme do střední polohy a zatlačíme dozadu (směrem k uzlu), čímž útkovou nit utáhneme.
2. krok: Potom hřebínek posuneme kousek zpět (k sobě) a zdviháme ho směrem nahoru. Vznikne nová mezera, kterou provlékneme člunek s osnovní nití zpět na stranu, odkud jsme začali první krok. Opět útkovou nit přidržujeme mírně napjatou a posunutím hřebínku do střední výše a jeho zatlačením dozadu tuto útkovou nit utáhneme.

V dalším postupu střídáme kroky 1 a 2. Osnovní nitě udržujeme stále stejnou silou napnuté. Při utahování útkové nitě přidržujeme jednou rukou útek a druhou rukou hřebínek, snažíme se, aby toto utahování bylo rovnoměrné, je na něm závislá kvalita a vzhled utkaného pásu. Postupně s utkaným kusem pásu si posouváme pracovní prostor tak, že již utkanou část omotáme kolem kolíku, na kterém je upevněný začátek a přiměřeně tomu povolujeme tkanici s úvazem u našeho pasu.

Pokud nám dojde útková nit na člunku, nenavazujeme ji uzlíkem, ale vložíme do tkaniny včas nový začátek a několik kroků tkáme se dvěma útkovými nitěmi (s tou končící a s tou začínající novou). Tkaní ukončíme přivázáním útkové nitě k uzlu osnovních nití na konci pásu. Vlákna na koncích můžeme upravit do třásní a pásek je hotov.

Aktivitu ukončíme vyzkoušením pásků a zpětnou vazbou:

- Jak se vám povedl pásek? Jste se svou dnešní prací spokojeni?
- Bavila vás výroba pásu?
- Co jiného byste si ještě utkali?

V případě, že nemůžeme využít služeb odborného pracovníka a prostředí skanzenu, lze tuto aktivitu realizovat i v prostředí školní třídy. Návod na tkaní pomocí hřebenového stávků je např. zde:

- Návod na tkaní na hřebenovém stávku. In: Fler [online]. Fler® – kreativní svět, c2008 – 2021, 21.11.2008 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.fler.cz/blog/navod-na-tkani-na-hrebenovem-stavku-1200> nebo zde Tkaní na hřebenovém stávku [online]. In: . [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: http://www.emuzeum.cz/admin/files/X10-Centrum_14-repub.pdf
- Vzorník ke tkaní na hřebenovém stávku. In: Fler [online]. Fler® – kreativní svět, c2008 – 2021, 3.12.2008 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.fler.cz/blog/vzornik-ke-tkani-na-hrebenovem-stavku-1294>
- S historií pravěkého odívání se lze seznámit prostřednictvím knihy: URBANOVÁ, Kristýna, Barbora BERNARTOVÁ, Tereza BÍLKOVÁ, et al. Po nitkách do minulosti: stuhy tkané rokem. [Česko]: [nakladatel není známý], [2017]. ISBN 9788027029204.

3.4 METODICKÝ BLOK Č. 4 (STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V LOUNECH, WORKSHOP) – 3 HODINY

Anotace metodického bloku – Poslední zastávkou po paměťových institucích Lounska je Oblastní archiv v Lounech, kde žáci absolvují komentovanou prohlídku a následně dvouhodinový workshop věnovaný výrobě papíru a vlastní listiny.

Cíl: Žáci se během návštěvy Oblastního archivu v Lounech seznámí s jeho funkcí a významem, dokáží vyjmenovat nej důležitější činnosti, které archiv vykonává.

1. hodina

Metody

Výklad, názorně-demonstrační metody.

Pomůcky

Psací potřeby, pracovní list.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – žák naslouchá výkladu archiváře, vhodně na něj reaguje, klade dotazy, zapojuje se do diskuse, rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů.

Občanské – žák si uvědomí význam paměťových institucí jako je archiv, ocení naše historické dědictví.

Metodický popis realizace hodiny

První hodina bloku je věnována seznámení se s archivem jako státní institucí, průvodcem je samozřejmě pracovník archivu. Před prohlídkou byli žáci vyzváni, aby vybrali správné možnosti v jednoduchém textu o archivech. Správné řešení je:

Archiv je **časová** instituce, která uchovává, ochraňuje a zpřístupňuje: **dokumenty kulturního dědictví** a pečuje tak o národní paměť. K dalším paměťovým institucím patří: **knihovny, muzea**. Nahlížení do archivů je možné pouze **prezenčně**. Tato služba je pro veřejnost: **zcela zdarma**.

Prohlídka byla započata základními informacemi o Státním okresním archivu v Lounech, který je vlastně oddělením nadřízeného Státního oblastního archivu v Litoměřicích. Archiv v Lounech vznikl v roce 1954. Územní rozsah jeho činnosti byl stanoven v roce 1960 při územně správní reformě. V tomto roce došlo ke sloučení dosavadních okresů Louny, Žatec a Podbořany. Za sídlo okresu byly určeny Louny, Okresní archiv v Lounech proto převzal písemnosti zrušených okresních archivů v Žatci a Podbořanech. Nejdříve byly písemnosti uloženy v zadním traktu radnice, později roku 1959 byla pro archivní účely adaptována budova čp. 57 na Mírovém náměstí, která je centrálou archivu dosud. Protože však vlivem převzetí archiválií z Žatce a Podbořan byla překročena kapacita depozitáře, byl žatecký archiv přestěhován do zámku v Libočanech, podbořanský zůstal v Blšanech. Roku 1967 odkoupil Okresní národní výbor Louny od výrobního družstva Stavba objekt bývalé lounské synagogy, který se stal hlavním archivním depozitářem. V roce 2003 byla synagoga předána Židovské obci Teplice, u které je archiv v nájmu. Nájemní vztah vůči městu Louny má archiv i ve své centrále na lounském náměstí. V srpnu 2002 se archiv stal organizační složkou Státního oblastního archivu v Litoměřicích⁷. Nyní má archiv dva depozitáře, kde uchovává fondy vzniklé činností různých původců z oblasti vymezené rozsahem lounského okresu.

Následovaly informace o členění archivu: Každý archiv má své sbírky nazývané fondy, v lounském archivu pečují o celkem 712 takových fondů. Zdaleka největší část fondů tvoří písemnosti státní správy a samosprávy z území lounského okresu, zejména fondy okresních úřadů, měst a obcí. V hojné míře jsou také v depozitech uloženy dokumenty týkající se školství, spolkového života, církví, zemědělských družstev a fondy osobní. Nejdůležitějšími soubory písemností jsou fondy vzniklé z činnosti státní správy a samosprávy, a to už od poloviny 19. století. Nicméně nejstarší archiválie jsou z období pozdního středověku, jedná se o cenný soubor listin z let 1317–1840, množství městských knih od poloviny

14. století. Hodnotné jsou také některé soubory vzniklé sbírkovou činností, zejména sbírky grafiky, map a plánů, fotografií a pečetidel. Tento výklad probíhal během prohlídky depozitu, žáci tak měli možnost vidět, jak jsou vlastně archiválie skladovány. Archivář jim vysvětlil, jaké klimatické podmínky musí být v depozitářích nastaveny a ukázal jim, že mezi archiváliemi naleznou nejen písemnosti, ale i fotografie, filmy, magnetické pásky, digitalizované soubory.

Poslední část prohlídky se odehrála v badatelně, která je vlastně jediným místem v archivu určeným pro veřejnost, tedy pro návštěvníky, a soustředila se na seznámení se s hlavními archivními službami. Průvodce žákům vysvětlil, že veřejné archivy jsou vlastně státní úřady, jejichž činnost dozoruje Ministerstvo vnitra a řídí se Zákonem o archivnictví a spisové službě (zákon č. 499/2004 Sb.), platném od 1. ledna 2005 a jeho prováděcími předpisy. Následně představil strukturu veřejných archivů: Národní archiv, Archiv bezpečnostních složek, Státní oblastní archivy, Státní okresní archivy, Specializované archivy, Bezpečnostní archivy a Archivy územních samosprávných celků. Následovalo seznámení se s nejdůležitějšími službami a činnostmi archivů (nikoli všemi, neboť jich archivy vykonávají mnoho), žáci byli jejich rozsahem překvapeni. Dozvěděli se, že archiv nejenže pečuje o archiválie (restauruje a konzervuje), poskytuje vlastní- kům archiválií bezplatné odborné informační a poradenské služby, umožňuje badatelům nahlížet do archiválií, zřizuje specializované knihovny pro obor archivnictví, spisové služby a regionální historie, vykonává vydavatelskou a publikační činnost v oboru archivnictví a spisové služby, dějin správy, pomocných věd historických a historie, ale funguje také jako kontrolní orgán v archivech škol, úřadů, zdravotních pojišťoven, politických stran a hnutí, církví a náboženských skupin, notářů a mnoha dalších. V závěru prohlídky si žáci prohlíželi některé vystavené archiválie a odpovídali na otázky v pracovním listu:

- Vyjmenuj tři služby, o kterých jste se dnes dozvěděli. (Možné odpovědi: péče o archiválie, poskytování odborných informačních a poradenských služeb, nahlížení do archiválií, zřizování specializované knihovny pro obor archivnictví, spisové služby a regionální historie, vydavatelská a publikační činnost v oboru archivnictví a spisové služby, dějin správy, pomocných věd historických a historie, kontrolní orgán v archivech škol, úřadů, zdravotních pojišťoven, politických stran a hnutí, církví a náboženských skupin, notářů.
- Kdo zřizuje archivy? (stát, spadají pod Ministerstvo vnitra ČR)
- Jak se nazývá veřejně přístupná část archivu? (badatelna)
- Jaké archiválie jste viděli při prohlídce našeho depozitáře? (žáci během prohlídky viděli mapy a fotografie)
- Proč jsou archivy nazývány paměťovými institucemi? (uchovávají historické dědictví národa)

Prohlídku archivu lze zdarma domluvit v každém veřejně přístupném archivu, do námi navštíveného lounského se lze objednat prostřednictvím kontaktů na webu: Státní okresní archiv Louny [online]. Státní oblastní archiv Litoměřice [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <http://www.soalitomerice.cz/soka-louny/>

Obecné informace o archivech jsou dostupné na webových stránkách MV ČR: Archivnictví. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2021, 16. února 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/archivnictvi.aspx>

Dále je možné čerpat ze stránek České archivní společnosti: Česká archivní společnost [online]. Česká archivní společnost, 2018 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <http://cesarch.cz/>.

2. hodina

Metody

Názorně-demonstrační metody, metody praktické.

Pomůcky

Přípravená papírová hmota, rámová síta na výrobu ručního papíru, větší množství starých textilií, archy pečících papírů, válečky na těsto, houbičky na nádobí, případně vysoušeč vlasů pro urychlení schnutí papíru.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – žák naslouchá pracovním instrukcím, vhodně na něj reaguje, klade případně dotazy, které mu pomohou se splněním úkolu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

Pracovní – žák spolupracuje ve skupině, pracuje podle instrukcí a návodu, upraví ho podle konkrétních podmínek, rozdělí si ve skupině úkol na části a přijme svou část, včetně zodpovědnosti za její plnění.

Metodický popis realizace hodiny

Druhá hodina bloku byla věnována výrobě ručního papíru ve skupinách po třech žácích. Vyrobit si vlastní recyklovaný papír z vlastního papírového odpadu je velmi jednoduché. A to jak velmi prostým postupem, tak nízkou náročností na náklady. Tuto aktivitu lze také realizovat naprosto samostatně a nemusí být pro ni realizovány ostatní části vzdělávacího programu.

Aby se stihla výroba papíru během jedné hodiny, je nutné udělat přípravné práce den předem: Nejprve je nutné zajistit dostatečné množství použitého papíru. Použitý papír může být různé gramáže a různé úrovně použití. Není však doporučeno recyklovat např. čtvrtky zcela pomalované temperovými barvami apod. Platí tedy, že čím větší množství barvy je na recyklovaném papíře použito, tím větší míru zabarvení bude mít výsledný list vyrobeného papíru. Použitý papír je třeba natrhat na menší kousky, vložit do dostatečně velké nádoby a zalít teplou vodou. Vhodnější je připravit si takto použitý papír den předem, ale není to bezpodmínečně nutné. Dostatečně dlouho naložený papír je nutné proměnit v kašovitou hmotu. Onu dostatečnost lze ověřit jednoduše tím, že jsme schopni v ruce rozmělnit natrhané a naložené kousky papíru na kaši. Struktura kaše by měla odpovídat požadovanému výsledku. Pokud je záměrem vytvořit co nejčistší list recyklovaného papíru, je třeba naložený papír rozmělnit co nejvíce. Pro pohodlnější práci s naloženým papírem je možné použít také mixér. Mixérem se vytvoří nejjemnější kaše a z této kaše se vytvoří nejčistší list papíru. Použitý mixér je nutné okamžitě po použití omýt. Protože na jemnosti/hrubosti závisí výsledný efekt papíru, doporučujeme si vyrobit papír z různých hrubostí kaše, aby žáci měli představu, jak může jejich papír ve finále vypadat.

Dále je nutné připravit si síta, tedy formy, v kterých budou listy papírů schnout. Síto je možné zakoupit, ale podobná síta v rámu se neshánějí snadno a jsou celkem nákladná. V rámci ověření tohoto programu se vytvářela síta/formy vlastní za použití obrazových rámců a sítěk proti hmyzu, která se běžně upevňují do oken. Při takovémto postupu je nutné dát pozor na řádné napnutí sítě do rámu. Sít se připevní k rámu sponkami pomocí sponkovačky.

Dále je nutné si připravit dostatečné množství textilie, která bude zachycovat vodu při schnutí listů papíru. Nejvhodnější je použít staré ručníky či utěrky. Vhodné je také připravit si pečící papír a váleček a žehličku, pro případné vyrovnaní uschlých papírů. Každá skupinka žáků bude mít k dispozici také vlastní malou nádobu na kaši, houbičku a hadr/utěrku/starý ručník. Samotné instrukce pro žáky jsou v prac. listu v části 2.4.2.

3. hodina

Metody

Názorně-demonstrační metody, metody praktické.

Pomůcky

Hotové archy ručního papíru, seříznutá brka, inkousty/tuše, pravítka, měkké tužky, gumovací pryž, vzory středověkých písem, čisté zkušební papíry, hadříky na otírání brků.

Rozvíjené kompetence

Komunikativní – žák naslouchá pracovním instrukcím, vhodně na ně reaguje, klade případně dotazy, které mu pomohou se splněním úkolu.

Občanské – žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost.

Pracovní – žák spolupracuje ve skupině, pracuje podle instrukcí a návodu, upraví ho podle konkrétních podmínek.

Metodický popis realizace hodiny

V druhé části workshopu si žáci vyrobí svoji vlastní listinu. Pro inspiraci je pro účastníky připravená nabídka a vzory historických písem, se kterými se seznámili v předchozí části programu během návštěvy státního oblastního archivu. Žáci si vyzkouší techniku psaní brkem, namáčení do inkoustu a následnou aplikaci na papír. Pro seznámení s problematikou písemnictví na českém území lze využít tyto zdroje:

- ANDRYKOVÁ, Martina. K výrobě inkoustu a recepturám v českých zemích do 16. století: Diplomová magisterská práce k oboru Pomocné vědy historické [online]. Brno, 2009 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://azkurs.org/k-vrob-in-koustu-a-recepturm-v-eskch-zemch-do-16-stolet.html>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pomocných věd historických a archivnictví. Vedoucí práce PhDr. Dalibor Havel, PhD.
- PÁTKOVÁ, Hana. Česká středověká paleografie. České Budějovice: Veduta, 2008. ISBN 978-80-86829-38-8.
- MAREČKOVÁ, Marie. Přehled vývoje písma. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 8021038071.

Nemá-li realizátor k dispozici kopie listin z navštíveného archivu, pak je možné využít čítanku historických textů, která má licenci Creative commons: HAVEL, Dalibor a Helena KRMÍČKOVÁ. Paleografická čítanka: literární texty. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7081-3.

4 PŘÍLOHA Č. 1 – SOUBOR MATERIÁLŮ PRO REALIZACI PROGRAMU

4.1 TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (HISTORIE MĚSTA LOUN A VÝZNAMNÉ PAMÁTKY MĚSTA)

Pracovní list č. 1: Historie města Loun a významné památky města

Doplň tučně vytištěná slova do textu

Pěti – Mikuláše – Luna – Německa – Petra – solné – Jana Husa – požáru – Přemysl Otakar II. – list Lounským

První písemná zmínka o osadě, která se jmenovala, pochází z první poloviny 12. století. Osada se rozkládala v místě dnešního kostelíku sv. V polovině 13. století dal v jeho blízkosti postavit král královské město. Leželo na cestě do, na tzv. stezce. V první fázi husitství se rozšířila pověst, že město patří k městům, která přežijí konec světa. Z husitské doby máme na náměstí pomník mistra, který napsal, které vyzývá ke svornosti. Po ničivém roku 1517 bylo město přestavěno a byl vybudován kostel sv.

Doplň

Kterých 5 vyvolených měst mělo přežít konec světa?

L --- Y P --- Ň K --- Y Ž --- C S --- Ý

Která budova má popisné číslo 1?

K --- A

Co se zde dříve nacházelo?

S --- D R --- E

Kdo byl architekt chrámu sv. Mikuláše?

B --- R --- T

Co dnes najdeme v renesančním domě Daliborka?

A --- V

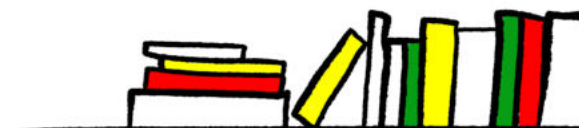
Kde najdeme vyobrazený v centru města znak Loun?

K --- A

CH --- M sv. M --- E

Na Žatecké bráně najdeme jisté písmenko, jedná se o počáteční písmeno krále

V --- A Jagellonského

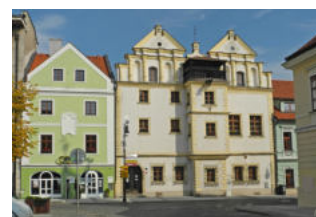
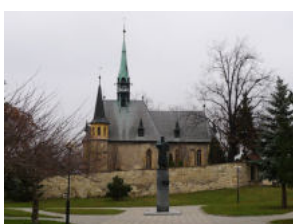
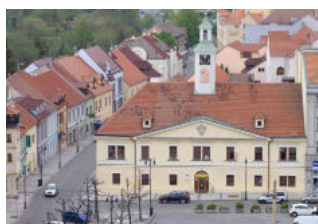
Spoj pojmy správně k sobě

Dům Sokolů z Mor	Ozdobou sochy znázorňující lidské vlastnosti
Dům U Bílého jednorožce	Expozice Oblastního muzea
Dům U Tří lip	Byla zde lékárna, depozitář Oblastního muzea
Dnešní radnice	Úniková cesta k řece
Ulice Ve Fortně	Byl zde zájezdní hostinec. Dnes zde máme radnici.

Kdo je stávajícím starostou města Loun?

- A) Radovan Šabata B) Pavel Janda

Poznej budovu na obrázku

OBRÁZKY

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1c/Louny%2C_kostel_sv_Petra..JPG
 SchiDD, CC BY-SA 4.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>>, via Wikimedia Commons
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Louny%2C_pohled_na_knihovnu.jpg

4.2 TEMATICKÝ BLOK Č. 2 (PAMĚŤOVÉ INSTITUCE V REGIONU)

4.2.1. Téma č. 1 (Návštěva Městské knihovny v Lounech)

Pracovní list č. 2: Náboženské konflikty ve středověku

Milí badatelé a badatelky,

nacházíte se v budově lounské knihovny, kde se před několika lety nacházel Městský soud a před několika staletími místní radnice. Máte za sebou prohlídku všech oddělení knihovny, při které jste se dozvěděli řadu důležitých informací a indicií. Ty Vám pomohou s některými úkoly, které Vás v budoucí hodině čekají.

Vaším úkolem bude vyluštit historickou křížovku, jejíž tajenkou bude středověká osobnost spjatá s naším městem i místem, kde se právě nacházíte. Tento občan, žijící ve 14. a 15. století, se do dějin města zapsal tím, že...

... Ale nebudeme předbíhat. Jeho příběh se dozvíte až na úplném konci.

Během vyplňování se setkáte s jednoznačnými otázkami, ale také s otázkami, při kterých budete muset hledat v knihách, pohybovat se po prostorách budovy, nebo se přímo ptát zaměstnanců knihovny. Celkem musíte uhodnout 13 pojmů, jmen či slovních spojení.

A ještě jedna poznámka na závěr: jelikož luštíte historickou křížovku a ve středověku nebyly mobilní telefony, tak hádejte co... Ano, správně, hádat budete bez pomoci mobilů.

Po vyluštění tajenky se sejdem opět před ateliérem knihovny.

TAK JDEME NA TO!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

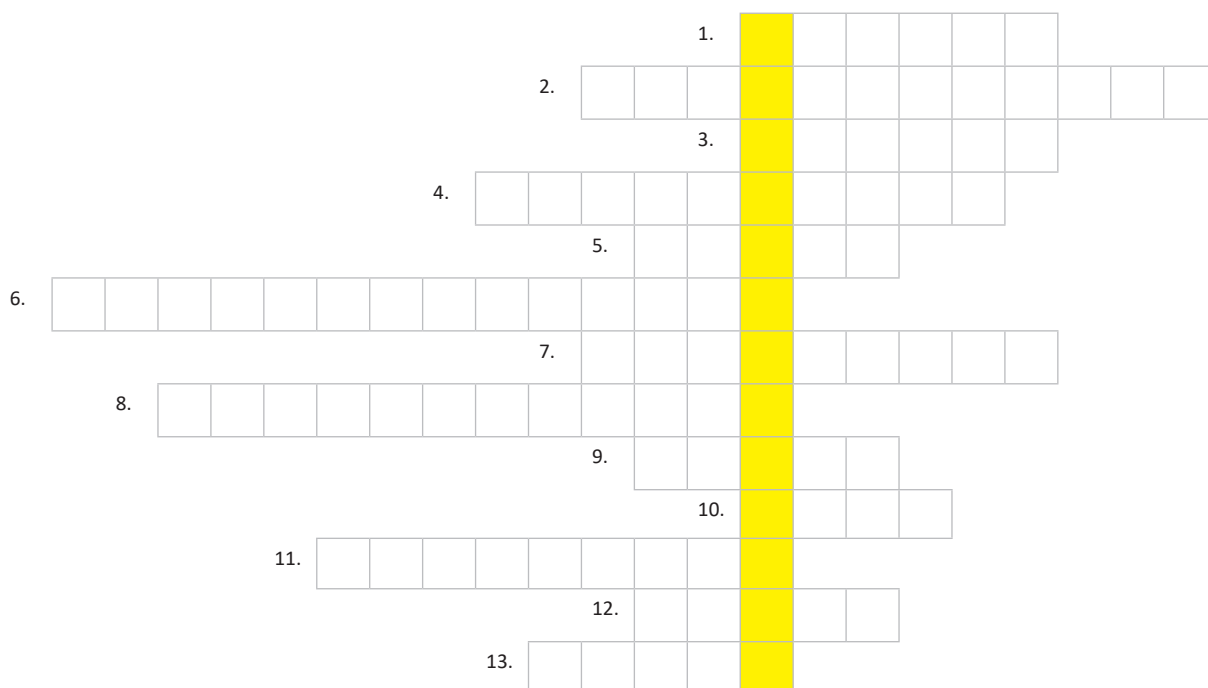
MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

Nápověda:

1. Když jsme se viděli naposledy, absolvovali jsme společně komentovanou prohlídku centra města. Mimo jiné jsme se bavili o historické osobnosti, která napsala lounským obyvatelům dopis a k jejímuž výročí jí Louňané postavili pomník. O jakou osobnost jde?
2. U obsluhy naučného oddělení pro dospělé si vyžádejte knihu „Louny očima věků“, ve které vyhledejte rytinu Jana Willenberga z roku 1600. Která historická budova se nachází pod číslem 14?
3. Jak se ve středověku říkalo starostovi?
4. Při prohlídce naučného oddělení jste si všimli čísel pro jednotlivé vědní obory. Co se skrývá pod číslem 929?
5. Nacházíme se v budově na náměstí. Jaké slovo pro náměstí ale používaly Vaše prababičky?
6. Město Louny bylo založeno na počátku 14. století. První práva a privilegia městu udělil král, jehož rod nepocházel z Čech.
7. O historii našeho města vypráví také kniha „Letopisy města Luna“. Kdo je jejím autorem?
8. Co spojuje tyto pojmy: rotunda, bazilika, malá, členitá okna, kupole, apsida, valená klenba, Říp, Stará Boleslav, Velká Morava?
9. Název řeky protékající naším městem je odvozen od německého názvu Eger. Ten nejspíše vzešel z keltského pojmenování, které znělo...
10. Ve 12. století vznikla na břehu řeky Ohře osada, v jejíž blízkosti bylo později založeno královské město Louny.
11. Jedna z historicky nejcennějších budov v centru města, kde dnes sídlí Státní oblastní archiv.
12. V dětském oddělení vyhledejte knihu „Dějiny svobodného královského města Loun“ od Rudolfa Wunše. Na straně 68 a 69 jsou vypsáni lounští kněží. Do křížovky doplňte jméno toho, který byl ve funkci od roku 1470.
13. Ve středověku se v odborných kruzích mluvilo latinsky. Najděte v naučném oddělení pro dospělé česko-latinský slovník. Posledním pojmem křížovky je výraz „škola“ v latině.

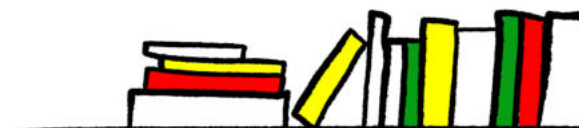
Křížovka k vyluštění:

4.2.2. Téma č. 2 (Návštěva Oblastního muzea v Lounech)

Pracovní pokyny 1. skupina: Jan Hus

- Vyhledejte ve výstavě listiny označené červeným štítkem.
- Pozorně si přečtete a prohlédněte všechny předložené materiály (zaměřte se na vyznačené pasáže).
- Prohlédněte si video.
- Vyplňte připravenou myšlenkovou mapu. Odpovědi naleznete ve vyznačených částech textů, čerpat můžete i z videa, pouze neopisujte, snažte se psát vlastními slovy. V knize Hravý středověk najdete význam slova kacíf.
- Zaměřte se z obrázků na Husovu čepici, co na ní bylo, proč? Zamyslete se, co by bylo na čepici hříšníka dnes, co by dnes symbolizovalo hříšníka. Kdo je podle vás dnes hříšník? Vytvořte vlastní čepici a vyzdobte ji dle svého úsudku.
- V závěrečné prezentaci představíte myšlenkovou mapu a také čepici, můžete mezi spolužáky rozvést diskuzi.

JAN HUS

Narozen

Rodina

.....

Vzdělání

.....

Povolání a pracovní pozice

.....

Kázání

Začínal v

Od r. 1402 v

Kázal v jazyce

Bojoval proti

a

Odpustek

Prodej vyhlásil

Koupením odpustku lidé

.....

Proč to bylo špatné:

.....

Průběh soudu v Kostnici

Doufal, že

Otevřeně prohlásil

Odmítl odvolat

....., protože je nezastával.

Vztah Husa k Lounům

Hus Lounům poslal

Protože

.....

.....

Po vynesení rozsudku

Nejprve byl zbaven

Nasadili mu

.....

Hus volal na lidi

.....

Na hranici

.....

.....

Jeho popel

.....

Kacíř

Hus byl obviňován z kacířství. Napiš, kdo to byl kacíř a zda jím Hus byl.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pracovní pokyny 2. skupina: Jakoubek z Vřesovic

- Najděte ve výstavě listiny označené žlutým štítkem.
- Prostudujte tyto listiny a další poskytnuté dokumenty.
- Na základě získaných informací vyplňte pracovní list, pomůžou vám barevně vyznačené pasáže.
- Ve výstavě najděte erb Vřesovců a překreslete ho do pracovního listu.
- Připravte si výstup v podobě sehrání scénky z tiskové konference s Jakoubkem z Vřesovic, cílem této konference je představit Jakoubka ostatním spolužákům. Jeden z vás tedy bude Jakoubek, ostatní se zhostí role tázajících se novinářů. Buďte originální a vymyslete vlastní zajímavé otázky, nebojte se být vtipní.

Jakoubkovy hrady

JAKOUBEK Z VŘESOVIC

Osobní údaje

Rok a místo narození:

Děti:

Rok úmrtí:

Co se o něm říká

Říkali mu Jakoubek, protože

Před husitskými válkami se živil jako

Kostomlaty obléhal proto, aby

Měnil politické názory a spojení, aby.....

Postavení ve společnosti

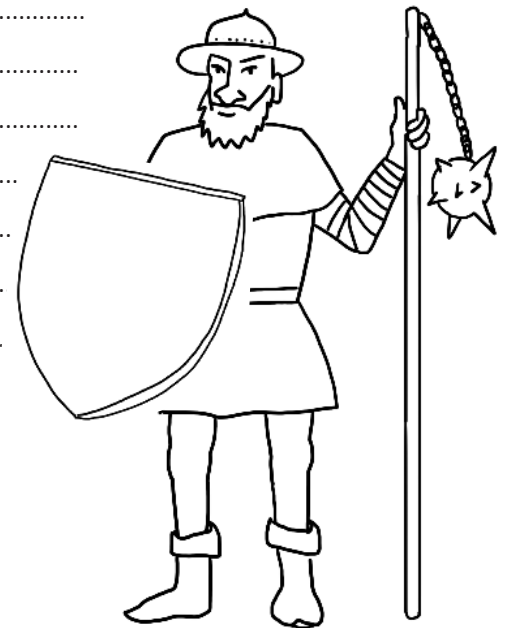
Zpočátku

V armádě:.....

Zemské funkce:.....

Jakoubkovy důležité bitvy

rok	název bitvy	proti komu bojoval	výsledek

Pracovní pokyny 3. skupina: Husitské zbraně

Slyšíte to? Ne? Tak se pořádně zaposlouchejte – koně již netrpělivě odfrkávají, z vedlejších vozů řinčí zbraně a ozývá se klení. Brzo vyrazíme do boje. Víte vy ale vůbec, jaké zbraně máme k dispozici a co si obléct na sebe?

Pusťte si nejprve krátké video o husitských bojích, abyste nadýchali atmosféru, a potom se pusťte do práce.

Husité (ale i křižáci) byli vojáci a válečníci a jako takoví potřebovali k vítězství zbraně a zbroj. Před sebou máte názvy zbraní, jejich popis a prázdný blok. Vaším úkolem je vytvořit katalog zbraní a zbroje. V expozici najdete většinu zbraní vystavenou. U každé zbraně je nalepen obrázek s oranžovým štítkem. Obrázek si odtrhněte, zapamatujte si název a případně popis, abyste věděli, co držíte v ruce. Texty i obrázky nalepte do sešitu tak, aby každá zbraň byla na samostatném listu. Až vytvoříte kartu jedné zbraně, teprve běžte pro další obrázek. Každý může pracovat sám a vytvářet svoji kartu, ale výsledná encyklopedie je společným dílem. Jednotlivé karty seřadte tak, aby byly zvlášť chladné a palné zbraně a zbroj. Grafická a estetická podoba je jen na vás. Pokud si nebudete vědět rady, zkuste použít knihu, nebo se ptejte pracovníka muzea.

Na závěr uděláte komentovanou prohlídku expozic pro celou třídu a ukážete a přestavíte deset zbraní. Rozdělte si je již teď, ať jste pak připraveni. Můžete si samozřejmě pomoci stránkou z vytvořeného katalogu a použít ji jako tahák.

K ochraně střelců při nabíjení byly před vozovou hradbou rozestavěny velké dřevěné štíty nazývané pavézy. Taková pavéza byla krásně bohatě zdobená. Obsahovala znaky města nebo rodu, který nechal štít zhotovit, ochranné či povzbuzující nápisy, citáty apod. Vaším úkolem je vytvořit pavézu za vaši třídu. Držte se přiloženého návodu, co a kam umístit, ale obsah už je na vás. Důležité je, abyste se všichni shodli na tom, co na pavézu umístíte. K dispozici máte velký karton a fixy. Nezapomeňte, že pavéza vás reprezentuje a měla by podle toho vypadat.

Jste připraveni? Tak popadněte zbraně a do boje!!!

Pracovní pokyny 4. skupina: Husitské vojsko

- Vaším úkolem je přednést ostatním připravený text na téma husitské vojsko, případně ke konci rozvést diskuzi na toto téma.
- Nejprve si prohlédněte exponáty, obrázky a texty v této místnosti, zamyslete se nad životem středověkého člověka, nad jeho materiálními a duchovními potřebami a možnostmi.
- Zkuste vypracovat jednotlivé pracovní listy. V odpovědích vám pomůžou exponáty ve výstavě, předložené doplňující texty a knihy označené zeleným štítkem. Inspirujte se i zábavným videem.
- Na základě získaných znalostí vyplňte závěrečnou zprávu, kterou přednesete zbytku třídy.

Pracovní list č. 5: Husitské vojsko

HUSITSKÉ VOJSKO

Vypiš z textů osoby, které jsou zmiňovány kromě vojáků jako součást vojska.
Jakou práci vykonávaly?

Zamysli se nad potřebami armády. Jací řemeslníci mohli být vojsku prospěšní
a mohli tedy být součástí armády také?

Zamysli se nad tím, zda s armádou putovaly také nějaké ženy. V knize V. Vondrušky v kapitole Krutost
a násilí na str. 101 najdi zmínku o tom, zda ženy mohly provázet vojsko.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

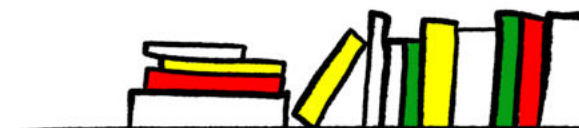

Přečti si kapitolu *Polní vojska* na stránce 102–103 v knize Vlastimila Vondrušky a odpověz na otázky:

Co to je drancování, rabování, kde husité rabovali, proč?

Co jsou spanilé jízdy, co bylo jejich smyslem?

Kolik vojáků bylo běžně v jednom husitském vojsku?
Jakého původu byli vojáci, byli to jen chudí vesničané?

Mělo s sebou husitské vojsko tyto předměty? Co se skrývá za slovy?

(předměty popiš, nebo je jednoduše načrtni, najdeš je ve výstavě)

ŽABKA

JEŽEK

OSTĚNÍ

KUTROLF

PIŠŤALA

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

Z Loun do Prahy je to podle plánovače mapy.cz pěší trasou 84,7 km a cesta trvá 23:50 hod. čistého času. Průměrná rychlost chůze člověka je dle tohoto plánovače 3,6km/hod.

Jak dlouho myslíš, že trval přesun husitského vojska do Prahy?

Kolik denně dokázali ujít kilometrů? Jakou rychlostí šli?

Jaké činnosti kromě chůze museli provádět? Co je mohlo zdržet?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

Husitské vojsko

Husitské vojsko mělo obvykle přibližně vojáků, vozů.

Přemístit se z Loun do Prahy jim mohlo trvat přibližně dní. Zdržet je mohlo

Protože války trvaly let, nastal problém se zásobováním. Proto docházelo ke

 , což je

K husitství se také pojí tzv. SPANILÉ JÍZDY. To jsou

Vojáci husitského vojska pocházeli z (společenské vrstvy)

Kromě vojáků byli součástí armády pravděpodobně i ženisté, což jsou

Je pravděpodobné, že s vojskem putovaly i další osoby, které nebyly prioritně určeny pro boj. Zjistili jsme

tyto osoby.

Kdo myslíte, že ještě mohl s vojskem putovat? (Rozved'te diskuzi se spolužáky)

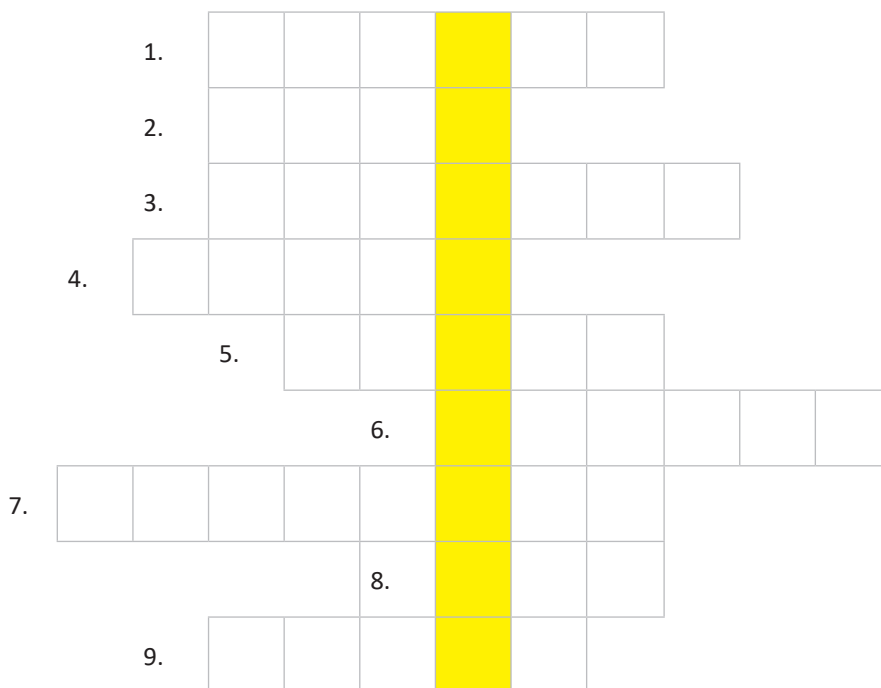

Pracovní pokyny 5. skupina: Města

- Najděte ve výstavě texty označené modrým štítkem, které vám pomohou při luštění křížovek. Pozorně čtěte texty a na pomocný papír si rozdělte jednotlivá města, vypište, jaká byla čistě husitská a jaká katolická. Některá města své postavení měnila podle toho, kým byla momentálně dobyta. Tato města vypište do třetího sloupce.
- Pust'te se do práce s mapou. Přiřaďte jednu barvu samolepky husitským městům, jinou katolickým, města samolepkou vyznačte. Ta města, která v průběhu válek své postavení měnila, označte oběma barvami rozstříhnutím samolepky, dopište i data důležité bitvy o město. Do mapy zanešte místa důležitých bitev husitských válek – U Sudoměře, U Domažlic, U Lipan, Na Vítkově. V rohu mapy je prostor, do kterého vypíšete husitské městské svazy. Najdete je na jedné listině z výstavy.
- Z textů vyčtete informace o žatecko-lounském svazu a vepište je do průvodního listu.
- Připravte si závěrečný výstup, ukážete na něm mapu a pohovoříte o lounsko-žateckém svazu.

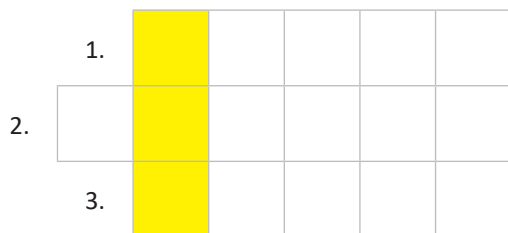
KŘÍŽOVKA 1

14. Kamenná stavba okolo města sloužící k jeho ochraně
15. Nápoj, který se podává v kostele
16. Lucemburk, který vládl v době husitských válek
17. Hlídaný vstup do města
18. Nejslavnější husitský vojevůdce
19. Místo, kde byla poslední bitva husitských válek 1434
20. Město, ve kterém byl upálen Hus
21. Slavná husitská zbraň a zemědělské náčiní
22. Nejvyšší představitel katolické církve

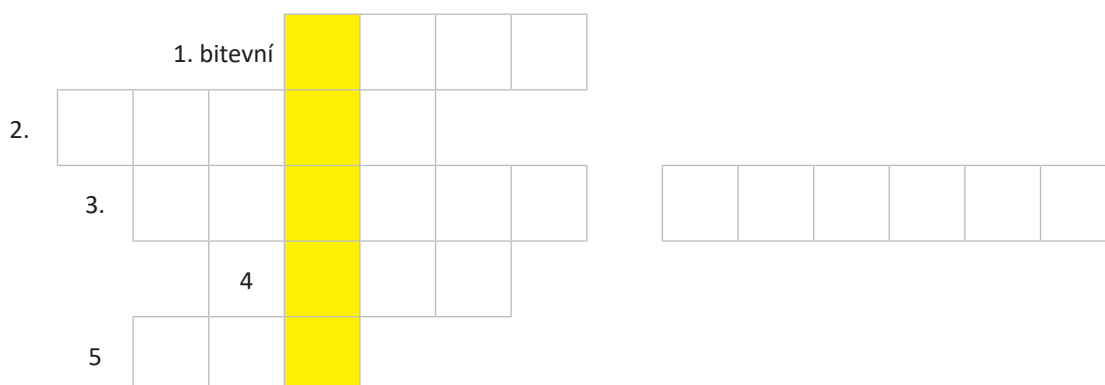

KŘÍŽOVKA 2

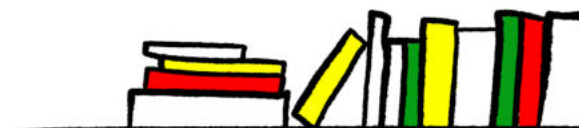

1. Sborová náboženská píseň (např. Ktož sú boží bojovníci)
2. Chráníč hlavy
3. Střetnutí nepřátelských vojsk

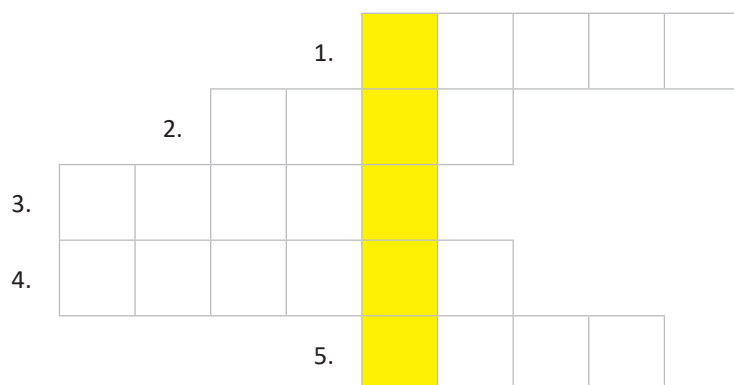
KŘÍŽOVKA 3

1. Místo bojiště v krajině
2. Budova, ve které v Praze kázal Jan Hus (Betlémská)
3. Způsob opevnění husitů
4. Rodový znak
5. Kdo táhne vůz

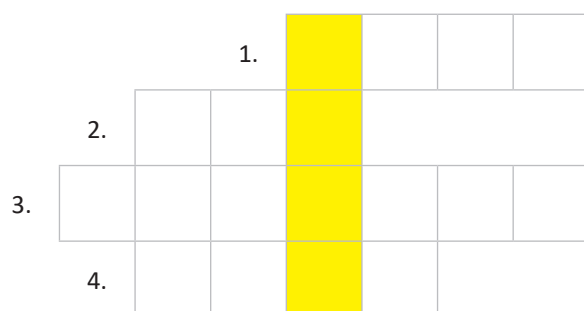

KŘÍŽOVKA 4

1. Hlavní sídlo husitů
2. Velké kamenné obydlí, obvykle na kopci
3. Symbol husitů
4. Střetnutí dvou mužů
5. Přesvědčení o existenci Boha

KŘÍŽOVKA 5

1. Přímé napadení nepřítele
2. Mistr Jan ...
3. Jak se nazývá košile, vyrobená pro ochranu bojovníka (podle materiálu)
4. Deska, kterou drží bojovník při souboji pro svou ochranu

Pracovní list č. 7: Města – mapa

husitská města

katolická města

✕ významná bitva

Vojenské městské svazy husitů

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

Pracovní list č. 8: Města – Lounsko-žatecký svaz

Lounsko-žatecký svaz

Zkuste sepsat krátký text o Lounsko-žateckém svazu, vycházejte z informací v expozici.

Nezapomeňte uvést:

- rok vzniku a předcházející události
- tři důležité bitvy – 1420, 1426 a 1438
- osobu Jakoubka z Vřesovic
- proč spolupráce mezi městy pokračovala i po husitských válkách (druhý text)

4.3 TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (WORKSHOP)

4.3.1 Téma č. 1 a č. 2 (Archeoskanzen Březno u Loun)

Pracovní list č. 9: Archeoskanzen Březno u Loun

Březno u Loun

Raně středověké osídlení

Jak žili první Slované.

Co je to skanzen? M _ _ _ U _ v P _ _ _ O _ _

Jaký je rozdíl mezi skanzenem a muzeem?

Skanzen v Březně u Loun je trojí povahy

a) P _ _ H _ _ T _ _ _ C _ Ý / raně středověký

b) A _ _ _ O _ _ G _ C _ _

c) E _ P E _ _ M _ _ T _ _ N Í

Archeologický výzkum se dělí na

Z _ _ _ _ N N Ý a S _ S _ _ M _ _ I _ K _

Přelož slovo experiment Z _ _ _ _ K _

Jak dlouho probíhal výzkum v Březně?

a) 5 let b) 15 let c) 20 let

Kde měli lidé v Březně u Loun ve slovanském domě ohniště?

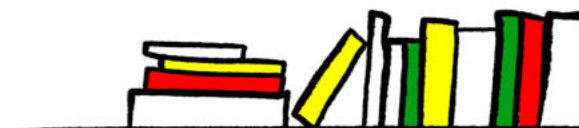
a) uprostřed obydlí b) v rohu za vstupem

Jeden kout v domě k něčemu sloužil. K čemu?

a) k uctívání bůžků b) ke spaní c) ke společenskému životu

Kolik dní a v jakém počtu zde zkoušeli experiment život ve slovanském domě?

a) měsíc, 2 členové b) 14 dní, 5 členů c) 21 dní, 3 členové

Vyškrtni potraviny, kterých během výzkumu (stejně jako u Slovanů) měli lidé poskrovnu.

Oříšky, maso, kaše, placky, mléko

Který materiál se přidával do „mazanice“, aby byla odolná vůči vodě?

a) prasečí výkaly b) kravské výkaly c) ovčí výkaly

Jak se mazanice vyráběla?

a) šlapáním nohou b) hnětením rukou

Z jakých dvou století jsou slovanské domy v Březně u Loun?

a) 1. a 3. století b) 6. a 9. století c) 11. a 12. století

Na kolik stupňů se musela roztopit vypalovací pec?

a) na 100 stupňů b) na 1000 stupňů c) na 800 stupňů

Kolik hodin se v ní muselo topit, než se zazdily všechny otvory?

a) 5 hodin b) 2–3 hodiny c) 10 hodin

Kolikakomorová byla?

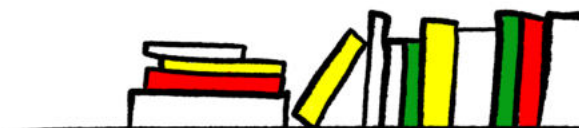
a) jednokomorová b) dvoukomorová c) tříkomorová

Zásobní jáma měla tvar

a) baňky b) válce c) krychle

Kolik metrů byla minimálně hluboká?

a) 3 metry b) 1 metr c) 10 metrů

1.		e					
2.			d				
3.			o				
4.			s				
5.			i				
6.				b			í
7.	v		n		c	e	

	á		
--	---	--	--

1. Kde lidé pekli chléb? V novějším slovanském domě byl tento objekt k vidění. Jedná se o
2. K čemu jinému sloužila pec? K vypalování
3. V které její komoře se topilo? Ve
4. K uskladnění „jídla“ sloužila
5. Ukláděvalo se v ní
6. Slovanskou keramiku rozlišujeme dle tvaru a
7. Typická pro slovanskou keramiku je slovanská

Tajenka K čemu jsme ho ve skanzenu využili? K výrobě

5 PŘÍLOHA Č. 2 – SOUBOR METODICKÝCH MATERIÁLŮ

5.1 TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (HISTORIE MĚSTA LOUN A VÝZNAMNÉ PAMÁTKY MĚSTA)

5.1.1 Téma č. 1 (Komentovaná prohlídka)

Pracovní list č. 1: Historie města Loun a významné památky města

Doplň tučně vytištěná slova do textu

Pěti – Mikuláše – Luna – Německa – Petra – solné – Jana Husa – požáru – Přemysl Otakar II. – list Lounským

První písemná zmínka o osadě, která se jmenovala **Luna**, pochází z první poloviny 12. století. Osada se rozkládala v místě dnešního kostelíku sv. **Petra**. V polovině 13. století dal v jeho blízkosti postavit král **Přemysl Otakar II.** královské město. Leželo na cestě do **Německa**, na tzv. **solné** stezce. V první fázi husitství se rozšířila pověst, že město patří k **pěti** městům, která přežijí konec světa. Z husitské doby máme na náměstí pomník mistra **Jana Husa**, který napsal **list Lounským**, které vyzývá ke svornosti. Po ničivém **požáru** roku 1517 bylo město přestavěno a byl vybudován kostel sv. **Mikuláše**.

Doplň

Kterých 5 vyvolených měst mělo přežít konec světa?

LOUNY

PLZEŇ

KLATOVY

ŽATEC

SLANÝ

Která budova má popisné číslo 1?

KNIHOVNA

Co se zde dříve nacházelo?

SOUK

RADNICE

Kdo byl architekt chrámu sv. Mikuláše?

BENEDIKT REJT

Co dnes najdeme v renesančním domě Daliborka?

ARCHIV

Kde najdeme vyobrazený v centru města znak Loun?

KNIHOVNA

CHRÁM sv. MIKULÁŠE

Na Žatecké bráně najdeme jistě písmenko, jedná se o počáteční písmeno krále

VLADISLAVA Jagellonského

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

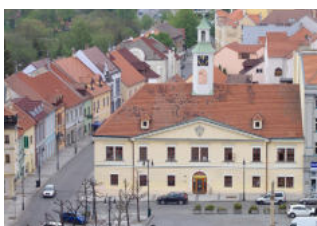
Spoj pojmy správně k sobě

Dům Sokolů z Mor	Ozdobou sochy znázorňující lidské vlastnosti
Dům U Bílého jednorožce	Expozice Oblastního muzea
Dům U Tří lip	Byla zde lékárna, depozitář Oblastního muzea
Dnešní radnice	Úniková cesta k řece
Ulice Ve Fortně	Byl zde zájezdní hostinec. Dnes zde máme radnici.

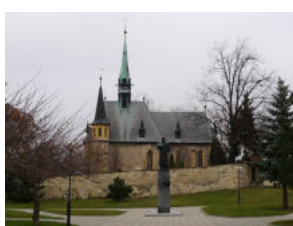
Kdo je stávajícím starostou města Louny?

- A) Radovan Šabata
- B) **Pavel Janda**

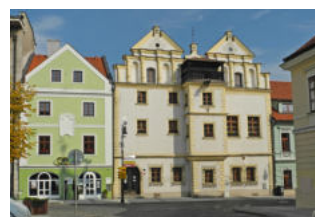
Poznej budovu na obrázku

KNIHOVNA

kostel sv. Petra

Daliborka

KOSTEL SV. PETRA – https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1c/Louny%2C_kostel_sv._Petra..JPG

DALIBORKA – SchiDD, CC BY-SA 4.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>>, via Wikimedia Commons

KNIHOVNA – https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Louny%2C_pohled_na_knihovnu.jpg

5.2 TEMATICKÝ BLOK Č. 2 (PAMĚŤOVÉ INSTITUCE REGIONU)

5.2.1 Téma č. 1 (Návštěva Městské knihovny v Lounech)

Pracovní list č. 2: Návštěva Městské knihovny v Lounech

1											J	A	N	H	U	S					
2										Ž	A	T	E	C	K	Á	B	R	Á	N	A
3													R	Y	C	H	T	Á	Ř		
4										Ž	I	V	O	T	O	P	I	S	Y		
5												R	Y	N	E	K					
6	J	A	N	L	U	C	E	M	B	U	R	S	K	Ý							
7											J	A	N	M	O	J	Ž	Í	Š		
8																					
9																					
10																					
11																					
12																					
13																					

5.3 TEMATICKÝ BLOK Č. 3 (WORKSHOP)

5.3.1 a 2 Téma č. 1 a 2 (Návštěva Městské knihovny v Lounech)

Pracovní list č. 9: Archeoskanzen Březno u Loun

Březno u Loun

Raně středověké osídlení

Jak žili první Slované.

Co je to skanzen? MUZEUM v PŘÍRODĚ

Jaký je rozdíl mezi skanzenem a muzeem?

V muzeu jsou exponáty vystavené (za sklem),
ve skanzenu si můžeme spoustu věcí prohlédnout i osahat a vyzkoušet si je

Skanzen v Březně u Loun je trojí povahy

a) PREHISTORICKÝ / raně středověký

b) ARCHEOLOGICKÝ

c) EXPERIMENTÁLNÍ

Archeologický výzkum se dělí na

ZÁCHRANNÝ a SYSTEMATICKÝ

Přelož slovo experiment ZKOUŠKA

Jak dlouho probíhal výzkum v Březně?

a) 5 let b) 15 let c) 20 let

Kde měli lidé v Březně u Loun ve slovanském domě ohniště?

a) uprostřed obydlí b) v rohu za vstupem

Jeden kout v domě k něčemu sloužil. K čemu?

a) k uctívání bůžků b) ke spaní c) ke společenskému životu

Kolik dní a v jakém počtu zde zkoušeli experiment život ve slovanském domě?

a) měsíc, 2 členové b) 14 dní, 5 členů c) 21 dní, 3 členové

Vyškrtni potraviny, kterých během výzkumu (stejně jako u Slovanů) měli lidé poskrovnu.

Oříšky, maso, kaše, placky, mléko

Který materiál se přidával do „mazanice“, aby byla odolná vůči vodě?

a) prasečí výkaly b) kravské výkaly c) ovčí výkaly

Jak se mazanice vyráběla?

a) šlapáním nohou b) hnětením rukou

Z jakých dvou století jsou slovanské domy v Březně u Loun?

a) 1. a 3. století b) 6. a 9. století c) 11. a 12. století

Na kolik stupňů se musela roztopit vypalovací pec?

a) na 100 stupňů b) na 1000 stupňů c) na 800 stupňů

Kolik hodin se v ní muselo topit, než se zazdily všechny otvory?

a) 5 hodin b) 2–3 hodiny c) 10 hodin

Kolikakomorová byla?

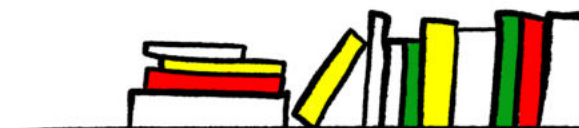
a) jednokomorová b) dvoukomorová c) tříkomorová

Zásobní jáma měla tvar

a) baňky b) válce c) krychle

Kolik metrů byla minimálně hluboká?

a) 3 metry b) 1 metr c) 10 metrů

J	Á	M	A
---	---	---	---

- Tajenka POPEL. K čemu jsme ho ve skanzenu využili? K výrobě lepidla.

6 PŘÍLOHA Č. 3 – ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O OVĚŘENÍ PROGRAMU V PRAXI

Ověřování jednotlivých programů proběhlo bez větších komplikací. Kromě špatně zvolené doby, kdy žáci navštívili komentovanou prohlídku města Loun, vše proběhlo ke spokojenosti realizátorů i účastníků. Žáci aktivně spolupracovali, vyhledávali nové informace a pracovali s nimi, v rámci skupiny se respektovali a snažili se na úkolech pracovat co nejdůkladněji. Sami si cenili získání nových informací i zkušeností v praktických částech. Získali nový úhel pohledu na výuku dějepisu, pro ně zajímavější i zábavnější.

ZPRÁVA O OVĚŘENÍ PROGRAMU V PRAXI

průběžná/závěrečná

I.

Příjemce	Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, příspěvková organizace
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008225
Název projektu	Mít svět přečtený aneb spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání v Ústeckém kraji
Název vytvořeného programu	PP10 – Zpracování místního tématu z historie, folkloru, zeměpisu, hospodářství regionu a umění pro 6. – 7. ročník ZŠ
Pořadové číslo zprávy o realizaci	2.

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen
Základní škola Louny, Prokopa Holého 2632, p. o.	18.–19. 12. 2018	19–22 žáků 7. ročníku
	18. a 22. 12. 2018	Základní škola Louny, Prokopa Holého 2632, p. o.
Oblastní muzeum v Lounech, p. o.	31. 1. 2019	
Městská knihovna Louny, p. o.	7. 2. 2019	
Základní škola Louny, Prokopa Holého 2632, p. o.	25. 3. 2019	
Město Louny	2. 4. 2019	
Archeoskanzen Březno u Loun	23. 5. 2019	
	25. 3. 2019	

III.

Stručný popis procesu ověření programu**a/ Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?**

Program zaměřený na středověké dějiny města a základní historické památky ve městě.

Žáci se zúčastnili v doprovodu pedagoga knihovníka komentované prohlídky města Loun. Pracovnice Městského informačního centra v Lounech je seznámila se základními historickými poznatky týkajícími se dějin města. Dále žáci absolvovali procházku historickým centrem se zastávkami na jednotlivých historických místech, kde se dozvěděli jak faktické, tak zajímavé informace vážící se k dané památce. Žáci následující den v hodině dějepisu zpracovávali získané informace formou pracovního listu.

22 žáků 7. ročníku ZŠ, 1 pedagogický pracovník, 1 pracovník neformálního vzdělávání, 1 pracovník městského informačního centra. Mgr. Hana Ajksnerová (pedagogický pracovník), Mgr. Ondřej Kunc (pracovník neformálního vzdělávání)

Program zaměřený na národnostní a sociální rozdíly ve středověké společnosti. V prostorách muzea se žáci seznamovali s podstatou husitského hnutí. Nejprve realizátoři zjišťovali dosavadní úroveň znalostí této problematiky u žáků. Následně je rozdělili do skupin, kdy každá skupina na základě podkladů (zhlédnutí krátkého dokumentu k tématice, práce s pracovními listy) musela zpracovat zadané téma a prezentovat je po ukončení času svým spolužákům. Jednalo se o osobnost mistra Jana Husa, Jakoubka z Vřesovic, husitské zbraně, husitské vojsko a husitská města. Každá skupina aktivně navzájem spolupracovala, seznamovala se s novými informacemi a zároveň i kreativně fungovala – výroba kacířské čepice, katalog husitských zbraní, tisková konference s Jakoubkem z Vřesovic, zanášení do mapy husitských, katolických a smíšených měst.

20 žáků 7. ročníku ZŠ, 1 pedagogický pracovník, 1 pracovník neformálního vzdělávání,

Mgr. Hana Ajksnerová (pedagogický pracovník), Mgr. Ondřej Kunc (pracovník neformálního vzdělávání), pracovníci Muzea města Ústí nad Labem

Program zaměřený na prohlídku Městské knihovny v Lounech, kdy si žáci prošli všechna oddělení, naučili se vyhledávat v online katalogu a následně formou „bojové hry“ luštili a vyhledávali jednotlivá fakta a pojmy, zaměřené na středověké dějiny, ale i na dějiny Loun a jednotlivé památky města.

Žáci se zúčastnili v doprovodu pedagoga knihovníka prohlídky Městské knihovny v Lounech.

Dozvěděli se, kde se nacházejí jednotlivá oddělení a k čemu slouží. Zjistili, jak se vyhledává v online katalogu. Dále pak byli žáci rozděleni do skupin a byla zahájena „bojová hra“, kdy formou křížovky vyhledávali středověké pojmy a středověká fakta, ale i informace vážící se k dějinám či památkám města. Pohybovali se volně po knihovně a mohli využít i jednotlivých pracovníků, pokud potřebovali pomoci.

Rozluštěním křížovky dospěli ke jménu lounského občana, který jako jediný občan byl ve městě stát. O něm se v závěru programu dozvěděli ještě určité zajímavé informace.

22 žáků 7. ročníku ZŠ, 1 pedagogický pracovník, 1 pracovník neformálního vzdělávání,

Mgr. Hana Ajksnerová (pedagogický pracovník), Mgr. Ondřej Kunc (pracovník neformálního vzdělávání)

Program zaměřený na prohlídku Státního oblastního archivu v Lounech, kdy se žáci seznámili prostřednictvím ředitele archivu s historií budovy, v níž je archiv umístěn. Následně jim byl vyložen vývoj historie středověkého psaného písma na českém území. Byly jim předvedeny ukázky v podobě dobových listin a městských knih. Následně se žáci pokusili o ruční výrobu papíru za vedení vyučující výtvarné výchovy. Po vyhotovení papíru se v hodině dějepisu pokoušeli dle předlohy vyhotovit text psaný brkem a inkoustem.

20 žáků 7. ročníku ZŠ, 1 pedagogický pracovník, 1 pracovník neformálního vzdělávání,

Mgr. Hana Ajksnerová (pedagogický pracovník), Mgr. Světlana Pluhařová (pedagogický pracovník, aprobace výtvarná výchova), Mgr. Ondřej Kunc (pracovník neformálního vzdělávání), ředitel Státního oblastního archivu v Lounech (Ing. Jiří Čermák)

Program byl zaměřen na historii města Loun a jednotlivé historické památky.

Žáci se zúčastnili v doprovodu pedagoga knihovníka komentované prohlídky města Loun. Pracovnice Městského informačního centra v Lounech je seznámila se základními historickými poznatky týkajícími se dějin města. Dále žáci absolvovali procházku historickým centrem se zastávkami na jednotlivých historických místech, kde se dozvěděli jak faktické, tak zajímavé informace vážící se k dané památce. Dne 22. prosince žáci následně zpracovávali získané informace tvorbou městského znaku. Ten graficky znázornili a do znaku upevnili zpracované údaje o jednotlivých historických památkách. Pracovali se získanými informacemi během prohlídky, ale i s informacemi, které našli v odborných publikacích či na internetu. Vše opatřili obrázky popisovaných památek. Pracovali ve skupinách.

22 žáků 7. ročníku ZŠ, 1 pedagogický pracovník, 1 pracovník neformálního vzdělávání, 1 pracovník Městského informačního centra. Mgr. Hana Ajksnerová (pedagogický pracovník), Mgr. Ondřej Kunc (pracovník neformálního vzdělávání)

Program byl realizován v archeoskanzenu Březno, který se nachází přibližně 5 km od centra města. O skanzenu byli žáci informováni již během první návštěvy v únoru, kdy vyráběli slovanské šípy. Druhá návštěva byla opět rozdělena do teoretické části (tentokrát ne tak časově náročná), kdy se žáci dozvěděli zadání workshopu a přibližný řemeslný postup pro tkaní a pečení placek. Na začátku se žáci snažili rozdělat oheň středověkými nástroji. Toto se nakonec některým z nich podařilo. V tomto případě asistoval zaměstnanec skanzenu.

Workshop byl rozdělen do dvou částí, stejně tak se rozdělili na dvě skupiny i žáci. První část se přesunula ven z velké síně, kde na ně čekal workshop tkaní a pletení.

Druhá skupina žáků zůstala ve velké síni, kde nejprve mleli mouku na mlýnském kameni. Po namletí mouky se všichni přesunuli před velkou síň, kde je postavena slovanská pec. Zde mouku zpracovali do těsta, které následně pekli v peci. Vytvořenou placku si mohli namazat rozehrátým sádlem. Programu se zúčastnilo 19 žáků 7. třídy ZŠ za přítomnosti 1 pedagogického pracovníka, 1 pracovníka neformálního vzdělávání a 2 zaměstnanců skanzenu.

Program byl realizován v archeoskanzenu Březno, který se nachází přibližně 5 km od centra města. Vyměřený čas pro samotný program byl rozdělený do dvou částí. Úvodní slovo měli dva zaměstnanci skanzenu, při kterém žáky seznámili s místem, kde se nachází. Druhá část pak byla věnována přímo samotnému workshopu. Programu se zúčastnilo 21 žáků 7. třídy ZŠ za přítomnosti 1 pedagogického pracovníka, 1 pracovníka neformálního vzdělávání a 2 zaměstnanců skanzenu.

b/ Jaký byl zájem cílové skupiny?

Informace o historii města Loun

Komentovaná prohlídka byla poutavá, žáci se dozvěděli nové informace, jež následně zpracovávali v hodině dějepisu formou pracovní listu.

Žáci se seznamují s národnostními a sociálními rozdíly ve středověké společnosti. Seznamují se s osobností mistra Jana Husa a husitským hnutím obecně.

Středověké pojmy, historie města Loun a jednotlivé památky města

Seznámení s paleografií a jejími základními pojmy, ukázky středověkých listin, následně ruční výroba papíru, psaní brkem podle ukázky středověkého písma

Informace o historii města Loun a jednotlivých památkách města.

Komentovaná prohlídka byla poutavá, žáci se dozvěděli nové informace, jež následně zpracovávali tvůrčím způsobem v podobě městského znaku.

Workshop byl žáky hodnocený pozitivně, žáci se aktivně zapojili do obou částí workshopu. Obě aktivity se setkaly s pozitivním hodnocením ze stran dívek i chlapců.

Teoretická část workshopu nebyla z počátku pro žáky příliš záživná, ale již v průběhu byl znát narůstající zájem o probíranou látku.

Samotný workshop byl žáky hodnocený pozitivně, žáci se aktivně zapojili do výroby slovanských šípů.

c/ Jaká byla reakce cílové skupiny?

Kladná reakce žáků doplněná jejich aktivní spoluprací.

Žáci hodnotili kladně práci ve skupinách i samotnou realizaci městského znaku.

Výsledky ověření**a/ Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:**

Špatně zvolená roční doba na komentovanou prohlídku. V případě teplejšího počasí bylo možno pracovní listy vyplnit ihned.

Realizace městského znaku ve třídě proběhla bez problémů.

Jelikož byly tentokrát zapojeny do programu dvě rozdílné aktivity, bylo vše časově náročnější.

Vejít se do časového limitu, který si tvůrci programu dali za cíl, bylo náročné.

Program byl realizovaný v prostoru skanzenu, což je venkovní prostor. Únorové počasí bylo poměrně vlídné. Část workshopu probíhala také ve vnitřním prostoru velké síně, kde hořel oheň, tudíž se žáci mohli ohřát.

Další problémy zjištěny nebyly.

b/ Návrhy řešení zjištěných problémů:

Špatně zvolená roční doba na komentovanou prohlídku – třeba zvolit teplejší období.

Pro klidnější průběh realizace programu je potřeba počítat s větší časovou dotací – cca 1 vyučovací hodinu navíc. Další možností je vynechat úvodní ukázkou rozdělávání ohně.

Další návrhy řešení nejsou třeba.

c/ Bude/byl vytvořený program upraven?

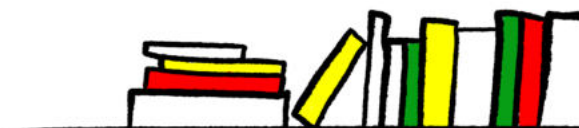
Samotný program nikoli, pouze období realizace a vynechání rozdělávání ohně.

Dalších úprav není potřeba.

d/ Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

V přípravné fázi, kdy se program realizuje, zahrnout teplejší období. Pro komentovanou prohlídku nikoli pro samotnou realizaci městského znaku. V úvodní části rozdělávání ohně.

Program nebude dále upraven.

Hodnocení účastníků a realizátorů ověření⁸

a/ Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

Žáci hodnotili program převážně kladně. Všichni se dozvěděli něco nového, program pro ně byl ve většině případů zajímavý. Následně své práce prezentovali ostatním. Dozvěděli se něco nového z oblasti paleografie, následně si vyzkoušeli obtížnost psaní brkem po ruční výrobě papíru. Jednalo se pro ně o naprosto novou zkušenost. Kladně hodnotili práci ve skupinách. Ve srovnání s předchozím workshopem (výroba slovanských šípů) kladněji. Dívky i chlapci se do obou částí zapojili, mezi sebou spolupracovali a pomáhali si. Někomu se finální výrobek povedl, někomu ne, podle toho se také odvíjela nálada jednotlivců. Na konci výroby slovanských šípů si je mohli žáci vyzkoušet při střelbě z luku na terč.

b/ Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Návštěva chrámu svatého Mikuláše a výstup na věž. Společná práce s kamarády, volný pohyb po muzeu a knihovně, následná prezentace svých prací, někdy i vtipně volená – viz tisková konference Jakoubka z Vřesovic či prohlídka husitských zbraní v muzeu s komentáři, které si žáci připravili. Dále ocenili vlastní zkušenost při výrobě papíru, zručnost při psaní brkem. Po dílčích úkolech samotné spojení všech prací v jeden celek, kdy nádherně vynikla jejich společná práce umístěná v rámci městského znaku. Konzumace upečených slovanských placek. Možnost si vyzkoušet vyrobený šíp při střelbě na terč.

c/ Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Kladně. Žáci se dozvěděli nové informace, které dokázali využít při vyplňování pracovních listů. Naučili se jak vyhledávat informace, čehož následně využili při vyplňování křížovek, tvorbě městského znaku, výroby katalogu husitských zbraní, zanášení do mapy atd. Informace z oblasti paleografie měli následně možnost teorii částečně převést do praxe. Dále se dozvěděli o samotné výrobě placek, náročnosti mletí mouky, rozdělování ohně, pečlivosti přípravy obydlí skanzenu, kde se nachází stavby nejen ze slovanského středověkého osídlení, ale také z období pravěku či z doby, kdy oblast obývali Germáni.

d/ Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Kladně. Žáci měli možnost pracovat s digitálními technologiemi, měli příležitost něco vytvořit (městský znak) a spolupracovat s ostatními. Bez dalších připomínek.

e/ Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

Kladně. Prohlídka města, „Bojová hra“, výroba papíru a psaní středověkým písmem, prohlídka a následná tvorba městského znaku jim přišla zajímavá. Zaměstnanci skanzenu se dětem věnovali. Pokud bylo něco nepochopitelné, vysvětlili konkrétní kroky postupu ještě jednou.

f/ Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?

Někteří žáci by uvítali více času. Některé otázky jim přišly těžké. Chladno. Ostatní bez připomínek

g/ Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?

Ano, chladno.

h/ Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Ano, pouze v přípravné fázi (zvolení jiného ročního období).

i/ Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

Kladně. Program splnil očekávání realizátorů. Byl přínosný po obsahové stránce, i co se týče realizace programu. Pro další realizaci je potřeba si přesně rozvrhnout časový harmonogram, případně některou z částí (rozdělování ohně) vynechat. Program splnil očekávání realizátorů.

j/ Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

Změna zvolené doby realizace programu. Vypustit úvodní rozdělování ohně.

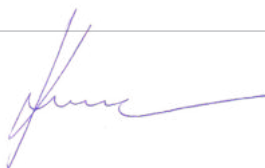
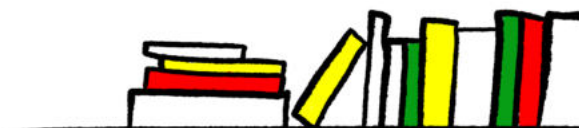
k/ Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Změny budou zapracovány do přípravné fáze programu. Rozdělování ohně nebylo v samotném programu popsáno, tedy nebude zapracováno.

l/ Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu:

Změna zvolené doby realizace programu.

Zpracoval/a: Mgr. Hana Ajksnerová, Mgr. Ondřej Kunc, 25. 5. 2019

7 PŘÍLOHA Č. 4 – ODBORNÉ A DIDAKTICKÉ POSUDKY PROGRAMU

Pro naši aktivitu není vyžadováno.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

8 PŘÍLOHA Č. 5

DOKLAD O PROVEDENÍ NABÍDKY KE ZVEŘEJNĚNÍ PROGRAMU

Ondřej Prančl

Od: Hránková Klára <klara.hrankova@npi.cz>
Odesláno: čtvrtek 29. dubna 2021 9:46
Komu: Jiří Starý
Kopie: pranci@svkul.cz
Předmět: Re: dotaz na zveřejnění materiálu na RVP.cz

Dobrý den,

děkuji za zprávu, Vaším dotazům rozumím.

K těm článkům, můžete se inspirovat našimi [články](#) na portálu. Článek by měl mít metodicko-didaktický charakter a měl by být pro naši cílovou skupinu učitele. Délka článků se obvykle pohybuje okolo 4 normostran. Manuál zasílám přímo [zde](#).

Ohledně nabídky materiálu portálu RVP.CZ – jako doklad o tom, že jste materiál nabídli, by mohl sloužit tento e-mail, ale nevím jistě. Každopádně Váš materiál na portálu RVP.CZ bude. [Modul EMA](#), který je součástí portálu, je formou partnerství napojený na databázi OP VVV, a tím se tak všechny materiály z této databáze překlápí do tohoto modulu.

Děkuji za pochopení a v případě, že se rozhodnete na náš portál vložit článek (není to povinnost), budeme rádi.

Přeji pěkný den a mnoho zdraví!

npi | Metodický portál
RVP.CZ

Klára Hránková
 redaktorka Metodického portálu RVP.CZ
 Weilova 1271/6
 102 00 Praha 10
 Tel: +420 274 022 410
 E-mail: klara.hrankova@npi.cz
www.npi.cz
www.rvp.cz

Od: Jiří Starý <stary@svkul.cz>
Odesláno: středa 28. dubna 2021 17:00
Komu: Hránková Klára <klara.hrankova@npi.cz>
Kopie: pranci@svkul.cz <pranci@svkul.cz>
Předmět: Re: dotaz na zveřejnění materiálu na RVP.cz

Dobrý den,

děkuji Vám za zprávu. Článek by neměl být větší problém, povězte prosím, jaká forma by Vám nejvíce vyhovovala a já text dodám.

Rád bych se ještě zastavil u mých původních dotazů, protože stále mi dost věcí není jasná:)

Naše výstupy nemáme povinnost zveřejnit v databázi OP VVV. Máme řídicímu orgánu předložit doklad o tom, že jsme vzdělávací program nabídli RVP.cz.

Zde se dostáváme do celkem schizofrenní situace, jelikož pro uveřejnění na portále RVP.cz musí dát externí hodnotitel ŘO OP VVV vzdělávacímu programu "punc nejvyšší kvality."

Podobných projektů, jako je ten náš, se po republice realizuje nikoli, jsme tedy zatím první, kteří se na Vás s podobným nevěštním dotazem obracíme?

